

ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัด
สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1
A STUDY OF OPINION TOWARDS ENVIRONMENT MANAGEMENT OF
SECONDARY STUDENT IN WATTUMNUKTAI SCHOOL UNDER OFFICE OF
NONTABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

พระจันทร์ทอน จันทรมโน (สินะดาวงศ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2556

ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัด
สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1

พระจันทร์ทอน จันทรมโม (สินะดาวงค์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2556

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

A STUDY OF OPINION TOWARDS ENVIRONMENT MANAGEMENT OF
SECONDARY STUDENT IN WATTUMNUKTAI SCHOOL UNDER OFFICE OF
NONTHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

Phra Chanthone Chantatummo (Sintadavong)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2013

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย เรื่อง
“ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียน
วัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(พระสุธีธรรมานวัตร, ผศ.ดร.) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย		
คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์	(พระปริยัติวิโรปการ,ดร.)	ประธานกรรมการ
	(ผศ.ดร.พิชัย ไชยสงคราม)	กรรมการ
	(ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก)	กรรมการ
	(ผศ.สมหมาย ดุยอดรัมย์)	กรรมการ
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก	ประธานกรรมการ
	ผศ.สมหมาย ดุยอดรัมย์	กรรมการ
ชื่อผู้วิจัย	(พระจันทร์ทอง จนทรมโม)	

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1

ผู้วิจัย : พระจันทร์ทอน จันทอมโม สีนะดาวงศ์

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก ป.ธ. 4, พธ.บ., พธ.ม., Ph.D

: ผศ.สมหมาย ดุยอธรรมย์ ป.ธ 4, พธ.บ., M.Ed.,

วันที่สำเร็จการศึกษา : 8 มีนาคม 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนวัดตำหนักใต้ 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนวัดตำหนักใต้ จำแนกตาม เพศ อายุและระดับชั้นเรียน 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะความคิดเห็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาโรงเรียนวัดตำหนักใต้ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 จำนวน 115 คน ใช้ แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหาค่าแปรปรวนทางเดียว (T-test และ One-way analysis of variance)

ผลการวิจัย พบว่า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านสังคมภายในโรงเรียน ด้านกายภาพภายในโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบตามเพศ ของนักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ ภาพรวม คือ ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, จำแนกระหว่างอายุ นักเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, และตามชั้นการเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียน ควรมอบคุณภาพการเรียนการสอนและเครื่องมือที่จำเป็นอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องสุขา บริเวณอาคารเรียนจัดให้มีความสะอาด, ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ ควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องมีการสร้างแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้, ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน จัดอบรมครูเรื่องการใช้นวัตกรรมสอนในแต่ละรายวิชา และหาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นพื้นฐาน

Thesis Title : A Study of Opinion Towards Environment Management
Secondary Student in Wattumnuktai School Under Office of
Nonthaburi Primary Educational Service Area 1

Researcher : Phra Chanthone Candadhammo (Sintadavong)

Degree : Master of Arts (Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr.SomchaiSrinok Pali IV,B.A., M.A., Ph.D.

: Asst. Prof.Sommai Dooyoodram Pali IV, B.A., M.Ed.

Date of Graduation : March 8, 2014

Abstract

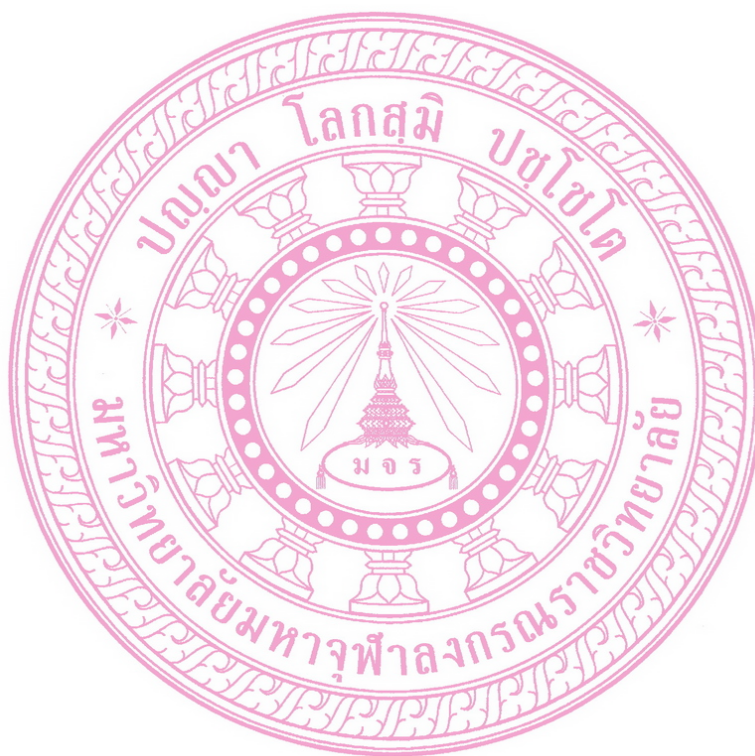
The objectives of this thesis were; 1. To study of opinion towards environmental management secondary student of Wattumnuktai school under office of Nonthaburi primary educational service area 1, To compare the opinion towards environment management in school of student based on their sex, age and study level, and 3. To study suggestions of study of opinion towards environmental management the secondary student, in Wattumnuktai school under office of Nonthaburi primary educational service area 1, The samplings used in the study were 115 students studying in Matthayom 1-3 of Wat Tamnaktai School in Nonthaburi. The research instrument was the questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentile, mean, standard deviation, (T-test and One-way ANOVA).

The results of the study found that:

Result of data analysis related to study of opinion towards environmental management the secondary student, in Wattumnuktai school under office of Nonthaburi primary educational service area 1, revealed that overall average was very high. When considered each area, study of opinion towards environmental management the secondary student, in Wattumnuktai school under office of Nonthaburi primary educational service area 1 was very high in following areas; In teaching and learning environment, In social environment in school, In school physical environment

The students with different sexes had opinions towards environment management in Wat Tamnaktai School in every aspect indifferently at a significant figure of 0.05. Students with different ages and level showed opinions towards school social environment and teaching and learning environment indifferently at a significant figure of 0.05.

The suggestions were that: In school physical environment, learning instruments and learning aids should be provided in the classroom. Classrooms, toilets and surroundings should be kept clean. In social environment in school, senior-junior assisted activity and team working should be promoted. In teaching and learning environment, the teachers should be trained in using variety of techniques and methods in teaching.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะความอนุเคราะห์จากคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ได้เมตตาแนะนำ ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอกและผศ.สมหมาย ดุยอธรรมย์ ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำคอยให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขด้วยดีมาโดยตลอด จึงเจริญพรขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, ผศ.ดร.สิน งามประโคน, ผศ.ดร.อินดา ศิริวรรณ , รศ.พิเศษ ดร.วิชชุดา หุ่นวิไล, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตำหนักใต้ ทุกท่านที่ได้เมตตาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ แก้ไขเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จด้วยดีและขอขอบคุณ พระปริยัติวิโรปรการ, ดร.ประธารการสอบ และ ผศ.ดร.พิชัย ไชยสงคราม, เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาและเจ้าหน้าที่หอสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้อำนวยการ,รองผู้อำนวยการ และครูโรงเรียนวัดตำหนักใต้และทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการช่วยเมตตาเก็บรวบรวม ข้อมูลจากนักเรียนให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณพระสมุห์สุทธิพงษ์ สิริวฑฒโน เจ้าอาวาสวัดชมพูเวกที่มีความเมตตาให้ที่พัก อาศัยตลอดมา สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ โยมพ่อ-แม่ญาติพี่น้องทุกคนเพื่อนทุกรูป/คน คณาจารย์เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ประสาทวิทยาการ ประสพการณ์ให้ความ เมตตาเอื้อเฟื้อ ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ เป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา คุณความดีจากการทำ ประโยชน์ใดๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ช่วยเป็นกำลังใจและมีผู้อุปการคุณทุกท่านผู้วิจัยขอโอกาส ขอบพระคุณทุกๆท่านมา ณ โอกาสนี้

พระจันทร์ทอน จันทมโม (สินทะดวงค์)

เรื่อง	สารบัญ	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		ข
กิตติกรรมประกาศ		ฅ
สารบัญ		ง
สารบัญตาราง		ช
สารบัญแผนภูมิ		ณ
บทที่ 1 บทนำ		
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา		1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย		3
1.3 ปัญหาที่ต้องการทราบ		3
1.4 ขอบเขตการวิจัย		4
1.5 สมมติฐานการวิจัย		4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย		5
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ		5
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง		6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น		6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม		11
2.3 นโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม		19
2.4 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ 3 ด้าน		43
2.5 บทบาทของนักเรียนในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้		50
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับกับทฤษฎี		52
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง		70
2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย		66
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย		67
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง		67
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย		67
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย		68
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล		69
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล		69
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล		70

สารบัญ(ต่อ)

บทที่ 4 ผลการวิจัย	71
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของนักเรียน	72
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาความคิดเห็น ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัด ตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1	73
4.3 ผลผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป . นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศโดยการทดสอบค่าที (t-test) จำแนกตามเพศ, อายุและระดับชั้นเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA	77
4.4 ผลวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ แนวทางการ จัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียน วัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1	84
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	85
5.1 สรุปผลการวิจัย	85
5.2 อภิปรายผล	87
5.3 ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	97
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	98
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	103
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัย	109
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นจากการทดลองเครื่องมือ (Try Out)	111
ภาคผนวก จ หนังสือติดต่อหน่วยงานราชการเพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถาม	114
ประวัติผู้วิจัย	116

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

3.1	ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง	67
4.1	จำนวนค่าร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามเพศ	72
4.2	จำนวนค่าร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามอายุ	72
4.3	จำนวนค่าร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามระดับชั้นเรียน	73
4.4	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.) ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในตอมต้นโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม 3 ด้าน	73
4.5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียนวัดตำหนักใต้	74
4.6	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ในโรงเรียนวัดตำหนักใต้	75
4.7	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน ในโรงเรียนวัดตำหนักใต้	76
4.8	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ	77
4.9	แสดงผลการเปรียบเทียบการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียนจำแนกตามชั้นปีการศึกษา เป็นรายคู่	78
4.10	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ	79
4.11	แสดงผลการเปรียบเทียบการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามอายุเป็นรายคู่ ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน	80
4.12	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม จำแนกตามชั้นระดับชั้นเรียน	81

สารบัญตาราง(ต่อ)

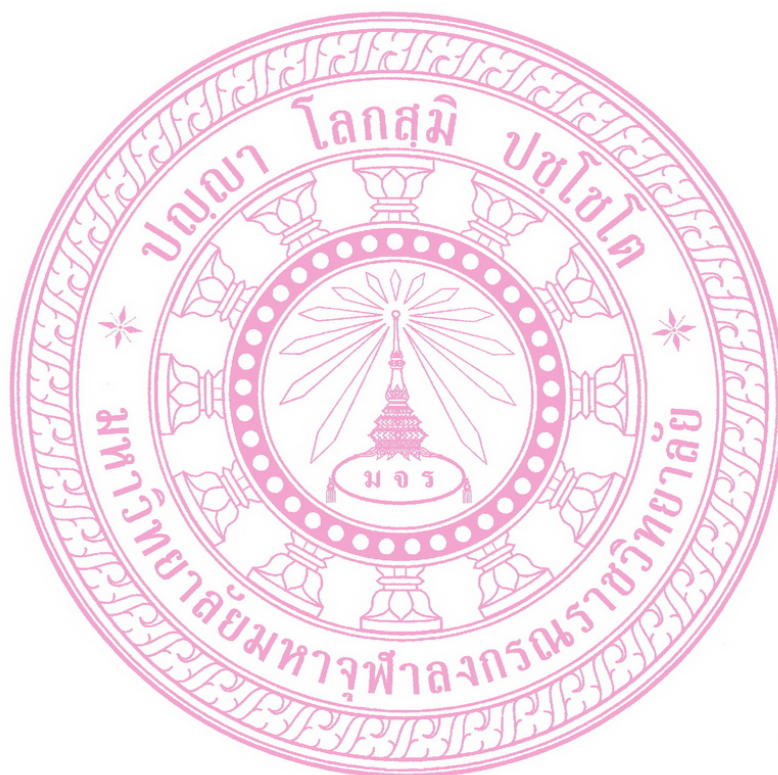
ตารางที่ หน้า

4.13	แสดงผลการเปรียบเทียบการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป .	82
	นนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมจำแนกตามชั้นระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่	
4.14	แสดงผลการเปรียบเทียบการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป .	
	นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน จำแนกตามชั้นปีการศึกษา	
	เป็นรายคู่	82
4.15	แสดงผลการเปรียบเทียบการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป .	83
	นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน จำแนกตามชั้นปีการศึกษา	
	เป็นรายคู่	
4.16	ผลวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ แนวทางการ จัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้	84
	สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1	

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
2.1 ขอบข่ายการบริหารงานของโรงเรียนวัดตำหนักใต้	21
2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	66

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพของการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของชาติในยุคข้อมูลข่าวสารในประเทศต่างๆจึงได้ทุ่มเทและให้ความสำคัญกับการพัฒนาการคนในประเทศไทยเช่นกัน จำเป็นต้องส่งเสริมสร้างให้คนไทยมีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองให้เทียบเทียมกับประเทศเพื่อนบ้าน ความจำเป็นเร่งด่วนขณะนี้ คือ การที่ทุกส่วนของสังคมจะต้องหันมาร่วมกันยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นให้ได้โดยเร็ว ในอนาคตผู้ปกครองและนักเรียนจะได้รับข้อมูลใหม่ประกอบการตัดสินใจเลือกสิ่งที่เหมาะสมต่อความต้องการไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษานั้นจะต้องดีที่สุด แต่อาจเป็นสถานศึกษาที่มีวิชาการที่เหมาะสมกับลูกหลานของตนเองมากที่สุด อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกลยิ่งขึ้นเห็นแนวทางที่หลากหลายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป¹.

จิราภา มารัยธรรม สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานของชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ ได้แก่ ร่างกาย จิตใจและสิ่งแวดล้อม หากทั้งสามอย่างนี้สมบูรณ์ อยู่ในสภาวะสมดุลที่ทำให้มนุษย์ปราศจากโรคภัยใดๆ ปัจจุบันสิ่งแวดล้อมมีบทบาทและความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์สัตว์ และ พืช ทั้งทางตรงและทางอ้อมมนุษย์ได้พยายามดัดแปลงสิ่งแวดล้อมมาใช้ให้เกิดผลตามต้องการปัจจัยในการดำรงชีวิตก็เกิดขึ้น ประกอบกับการขาดความระมัดระวังในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ล้วนเกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งสิ้นและมนุษย์ย่อมจะได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งในด้านสุขภาพอนามัยชีวิตและทรัพย์สิน สภาพแวดล้อม และบรรยากาศในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความจำเป็นในการจัดการศึกษา มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ต่อการสร้างระเบียบวินัยแก่นักเรียน สภาพแวดล้อมต่างๆจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนของครูอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สิ่งที่ดีตัวนักเรียนและครูแต่ละคนเข้ามาในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ควรสนใจ จะละเลยไม่ได้เพราะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของแต่ละคนในสภาพจริง การแสดงออกด้านพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน จะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้²

พวงพรรณ ขันติธรรม เชื่อว่าสภาพแวดล้อมย่อมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ หากเราสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้ดี เราก็สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปในทางที่ดีได้โดยง่าย บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมักมีอิทธิพลต่อจิตใจนักเรียน โรงเรียนที่มีบริเวณร่มรื่น น่าพักอาศัยมีอาคารที่สะอาด จัดไว้เป็นระเบียบสวยงาม ย่อมหล่อหลอมพฤติกรรมของนักเรียนให้ฝึกฝนในทางที่ดีโดยง่ายสถาบันการศึกษามีบทบาทหน้าที่และสำคัญมากในด้านการให้ความรู้ทางด้านวิชาการ และยิ่งหล่อหลอม ลักษณะนิสัยที่ดีแก่นักเรียน และสิ่งอื่นๆ ที่ช่วย

¹พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ,นโยบายการศึกษา.พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2555 , กระทรวงศึกษาธิการ. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), หน้า 7-9.

²จิราภา มารัยธรรม. สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานของชีวิต อาชีวศึกษา (กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, (พ.ศ. 2545), หน้า 1.

ให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่น ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ได้ตระหนักถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ต้องทำความเข้าใจและปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพต่างๆ ก็จะช่วยลดปัญหาต่างๆได้ในสังคมเพราะสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลสำหรับนักเรียนมากที่สุด คือ บ้านและโรงเรียน³

สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ได้แก่ บริเวณในโรงเรียนและอาคารสถานที่ของโรงเรียน ควรพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้ บริเวณเรียน ซึ่งหมายถึง อาคารเรียนทั่วไป อาคารเรียนวิชาเฉพาะ เช่น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องดนตรี ห้องกรรมศาสตร์ เป็นต้น บริเวณบริการและสนับสนุนการเรียน ได้แก่ บริเวณที่อำนวยความสะดวกในการบริการครูและนักเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องแนะแนว ห้องพยาบาล ห้องน้ำ – ห้องส้วม โรงอาหาร เป็นต้น บริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ บริเวณทั่วไปภายในโรงเรียน เช่น สนามกีฬา สวนหย่อม ที่นั่งพักผ่อน สโมสร ฯลฯ บริเวณที่พักอาศัย ได้แก่ บริเวณที่ใช้เป็นที่พักอาศัยของครู นักเรียน นักการภารโรง ซึ่งมักเป็นนักเรียนประจำที่มีนักเรียนอยู่ประจำในหอพัก สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ได้แก่ บริเวณภายในห้องเรียน ควรพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้ ขนาดและลักษณะของห้องเรียน ซึ่งหมายถึง การพิจารณาขนาดพื้นที่ของห้องเรียน ลักษณะพื้น เพดาน การทาสีของห้องเรียน รวมทั้งที่ตั้งของห้องเรียนนั้นๆ ในอาคารเรียน กระดานดำและอุปกรณ์ ซึ่งหมายถึง การพิจารณากระดานดำติดฝาผนัง ในเรื่องที่ขนาด อุปกรณ์จำเป็น เช่น ชอล์ค แปรงลบกระดาน และอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนของครู ป้ายข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งหมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับป้ายชั้นเรียน ป้ายชื่อครูประจำชั้น บอร์ดนิเทศการป้ายแสดงข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ตารางวันหยุด ตารางเวร แผนภูมิสถิติต่างๆ เกี่ยวกับนักเรียน มุมและการตกแต่งห้องเรียน ซึ่งหมายถึง การพิจารณาลักษณะการตกแต่งนักเรียน การตกแต่งภาพ การจัดมุมเสริมประสบการณ์ การจัดเก็บอุปกรณ์ ซึ่งหมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับการจัดเก็บอุปกรณ์เอกสารหรือวัสดุที่จำเป็นในห้องเรียน เช่น ไม้กวาด แก้วน้ำ แปรงสีฟัน เอกสารหลักฐานในชั้นเรียน โต๊ะ เก้าอี้ ครู และนักเรียน ซึ่งหมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับลักษณะโต๊ะ เก้าอี้ของครูและนักเรียน ความเพียงพอความเหมาะสม ตลอดทั้งรูปแบบการจัดโต๊ะและเก้าอี้⁴

ในการจัดสภาพแวดล้อมจึงควรที่จะเป็นไปเพื่อเป้าหมายของการจัดการศึกษาแต่ละระดับ โดยยึดตัวผู้ใช้สภาพแวดล้อมเป็นหลักในการพิจารณา และศาสตร์แห่งการบริหารการศึกษาได้มีระบุไว้ว่างานสำคัญงานหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาคือการจัดสภาพแวดล้อมอันได้แก่ อาคารสถานที่ บริเวณสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริหารการศึกษา โดยการคำนึงถึงปริมาณ และคุณภาพของสภาพแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุดและตอบสนองวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน⁵

³ พวงพรรณ ชันติธรรม, **บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียน สโตร์, พ.ศ. 2545), หน้า 28.

⁴ สุปรีชา หิรัญโร, **สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองสาส์น พ.ศ. 2531), หน้า 191.

⁵ วิมลสิทธิ์ หรยางกุล, **จิตวิทยาสภาพแวดล้อมเพื่อการออกแบบและการบริหารจัดการ** .ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2549), หน้า 10.

สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งมีส่วนช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับอาคารเรียน อาคารประกอบการ สถานที่ บริเวณรวมทั้งบุคคล และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียน ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนหรือก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพราะสภาพแวดล้อมทุกอย่างมีอิทธิพลต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน และการปฏิบัติหน้าที่การงานของทุกคนในสถานศึกษา ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียน วัดตำหนักใต้ที่มีสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภายในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านสังคมภายในโรงเรียน ด้านกายภาพภายในโรงเรียนและอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน ศึกษาความรู้อย่างเต็มความสามารถและมีศักยภาพ.

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มี ต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนวัดตำหนักใต้ที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1

1.3 ปัญหาที่ต้องการทราบ

1.3.1 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด

1.3.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 แตกต่างกันอย่างไร

1.3.3 ข้อเสนอแนะที่ได้ศึกษาหาความรู้นำไปใช้แก้ปัญหาสภาพแวดล้อมมีอะไรบ้าง

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1.4.1 ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน

2. ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัด
ตำหนักใต้ แบ่ง เป็น 3 ด้านคือ

1. ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน
3. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

1.4.2 ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนวัดตำหนักใต้
จำนวน 128 คน

1.4.3 ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย เริ่มตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช. 2556 ถึง
เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช. 2556 รวม 7 เดือน

1.5 สมมติฐานการวิจัย

1.5.1 นักเรียนมีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
วัดตำหนักใต้ แตกต่างกัน

1.5.2 นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
วัดตำหนักใต้ ต่างกัน

1.5.3 นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อม
ในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ แตกต่างกัน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก ความพอใจ ประทับใจคุณลักษณะต่างๆ ของโรงเรียน
จากการจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับนักเรียน

การจัดการสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนและชุมชนมีการปลูกสร้าง
อาคารที่น่าอยู่เหมาะสมกับการเรียนรู้ มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุดที่สภาพการดี และมีการ
จัดการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

โรงเรียนวัดตำหนักใต้ หมายถึง โรงเรียน ที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 19 ถนนพหลโยธิน ตำบลท่าทราย อำเภอเมืองนนทบุรี
นนทบุรี 11000

ขนาดของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่แบ่งตามจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงาน
โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คน (ขนาดใหญ่พิเศษ),โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนมากกว่า
1500-2499 คน, โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 500-1499 คนและ โรงเรียนขนาดเล็ก
จำนวนนักเรียน 1-499 คน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป.
นนทบุรี เขต 1

สภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมทั่วไปภายในโรงเรียน เช่น อาคาร ห้องเรียน

สภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน หมายถึง ความสัมพันธ์โดยทั่วไปภายในนักเรียนโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1

สภาพแวดล้อมการเรียนการสอน หมายถึง การเรียนการสอนภายในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.7.1 ได้ทราบ ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อ การจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้. สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1

1.7.2 ได้ทราบ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้

1.7.3 ได้ข้อเสนอแนะ แนวทางการจัดสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพพ. นนทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
 - 2.1.2 ความสำคัญของความคิดเห็น
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม
 - 2.2.1 ความหมายของสภาพแวดล้อม
 - 2.2.2 ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา
- 2.3 นโยบายโรงเรียนวัดตำหนักใต้เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม
- 2.4 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ 3 ด้าน
 - 2.4.1 ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน
 - 2.4.2 ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน
 - 2.4.3 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน
- 2.5 บทบาทของนักเรียนในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกที่บุคคล มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ และจากปัจจัยแวดล้อม ต่าง ๆ หากบุคคลได้รับความพึงพอใจจะทำให้บุคคลนั้นมีความรู้สึกต้องการในสิ่งที่คิดว่าพอใจนั้น ๆ ซึ่งพฤติกรรมหรือการแสดงออกนั้น ๆ ของมนุษย์จะไม่เกิดขึ้นโดยไม่มีสาเหตุ และสิ่งที่เป็นสาเหตุของการแสดงออกของพฤติกรรมก็คือความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองหรือที่นักจิตวิทยาเรียกว่า “แรงจูงใจ” ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมายความไว้หลายท่าน การบริหารโรงเรียนและกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ หลายประการรวมกัน สิ่งส่งเสริมให้การจัดการศึกษาได้ ได้รับความสำเร็จประการสำคัญอย่างหนึ่ง คือ การจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการบริหารโรงเรียนดังต่อไปนี้

2.2.1 ความหมายของความคิดเห็น

พัชรพรรณ คำหงส์ กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงความรู้สึกต่อการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โดยอาศัยประสบการณ์ การรับรู้ ความรู้และ สภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐาน ซึ่งอาจมีลักษณะไปในทางบวก หรือในทางลบ อาทิ ชอบ ไม่ชอบ สนใจ ไม่สนใจ ศรัทธา ไม่ศรัทธา¹

ฝ่ายวิชาการภาษาไทย ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ทศนคติที่มีเรื่องใดเรื่องหนึ่งเช่นมีความคิดเห็นตรงข้ามกับคนอื่น²

กฤษณี มหาวิรุฬห์ กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอนหรือความจริงแต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคลจะแสดงออกได้ง่ายโดยการแสดงเหตุผลสนับสนุนหรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริงซึ่งขึ้นกับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละคน³

จตุพร ปักกระกา กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึก ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในด้านการพูด การเขียนโดยอาศัยความรู้ และ ประสบการณ์ของ แต่ละบุคคล⁴

บุญเรียง ขจรศิลป์ ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางวาจา ของเจตคติ การที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือความรู้สึกอย่างไรนั้น เป็นการแสดงความคิดเห็น ของบุคคลนั้น ดังนั้น การวัดความคิดเห็นของบุคคลนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้⁵

จำลอง เงินดี ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มี ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการ แสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคนแต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้น เจ้าตัวอาจจะตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้⁶

¹พัชรพรรณ คำหงส์, “ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่มีต่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามะหิธร ปีการศึกษา 2548” ,วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,2548), หน้า 58.

²ฝ่ายวิชาการภาษาไทย, **พจนานุกรมไทยฉบับทันสมัยและสมบูรณ์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัทเเค่ย์เคชั่นจากัดมหาชน, 2552), หน้า 226.

³กฤษณี มหาวิรุฬห์, **แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2531), หน้า 38.

⁴จตุพร ปักกระกา, “**ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย**” , (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ,2544),หน้า 47.

⁵บุญเรียง ขจรศิลป์, **วิธีวิจัยการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : พิชญา พรินตัง , 2534), หน้า 78.

⁶จำลอง เงินดี,**เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม** , (กรุงเทพมหานคร :มหาวิทยาลัยเกษตร ศาสตร์ ,2534), หน้า 2

นพมาศ ชีระเวคิน ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นนั้นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคมหรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตามแต่เมื่อพูดหรือเขียนไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงจิตใจ⁷

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกซึ่งวิจลณญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งหนึ่งความคิดเห็นมีลักษณะที่แคบกว่าทัศนคติในขณะที่ทัศนคติเป็นสิ่งที่แสดงภาพความรู้สึกทั่วๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แต่ความคิดเห็นจะอธิบายเหตุผลเฉพาะ⁸

ถวิล ธาราโภชน ให้ความหมายว่า การเกิดความคิดเห็นว่า เกิดจากประสบการณ์ การอบรมเลี้ยงดูอิทธิพลของสื่อมวลชนเหตุการณ์ที่ประทับใจบุคลิกภาพของบุคคล ความต้องการที่จะบรรลุผลตามที่ปรารถนาอื่นๆ อีกหลายประการซึ่งมนุษย์จะเรียนรู้หลังเกิดออกมามีสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีความเห็นต่อสิ่งหนึ่งนั้นมี 3 ประการ คือ⁹

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่างเป็นประสบการณ์ที่บุคคลได้พบกับเหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง และการไปพบนั้นทำให้เกิดความฝังใจกลายเป็นความคิดเห็นของบุคคลนั้นการติดต่อกับคนอื่นโดยปกติในชีวิตประจำวันคนเราต้องเกี่ยวข้องติดต่อกับบุคคลอื่นอยู่แล้ว
2. รูปแบบ บ่อยครั้งที่ความคิดเห็นพัฒนามาจากการเลียนแบบ กล่าวคือ เป็นการมองดูบุคคลอื่นว่า การกระทำหรือปฏิบัติต่อสิ่งต่างๆ อย่างไรแล้วก็นำมาปฏิบัติอย่างซึ่งรูปแบบนั้น จะก่อให้เกิดความคิดเห็นได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผู้เป็นแบบนั้นเป็นบุคคลที่เขายอมรับนับถือเพียงใด
3. องค์ประกอบของสถาบัน ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน วัด หน่วยงาน สมาคม องค์การต่างๆ เป็นต้นซึ่งสถาบันเหล่านั้นมีส่วนในการสร้างความคิดเห็นแก่บุคคล

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวว่า ความเห็น (ทฤษฎี) หมายความว่า ความรวมถึงความเชื่อถือ ลัทธิ ทฤษฎี ความเข้าใจตามนัยเหตุผลข้อที่เข้ากับความเข้าใจของตน หลักการที่เห็นสมควร ข้อที่ถูกต้อง ข้อที่เชิดชูเอาไว้ความไฝ่นิยม หรือที่ปัจจุบันเรียกกันว่าค่านิยม รวมไปถึงอุดมการณ์ แนวทัศน์ในการมองโลกและชีวิตที่เรียกกันว่า โลกทัศน์และชีวิตทัศน์ต่างๆ จนทัศนคติพื้นฐานที่สืบจากความเก็บความเข้าใจและความไฝ่นิยมเหล่านั้น ถ้าจะจัดเข้าเป็นพวกๆ มี ๒ ระดับ คือ ความเห็นความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าว่า ดี ไม่ดี ไม่ควรจะเป็น เป็นต้น¹⁰

⁷ นพมาศ ชีระเวคิน ,จิตวิทยาสังคมกับชีวิต ,พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), หน้า 99.

⁸ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ , จิตวิทยาสังคม , (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล , 2545), หน้า 25.

⁹ ถวิล ธาราโภชน, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2538), หน้า 65-67.

¹⁰ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต),พุทธธรรม, (กรุงเทพมหานคร :มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , 2538), หน้า 735-736.

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายว่าความคิดเห็น หมายถึง เป็นข้อพิจารณาเห็นว่า เป็นจริงจากการใช้ปัญญาและความคิดประกอบ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม¹¹

อุทัย หิรัญโต ได้ให้แนวคิดกับความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นของคนมีหลายระดับ สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินั้นเป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งและติดตัวไปนาน ส่วนความคิดเห็นทั่วไปไม่เฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลานานสั้น เรียกว่า ความคิดเห็น เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่งที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานพยานหลักฐานที่เพียงพอแก่การพิสูจน์ มีความรู้แห่งอารมณ์น้อยและเกิดขึ้นได้ง่าย แต่ก็สลายตัวเร็ว¹²

เธอร์สโตน (Thurstone) กล่าวว่า “ทัศนคติเป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับ ความรู้สึกความคิดเห็นความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่างการแสดงออกทางด้านคำพูดเป็นความคิดเห็น และความคิดเห็นนี้เป็นสัญลักษณ์ของทัศนคติ ดังนั้นถ้าเรอยากวัดทัศนคติเราก็ทำได้โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ”¹³

โคลาซา (Kolasa) มีความเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลใน อันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเป็นการประเมินผลจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากกรณี แวดล้อม (Circumstance) หรือความคิดเห็นเป็นการตอบสนองสิ่งเร้าใจที่ได้รับอิทธิพลจากความโน้มเอียง (Predisposition) ความโน้มเอียงนี้เองที่ทำให้บุคคลปฏิบัติตามซึ่งเรียกว่าโครงสร้างทัศนคติ (Attitude Structure) ดังนั้น ทัศนคติจึงเป็นพื้นฐานของความคิดเห็นและมีอิทธิพลต่อการแสดงออก ส่วนทัศนคตินั้นคือความโน้มเอียงในการแสดงออกของบุคคลต่อบุคคลอื่นสถานที่สภาพแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ¹⁴

โคเลสนิค (Kolesnik) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแปลความหมาย (Interpretation) หรือการลงความเห็นที่เกิดจากข้อเท็จจริงซึ่งแต่ละบุคคลคิดว่าถูกต้องแต่คนอื่นๆ อาจไม่เห็นด้วย ก็ได้ทุกคนความเห็นที่ไม่ลึกซึ้งและเป็นความเห็นเฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลานานสั้นเรียกว่าOpinion เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่งที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่ไม่พอ แก่การพิสูจน์มีความรู้แห่งอารมณ์น้อยและเกิดขึ้นได้อย่างง่ายและสลายตัวเร็ว¹⁵

นัลแนลลี (Nunally) ได้ให้ความเห็นว่า ทั้งความคิดเห็นและทัศนคติเป็นเรื่องของ การแสดงออกทางความคิดเห็นในรูปเกี่ยวกับตัวเราและความคิดเห็นนั้นยังจะใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการ ลงความเห็น (Judgment) และความรู้ (Knowledge) ในขณะที่ทัศนคตินั้นใช้กันมากในเรื่องเกี่ยวกับ

¹¹ราชบัณฑิตยสถาน ,พจนานุกรมสังคัมวิทยาอังกฤษ -ไทย, (กรุงเทพมหานคร :นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น, 2541), หน้า 236.

¹²อุทัย หิรัญโต,สังคัมวิทยาประยุกต์,(กรุงเทพมหานคร:โอเดียนสโตร์,2542), หน้า 80-81.

¹³เธอร์สโตน (Thurstone)“Attitude can be measures”, Attitude Theory and Measurement, (New York : John Wiley and Sons Inc, 1977), p. 77.

¹⁴โคลาซา (Kolasa), B.J. Introduction to Behavior Science for Business, (New York : John Wilry and Sons,1969), P. 386.

¹⁵โคเลสนิค (Kolesnik,W.L.) Education Psychology, (New York : Mc-Graw-Hill Book,1970), p.296.

ความรู้สึก (Feeling) ความสามารถ (Preference) และสรุปได้ว่า เรามักใช้คำว่าความคิดเห็นมากกว่าทัศนคติ¹⁶

กู๊ดส์ ซี. วี. (Good, C.V.) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึง ความเชื่อ ความคิดหรือการลงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่สามารถบอกได้ว่า ถูกต้องหรือไม่¹⁷

ไอแซค เอ. ซี. (Isaak, A.C.) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่วไปโดยปกติแล้วความคิดเห็นจะแตกต่างจากทัศนคติ คือความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะขณะที่ทัศนคติจะเป็นเรื่องทั่วไปซึ่งจะมีความหมายที่กว้าง¹⁸

ลูธาน ฟรีแมน (Luthans Freeman) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความพร้อมทางด้านจิตใจที่จะตอบสนองต่อบุคคล สถานการณ์ วัตถุและความคิดเห็นโดยมีลักษณะที่คงที่แน่นอนซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้และมีรูปแบบการตอบสนองอย่างเดียวกัน¹⁹

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกมาซึ่งการตัดสินใจจากการประเมินค่าหรือทัศนะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะซึ่งในการแสดงออกมานี้ต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และพฤติกรรมระหว่างบุคคลเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาและประเมินค่าก่อนที่มีการตัดสินใจแสดงออก บางครั้งความคิดเห็นจะอยู่ในลักษณะเห็นด้วยมากหรือน้อย ความคิดเห็นไม่ถาวรและมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายและย่อมได้รับอิทธิพลมาจากทัศนคติ

2.2.2 ความสำคัญของความคิดเห็น

ได้มีผู้รู้ให้ความสำคัญของความคิดเห็นไว้ ดังนี้

สมโชค แก้วสีดวง ให้ความสำคัญของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นของแต่ละบุคคลนั้นมีความสำคัญต่อการตัดสินใจ และการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลนั้นโดยตรงซึ่งจะเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์หรือทำลายก็ได้²⁰

นวพร วงศ์เสงี่ยม ให้ความสำคัญของความคิดเห็นว่า ความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อความรู้สึกใด ออกมาโดยการพูด หรือการเรียนรู้ การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงาน การกำหนดนโยบายแผนงานโครงการต่างๆ หรือการ

¹⁶ นัลแนลลี (Nunally, Jim C Jr), Test and Measurement Assessment and Prediction, (New York : Mc – Graw – Hill Book, 1959), p. 285.

¹⁷ กู๊ดส์ ซี. วี. (Good, C.V.), Dictionary of Education, (New York : McGraw-Hill Book Company, 1973), p.338.

¹⁸ ไอแซค เอ. ซี. (Isaak, A.C.), Education Psychology Industry, (Boston: Houghton Mifflin Company, 1970), p.320.

¹⁹ ลูธาน ฟรีแมน (Luthans Freeman), Organization Behavioral, (Singapore: McGraw-Hill, 1995), p.609.

²⁰ สมโชค แก้วสีดวง, “การศึกษาสภาพและความสำเร็จของการถ่ายทอดเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแผนวงจรรวมของบริษัทข้ามชาติ ตามความคิดเห็นของวิศวกร”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ วิศวกรรมศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544), หน้า 12.

เปลี่ยนแปลงระบบงาน การดำเนินงาน รวมทั้งการฝึกหัดการทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่างๆ บรรลุตาม วัตถุประสงค์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและความพอใจของผู้ร่วมงาน²¹

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า ความคิดเห็นที่มีความสำคัญคือ การแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น แสดงออกจากการพูด การเรียน เป็นต้น ซึ่งการแสดงออกนั้น จะเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์หรือทำลายก็ได้การศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญามีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ

2.2. แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

สภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในที่นี้ หมายถึง การจัดสภาพบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนจึงควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน ดังที่นักวิชาการการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

ทองคุณ หงส์พันธุ์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของสภาพบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็กทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ และทางด้านสังคม เพราะการเรียนรู้และพฤติกรรมของคนจะปรับเปลี่ยนได้ในสภาพสิ่งแวดล้อมอันพอเหมาะ เช่นเดียวกับฝนตกเมื่ออุณหภูมิที่เหมาะสม²²

กรมสามัญศึกษา ได้กล่าวว่า โรงเรียนที่มีสิ่งแวดล้อมดี ย่อมจะทำให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเกิดความรู้สึกพอใจ ภาคภูมิใจ สบายใจ รู้สึกในความเป็นเจ้าของและอยากมาโรงเรียน แต่โรงเรียนที่มีสิ่งแวดล้อมไม่ดี จะทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายห่างเหินและไม่อยากมาโรงเรียน โรงเรียนที่มีสิ่งแวดล้อมดีจะทำให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ มีความสุข แต่ถ้าสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไม่ดี บุคลากรก็จะมีแต่ความทุกข์ระทม โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านแห่งที่สองของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะต้องใช้ชีวิตในการเรียนเป็นเวลาหลายชั่วโมงในแต่ละวัน โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งนักเรียนยังอยู่ในช่วงวัยควรได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ โรงเรียนจึงควรจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้คล้ายหรือดีกว่าที่บ้าน โดยสนองความต้องการของนักเรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา²³

ณัฐตรา แทนขำ ได้กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า “การที่นักเรียนได้อยู่ในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และความรักในโรงเรียน ในสถาบัน ความรู้สึกเช่นนี้จะไปสู่ความรัก ความหวงแหน ในชื่อเสียงของโรงเรียน ถ้าโรงเรียนสร้าง

²¹ นวนพ วงศ์เสงี่ยม, ความคิดเห็นความพึงพอใจและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการระบบธนาคารอิสลามของธนาคารออมสิน สาขาหนองจอก, วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547), หน้า 19.

²² ทองคุณ หงส์พันธุ์, อาคารงานพัฒนาผู้เรียน นครปฐม : (มหาวิทยาลัยศิลปากร 2540), หน้า 5.

²³ กรมสามัญศึกษา กรมสามัญศึกษา, อ่างใน จง บุญผ่อง, ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เกาะโพธิ์ถั้วงามวิทยา จังหวัดชลบุรี, งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, (มหาวิทยาลัยบูรพา 2547) หน้า 5.

ความรู้สึกเช่นนี้ให้เกิดขึ้นได้ ก็จะเป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติของนักเรียนไปในตัว เพราะนักเรียนย่อมจะไม่พยายามให้โรงเรียนที่ตัวเองรักและภูมิใจต้องเสียชื่อเสียง เพราะการกระทำของตัวเอง²⁴

ชโล ไกรทอง กล่าวว่า ประเภทของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ได้แก่ อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สาธารณูปโภค สนามกีฬา สวนหย่อม บริเวณโรงเรียน วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ต่าง
2. สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน การบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์

3. สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนร่วมกันทำงานและอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข

ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและคุณภาพของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เพราะสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของผู้เรียนทั้งทางด้าน ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และทางด้านสังคม นอกจากนี้ โรงเรียนยังเปรียบเสมือนบ้านแห่งที่สองของนักเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งนักเรียนยังอยู่ในช่วงวัยควรได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ โรงเรียนจึงควรจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้คล้ายหรือดีกว่าที่บ้าน²⁵

2.2.1 ความหมายของสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมกับมนุษย์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน โดยไม่อาจแยกออกจากกัน ได้มีผู้ให้ความหมายถึงสิ่งแวดล้อม ไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

ธเนศ ขำเกิด กล่าวว่า บรรยากาศในโรงเรียนเป็นสภาวะอันเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนแล้วส่งผลถึงความรู้สึกของแต่ละบุคคลเป็นสถานการณ์ที่ไม่อาจมองเห็นหรือจับต้องได้ แต่เป็นสภาพสะท้อนทางความรู้สึกของแต่ละบุคคลเมื่อปะทะกับสิ่งแวดล้อมแล้วเกิดความรู้สึกที่ดีเรียกว่า “บรรยากาศดี” ในทางตรงกันข้ามเมื่อปะทะกับสิ่งแวดล้อมแล้วเกิดความรู้สึกไม่ดีก็เรียกว่า “บรรยากาศไม่ดี”²⁶

กรมสามัญศึกษา ให้ความหมายบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง การรับรู้และความรู้สึกที่สมาชิกในโรงเรียนมีต่อโรงเรียนและอาจารย์รวมถึงความรู้สึกที่พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนมีต่อโรงเรียนด้วย ถ้ามีสิ่งแวดล้อมที่ดีก็จะทำให้เกิดความรู้สึกประทับใจ พอใจ อบอุ่นใจ มี

²⁴ ญัตตรา แทนข้า ความสำคัญของสภาพแวดล้อม (โรงพิมพ์สามเสน 2539), หน้า 6.

²⁵ ชโล ไกรทอง ประเภทของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน, (โรงพิมพ์สวนดอก, 2549) หน้า 5-8.

²⁶ ธเนศ ขำเกิด, อ่างใน จงกล เทิดประสิทธิกุล, ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมโรงเรียนของนักศึกษาโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค), วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2542), หน้า 10.

ความรู้สึกเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิก ถ้าสิ่งแวดล้อมไม่ดีก็จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ขาดความรักความผูกพันต่อโรงเรียนขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของเบื่อหน่าย ห่างเหิน เฉยเมย ว่าเหว²⁷

พ. โพธิ์ทพพะ ได้อธิบายความหมายของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไว้ว่าเป็นสิ่งแวดล้อม การรับรู้หรือความรู้สึกและทัศนคติที่โรงเรียนได้รับจากสมาชิกในโรงเรียนทั้งในทางที่ดีและในทางที่ไม่ดี ความรู้สึกในทางที่ดีนั้นทำให้เกิดความประทับใจ พอใจ และอบอุ่นใจมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจต่อโรงเรียน ความรู้สึกที่ไม่ดีนั้นอาจทำให้ขาดความรักไม่มีความผูกพันปราศจากความเป็นเจ้าของเกิดความเฉยเมย ความเบื่อหน่าย ความห่างเหินและความไม่รับผิดชอบ²⁸

อนันต์ นามทองตัน ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนว่าเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวสมาชิกในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีผลทำให้เกิดความโน้มเอียงไปกับสภาพแวดล้อมนั้น เกิดความรู้สึกและทัศนคติต่อโรงเรียนทั้งในทางบวกและทางลบ ความรู้สึกในทางบวกจะทำให้เกิดความประทับใจ อบอุ่นและพอใจ ความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของตลอดจนมีความภูมิใจที่ได้เข้ามาอยู่ร่วมเป็นสมาชิก ส่วนทางลบนั้นทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ห่างเหิน เกิดความเฉยเมย ปราศจากความเป็นเจ้าของ²⁹

ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์ กล่าวว่า สภาพแวดล้อมหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต เกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ประกอบด้วยสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์³⁰

ถวิล มาตรเลียม กล่าวถึง องค์การฝึกอบรมครู (TTA-Teacher Training Agency) ขอบข่ายงานของผู้บริหารโรงเรียนดังนี้สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงาน กำหนดวิสัยทัศน์ และทิศทางในการบริหารจัดการโดยได้รับความร่วมมือจากคณะครูอาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นใจในผลสำเร็จของการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านวิชาการ ร่างกาย จิตใจ คุณธรรม จริยธรรม สังคมและ วัฒนธรรม³¹

ธเนศ ขำเกตุ ได้แบ่งประเภทของการจัด สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ได้แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุเช่นบริเวณโรงเรียน อาคารเรียนอาคารประกอบการห้องเรียนห้องประกอบครุภัณฑ์และวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ

²⁷ กรมสามัญศึกษา, อ้างใน จง บุญผ่อง, ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เกาะโพธิ์ถั้วงามวิทยา จังหวัดชลบุรี, งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, (มหาวิทยาลัยบูรพา2547) หน้า 13.

²⁸ พ.โพธิ์ทพพะ, มาสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนกันเถอะ, มิตรครู, (กรุงเทพมหานคร : 2545), หน้า 33-35.

²⁹ อนันต์ นามทองตัน, บรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.2534), หน้า 7.

³⁰ ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์,มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2548), หน้า 10.

³¹ ถวิล มาตรเลียม, นิเทศโรงเรียน ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (กรุงเทพมหานคร2544), หน้า 1301.

2. สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริม สนับสนุน วิชาการต่างๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ประสบการณ์ ให้มากที่สุดภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา ทุกคนอยากมาโรงเรียน³²

3. สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียนที่ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจกัน³³

เทศ แก่ล้วยสิกรรม ได้ให้ความหมายของการบริหารอาคาร สถานที่ไว้ว่า การบริหารงานอาคารสถานที่ หมายถึง การที่ผู้บริหารรู้จักจัดหา รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ในการดำเนินงาน ใช้อาคารที่มีอยู่ ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด รวมทั้งการควบคุมดูแลรักษา การให้บริการแก่ชุมชน และรู้จักทำนุบำรุงอาคารที่มีอยู่ให้คงสภาพดี ตอบสนองความต้องการได้ อย่างเพียงพอ ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด³⁴

วันเพ็ญ จิตต์เจริญธรรม ได้เสนอแนวคิดในการจัด บรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ควรกระทำดังนี้

1. ควรมีการปรับปรุงห้องเรียนอยู่เสมอ เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศ ใหม่ ๆ กับนักเรียนและผู้พบเห็น ตลอดจนทำให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดความสุขสบายใจ
2. ห้องเรียนควรมีระเบียบเรียบร้อยและสะอาดเพราะจะเป็นสิ่งที่ทำให้ห้องเรียนน่าอยู่
3. ห้องเรียนควรมีความสวยงาม และสร้างความสนใจต่อผู้เรียนและผู้พบเห็น
4. ควรมีการเสริมสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพที่พึงประสงค์อย่างจัด ในรูปของป้ายนิเทศคำขวัญ และมุมต่างๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ และเป็นการโน้มน้าว จิตใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
5. ควรจัดบรรยากาศให้เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน
6. การจัดบริการแนะแนวสนองความต้องการของเด็ก
7. กำหนดความรับผิดชอบงาน และตอบสนองงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสังคมส่วนรวมทั้งในห้องและนอกห้องเรียนโดยการจัดให้มีกิจกรรมทำงานกลุ่มและงานบริการ
8. จัดให้มีการสรุปและเน้นความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนเพิ่มเติมเวลาพักหรือนอกเวลา³⁵

³² เรื่องเดียวกัน ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมโรงเรียนของนักศึกษาโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค), วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2542), หน้า 18.

³³ ธเนศ ขำเกิด รวมบทความทางวิชาการ (เพชรเกษมกามาพิมพ์ นครปฐม 2541), หน้า 74-51.

³⁴ เทศ แก่ล้วยสิกรรม การจัดอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม (กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2542), หน้า 1.

³⁵ วันเพ็ญจิตต์เจริญธรรม รายงานวิจัยของความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาและครูอาจารย์ต่อการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม ภายในมหาวิทยาลัยอาชีวศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา. ฉะเชิงเทรา (2540), หน้า 1-3.

2.2.2 ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญและเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกต้องและเหมาะสมเป็นเรื่องจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนเพราะทำให้โรงเรียนมีลักษณะตรงกลับความต้องการของสังคม ซึ่งตลอดระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียนสภาพแวดล้อมต่าง ย่อมมีผลกระทบต่อสภาพจิตของผู้เรียน

กรมวิชาการ ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้และประสิทธิภาพการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Joiner ว่ามีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกต้องและเหมาะสมนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษา เพราะทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่นำไปศึกษาเล่าเรียน ค้นคว้าหาความรู้และช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมได้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา

ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมศึกษา (ENVIRONMENTAL EDUCATION : EE) ความหลากหลายทางชีวภาพช่วยรักษาระบบนิเวศโลกให้มีความเสถียรภาพและเป็นตัวชี้วัดถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้โดยการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ดังนั้นหากความหลากหลาย ทางชีวภาพลดลงจะส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย กว่า 40 ปีที่ผ่านมา “สิ่งแวดล้อมศึกษา” เป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ผู้คนได้ตระหนักถึงคุณค่าและรักษาความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างเป็นรูปธรรมการประชุมระดับโลกหลายเวทีได้พัฒนาสิ่งแวดล้อมศึกษาจนเกิดกรอบแนวคิดและหลักการปฏิบัติสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กฎบัตรเบลเกรด (Belgrade Charter) เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2518 กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและแนวทาง

ปฏิบัติของสิ่งแวดล้อมศึกษาและถือเป็นหลักการในการดำเนินงาน “กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา” ต่อมาในปี พ.ศ.2520 จากการประชุมผู้แทนทั่วโลกกว่า 60 ประเทศที่เมืองทบิลีซี สหภาพโซเวียตได้ให้คำจำกัดความ “ สิ่งแวดล้อมศึกษา คือ กระบวนการที่มุ่งสร้างให้ประชากรโลก มีความสำนึกและห่วงใยปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัญหาที่เกี่ยวข้องอื่นๆ และมีความรู้ ทศนคติ ความตั้งใจจริง และความมุ่งมั่นที่จะหาทางแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่และป้องกันปัญหาใหม่ ทั้งด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือกับผู้อื่น ” สำหรับประเทศไทยสิ่งแวดล้อมศึกษานับเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้คนได้ตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2540 – 2559 มีความมุ่งหมายที่จะให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อันจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมทั้งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกและจิตวิญญาณด้านการอนุรักษ์ให้แก่ผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐ นักการเมืองทุกระดับ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดการประสานแนวคิดทางด้านการพัฒนาและการอนุรักษ์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นโยบายด้านการศึกษาและประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่จะสามารถเสริมสร้าง

สมรรถนะของชุมชนในทุกระดับให้มีความเข้มแข็งและเกิดความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ³⁶

การพัฒนาอย่างยั่งยืนและกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” คือการพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและชาญฉลาด ไม่ทำลายฐานการผลิต ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติสามารถสร้างตัวเองขึ้นมาใหม่ได้ ซึ่งกล่าวได้ว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ควบคู่ไปกับ การอนุรักษ์สำหรับกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา คือ การจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน โดยรูปแบบและวิธีการจัดกิจกรรมสามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบการเรียนรู้ในสิ่งแวดล้อม (to Learn in Environment) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (to Learn about Environment) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมที่หลากหลายการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม (to Learn for Environment) คือ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในการปกป้องและพัฒนาสิ่งแวดล้อม “กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education Process)” มีความหมายใกล้เคียงกับวัตถุประสงค์ทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 5 ประการ ได้แก่ การรับรู้ปัญหา(Awareness)กระบวนการที่ช่วยให้รับรู้ปัญหาและพิจารณา วิเคราะห์อย่างรอบด้านในการเกิดปัญหา และผลกระทบแนวกว้างและแนวดิ่งความรู้(Knowledge) กระบวนการช่วยให้ได้เรียนรู้และเข้าใจพื้นฐานของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและแนวทางแก้ไขทัศนคติ (Attitude) กระบวนการช่วยให้มีค่านิยม ห่วงใย ตั้งใจจริง และมุ่งมั่นที่จะมีส่วนร่วมในการรักษาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทักษะ (Skill) กระบวนการช่วยให้เกิดทักษะที่จำเป็นในการแก้ปัญหาและดำเนินการตรวจสอบ รวมทั้งร่วมกันหาหนทางแก้ไข ปัญหาเหล่านั้น

การมีส่วนร่วม (Participation) กระบวนการช่วยให้มีประสบการณ์ในการนำความรู้ และทักษะที่ได้มาใช้ในการดำเนินการหาทางแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ นักสิ่งแวดล้อมศึกษาพยายามคิดค้นหากระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้คือคิดในระดับโลก แต่ทำในระดับท้องถิ่น กระบวนการจะบอกกลุ่มเป้าหมายว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมมักจะเป็นปัญหาใหญ่ระดับโลกเสมอ แต่วิธีแก้ปัญหาก็ที่ดีที่สุด คือการเริ่มทำในระดับบุคคลหรือชุมชน เช่น ผู้เรียนอาจรู้สึกกว่าตนเองทำอะไรไม่ได้กับปัญหาเรื่องการทำลายโอโซน แต่พวกเขาจะรู้สึกถึงพลังของตน เมื่อรู้ว่าตนเองสามารถช่วยลดสารเคมี หรือพลาสติกที่มีผลต่อการทำลายดังกล่าวไม่ใช่แค่วิทยาศาสตร์ อาจ สอดแทรกได้ทุกรายวิชา กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา

แม้จะต้องการความเข้าใจทางด้านวิทยาศาสตร์บ้าง แต่ยังต้องประกอบด้วยความเข้าใจด้านอื่น ด้วย เช่น เศรษฐศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การเมือง จริยธรรม เป็นต้นไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ สิ่งแวดล้อมศึกษาไม่ใช่เรื่องของวิชาใดวิชาหนึ่งแต่เพียงวิชาเดียว หากยังรวมถึงการปลูกฝังค่านิยม การตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งทักษะอื่น ๆ มากมาย หน้าที่ของผู้คิดค้นกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา คือ การทำให้การศึกษาเป็นเรื่องง่ายที่จะเข้าใจ

³⁶ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, “แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมสถานศึกษา สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและค่านิยม”, เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา, (พระนครศรีอยุธยา อุดมสำเนา 2535), หน้า 68.

ร่วมกันทำและง่ายที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองและกลุ่มกระบวนการที่เหมาะสม กระบวนการนั้น ๆ

คิดค้นเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับวัยของผู้ปฏิบัติ ภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ และระยะเวลาในการดำเนินงานตามกระบวนการดังกล่าวเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตัวเอง กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเน้นการลงมือทำ เน้นการปฏิบัติทำให้เกิดความรู้และประสบการณ์ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนหรือผู้ปฏิบัติเกิดการอยากเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สนุกและไม่เบื่อที่จะเรียนรู้อะไร การเปลี่ยนสถานที่เรียนรู้ จากห้องเรียนสี่เหลี่ยมสู่ห้องเรียนธรรมชาติ เป็นการเปิดประตูสู่โลกที่กว้างใหญ่ เปลี่ยนความรู้สึกของผู้เรียนจนอาจทำให้เกิดความรู้และประสบการณ์ถึงขั้นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ในที่สุด ดังนั้นฐานการเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาตินั้นนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญมากกับ กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษามองโลกตามความเป็นจริง จุดมุ่งหมายของการจัดกระบวนการ สิ่งแวดล้อมศึกษา คือการทำให้กลุ่มเป้าหมายมองโลกตามความเป็นจริง มองเห็นสิ่งแวดล้อมตาม ธรรมชาติ สามารถแยกแยะสิ่งที่เป็นธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นออกจากกัน มองเห็นปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาตามที่เป็นจริง ซึ่งแตกต่างจากระบบการศึกษาทั่วไป³⁷

บรรยากาศของโรงเรียนเป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แล้วส่งผลถึงความรู้สึกของบุคคล เป็นสภาพการณ์ที่ไม่อาจมองเห็นหรือจับ ต้องได้ แต่เป็นภาพสะท้อนทางความรู้สึกของบุคคล เมื่อคนปะทะกับสิ่งแวดล้อมแล้วเกิดความรู้สึกที่ดี ก็เรียกว่า "บรรยากาศดี" ในทางตรงกันข้าม เมื่อคนปะทะกับสิ่งแวดล้อมแล้วเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีก็ เรียกว่า "บรรยากาศไม่ดี"

โรงเรียนที่มีบรรยากาศดี จะทำให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ และมีความสุข แต่ถ้า บรรยากาศของโรงเรียนไม่ดี ทุกคนก็จะมีแต่ความระทมทุกข์

จากการสำรวจของแผนกกลางและสถิติ กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน กอง กำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน กองบัญชาการตำรวจนครบาล เมื่อ พ.ศ. 2531 พบว่า นักเรียน ถูกจับกุมจากความผิดประเภทนี้โรงเรียนมากที่สุดถึง 2,308 คน รองลงมาคือเที่ยวเตร่เกินเวลา 22.00 น. 393 คน นั่นเป็นเพียงสถิติการถูกควบคุมตัวเท่านั้น คาดว่านักเรียนที่หนีโรงเรียนแล้วไม่ถูก ควบคุมตัว น่าจะมีมากกว่านี้หลายสิบเท่า

ในจำนวนนักเรียนที่หนีโรงเรียน ล้วนมาจากสภาพแวดล้อมทางบ้านที่แตกต่างกันออกไป หากนักเรียนมีความสุขเมื่ออยู่ที่บ้าน มาโรงเรียนก็เจอกับสภาพแวดล้อมที่คับแคบใจอีก เขาคงไม่มี ทางออกอย่างอื่น จึงดิ้นรนไปหาสิ่งที่จะทำให้เขาสบายใจขึ้น โดยไม่ได้คำนึงถึงผลเสียที่จะ ตามมา หากโรงเรียนไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมที่คำนึงถึงความรู้สึกจากหัวใจ ดวงน้อย ๆ ของนักเรียนแต่ละคน อาจจะทำให้แนวโน้มสถิตินักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์เพิ่ม จำนวนขึ้นเรื่อย ๆ

บรรยากาศของโรงเรียนเป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แล้วส่งผลถึงความรู้สึกของบุคคล ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะส่งผลให้เกิดสภาพ

³⁷ สุรพล นาวัน,ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมศึกษา (ออนไลน์) แหล่งที่มา www.FEED.com

Posted on กรกฎาคม 14, 2554 by FEED Admin in FEED (22 ธันวาคม 2556).

บรรยากาศที่ดีก็คือ การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน หากจะมองโดยภาพรวมแล้วเราอาจจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สิ่งซึ่งวัดถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ได้แก่ ความชุ่มชื้น การถูกสุขลักษณะ ความร่มรื่น ความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะดวก ฯลฯ

การจะจัดและสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างไรมันเป็นเรื่องของแต่ละโรงเรียนที่ต่างก็มีสภาพของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวความคิดและดุลยพินิจของบุคคลภายในโรงเรียนนั้น ๆ ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น แต่ควรอยู่ภายใต้หลักการของ "การร่วมคิด ร่วมทำ" ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกของการมีส่วนร่วม ความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ผู้บริหารและคุณครูควรยอมรับว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถและเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ที่มีความรักความผูกพันและปรารถนาดีต่อโรงเรียนของเขา จึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นตัดสินใจร่วมวางแผนจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนภายใต้การแนะนำของผู้บริหารและครูอาจารย์

2. สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียนรู้ สนุกสนาน เรียนสนุก ครูรักเด็ก เด็กรักครู รักเพื่อน ไม่มีบรรยากาศแห่งความกลัว หวาดผวา วิตกกังวล ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า "อยากมาโรงเรียน"³⁸

การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ที่ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศดังกล่าว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน แล้วดำเนินกิจกรรมด้วยความเป็นกันเอง ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สภาพแวดล้อมเช่นนี้จะทำให้ทุกคนมีความสุข มีความมั่นใจ และตระหนักในคุณค่าของตนเอง

3. สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ได้แก่ การดำเนินการใด ๆ ภายในโรงเรียน ให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากร ทุกคนในโรงเรียนยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน ฯลฯ

ลักษณะการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีนั้น เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย ควรให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม มีการนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบันมากำหนดเป็นนโยบายในการแก้ปัญหาและพัฒนาของโรงเรียน การมอบหมายงานหรือการสั่งการก็เป็นไปตามสายการบังคับบัญชา แจ่มชัด เหมาะสมกับความสามารถ ไม่เกินกำลัง มอบหมายงานแล้วติดตามดูแล ช่วยเหลือ ถามไถ่ดูแลความเหน็ดเหนื่อย ยกย่องชมเชย มีการสร้างขวัญกำลังใจ

³⁸ ชัยวา สาทอง, สิ่งแวดล้อม [ออนไลน์] แหล่งมา Channel

<http://www.feedthailand.org/environmental-education/>. 2556.(23 กันยายน 2556),

จัดสวัสดิการให้หลาย ๆ รูปแบบ เป็นต้นการจัดสภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ วิชาการ และการบริหารจัดการ ต่างเอื้อซึ่งกันและกัน ซึ่งโรงเรียนควรตระหนักและสร้างเสริมให้เกิดขึ้น เพื่อให้โรงเรียนเป็นวิมานที่น่าอยู่ น่าเรียน แล้วทุกคนจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

กิจกรรมที่ส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน มีกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ มากมาย ที่โรงเรียนจำนวนมาก อาจดำเนินการอยู่แล้วด้วยการให้บุคลากรในโรงเรียนได้ ร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งจะมีผลให้เกิดบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน เช่น การสร้างคุณภาพงาน (คิวซี) การวางแผนเป็นทีม (Team Planning) กิจกรรม 5 ส กิจกรรมข้อเสนอแนะ (Suggestion System) การนิเทศภายในโรงเรียน การพัฒนาองค์การ(organization Development) กระบวนการกลุ่ม เป็นต้น กิจกรรมและกระบวนการดังกล่าว หรือกิจกรรมอื่นใดก็ตามที่โรงเรียนจะนำมาส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่ดี ควรอยู่ภายใต้หลักการ 5 ประการ คือ

1. หลักการมีส่วนร่วม
2. หลักความเสมอภาค
3. หลักเสียงส่วนมากเป็นครรอง
4. หลักความถูกต้องเป็นเกณฑ์
5. หลักความจำเป็นเป็นที่พึง

บทสรุปการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเล่าเรียนที่ดีจะช่วยสร้างศรัทธา ความเชื่อความเลื่อมใสให้แก่ผู้เรียน รวมถึงช่วยสร้างความสนใจ ความตั้งใจซึ่งเป็นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการสอนได้เป็นที่น่าพอใจ โรงเรียนทุกแห่งย่อมปรารถนาให้นักเรียนของตนมีความสุขทั้งอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน ทุกข์หรือสุขที่บ้าน บางครั้งโรงเรียนก็ไม่สามารถเข้าไปช่วยผ่อนคลายเป็นได้ แต่ทุกข์หรือสุขที่โรงเรียน น่าจะเป็นความรับผิดชอบของทุกฝ่าย ในโรงเรียนการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนจะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้ โรงเรียนที่สะอาด สดชื่น ร่มรื่น เรียบง่าย สงบ แจ่มใส มีชีวิตชีวา วัสดุอาคารสถานที่ที่ได้รับการดูแลมีความเป็นปัจจุบันพร้อมที่จะให้ครูและนักเรียนได้ใช้ตลอดเวลา ย่อมจะทำให้ครูและนักเรียนได้รับอิทธิพลทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตใจแจ่มใส รักสวย รักงาม รักความสะอาด รักความสงบ เรียบง่าย ทำให้เข้าใจตนเอง และผู้อื่นไปด้วย จึงเป็นการสมควรที่โรงเรียนจะต้องพยายามจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนเพื่อประโยชน์และความสุขของนักเรียนโดยถ้วนหน้า

2.3 นโยบายโรงเรียนวัดตำหนักใต้เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียน

2.3.1 ประวัติโรงเรียนวัดตำหนักใต้

โรงเรียนวัดตำหนักใต้ (วิลาศโอสถานันทนุเคราะห์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานนทบุรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในที่ธรณีสงฆ์ภายในบริเวณวัดตำหนักใต้ ถนนนนทบุรี1 ตำบลท่าทราย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2476 เปิดทำการสอนชั้นประถมศึกษา โดยใช้ศาลาการเปรียญวัดตำหนักใต้เป็นสถานที่เรียน

ปี พ.ศ. 2592ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน 30,275 บาท นายวิลาศ
โอสถานนท์

ได้บริจาคไม้จากโรงกลึงเพื่อสร้างอาคารเรียน พระครูนนทวิมลศีล (พระมหาสาร
สาคร) เจ้าอาวาสวัดตำหนักใต้ในขณะนั้นได้อนุญาตให้ตัดต้นยางของวัดมาแปรรูปเพื่อสมทบสร้าง
อาคาร โดยทำการก่อสร้างแล้วเสร็จและเปิดใช้เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2493 ให้ชื่อว่า “ โรงเรียน
วัดตำหนักใต้ (วิลาศโอสถานนท์นุเคราะห์) ” ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 -
มัธยมศึกษาปีที่ 3³⁹

2.3.2 อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับอาคารกรมสรรพสามิต อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
ทิศใต้ ติดต่อกับตลาดจิตเวช อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
ทิศตะวันออก ติดต่อกับวัดชมพูเวก อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
ทิศตะวันตก ติดต่อกับวัดตำหนักใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

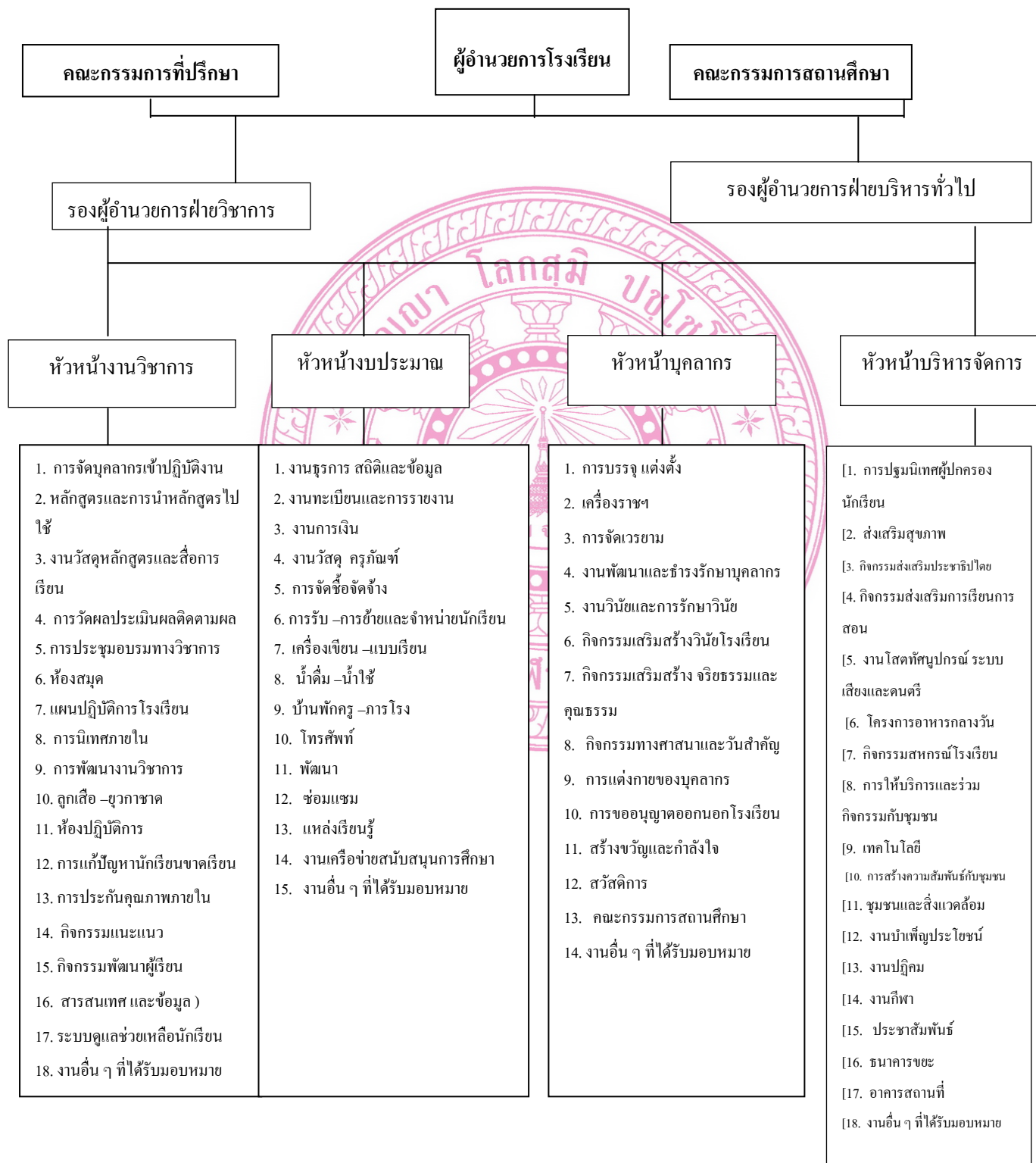
2.3.3 จำนวนบุคลากรของโรงเรียนวัดตำหนักใต้

1. ข้าราชการ 26 คน
 2. ครูอัตราจ้าง 21 คน
 3. ลูกจ้างประจำ 2 คน
- รวมทั้งหมด 49 คน

2.3.4 การบริหารงานของโรงเรียนวัดตำหนักใต้

การบริหารงานของโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สามารถแสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ของ
งานต่าง ๆ ตามภาระหน้าที่รับผิดชอบ ดังแผนภูมิ ที่ 2.1

³⁹ โรงเรียนวัดตำหนักใต้, แผนกลยุทธ์ประจำปี 2552, (โรงเรียนวัดตำหนักใต้, 2552), หน้า 5.

ที่มา 2.5 การบริหารงานของโรงเรียนวัดตำหนักใต้ แผนกลยุทธ์ประจำปี 2552.

ปัจจุบันการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน จัดได้ว่าเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เพราะผลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมโรงเรียนจะทำให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายของโรงเรียนเข้าใจลักษณะ และสภาพที่แท้จริงของโรงเรียนที่รับผิดชอบอยู่มากขึ้น และจะได้มีข้อมูลที่สำคัญไปใช้ในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ที่ผ่านมามีนักการศึกษาทั้งในระดับอุดมศึกษา และระดับอื่น ๆ ได้คิดค้นหาหลักการที่จะใช้ในการประเมินสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเป็นจำนวนมาก เช่น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ได้ประมวลวิธีการศึกษาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาและได้สรุปว่ามี 3 วิธี ดังนี้

1 วิธีศึกษาภาพพจน์ของสถานศึกษา (The Image Approach) กระทำได้โดยให้สมาชิกในสถานศึกษารายงานความรู้สึก ความประทับใจเกี่ยวกับสถานศึกษาที่ตนสังกัด เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบบนี้ได้แก่

1.1 ดัชนีลักษณะของสถานศึกษา โดยเป็นเครื่องมือสำเร็จรูปประกอบด้วยข้อคำถาม 30 ข้อ ให้ผู้ตอบพิจารณาว่าแต่ละข้อถูก หรือผิด ไปจากลักษณะของสถานศึกษาที่สังกัดอยู่

1.2 มาตรฐานประเมินค่าสภาพแวดล้อมสถานศึกษา ซึ่งจะสอบถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะของนักศึกษา 5 ประเภท คือ นักศึกษาสามารถนำความรู้จากการศึกษาไปปฏิบัติ (Practicality) นักศึกษารู้จักติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน (Community) นักศึกษารู้จักตระหนักและสำนึกในหน้าที่ของตนเอง (Awareness) นักศึกษาเป็นผู้มีระเบียบแบบแผน และปฏิบัติตัวได้เหมาะสม (Propriety) และนักศึกษาเป็นผู้รู้คุณค่า และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ (Scholarship)

2 วิธีศึกษาคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา (The Student Characteristics Approach) การศึกษาวิธีนี้ทำได้โดยให้นักศึกษาแต่ละคนตอบแบบสอบถามบรรยายถึงคุณลักษณะของตัวเองแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันนั้น ๆ โดยมีความเชื่อว่าคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาจะถูกกำหนดหรือแต่งเติมเสริมสร้างโดยสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

3 วิธีศึกษาสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้า (The Stimulus Approach) การศึกษาวิธีนี้ทำได้โดยกระตุ้นให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรม กิจกรรม หรือลักษณะต่าง ๆ ออกมาโดยมีสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่เร้า การศึกษาวิธีนี้ แอสติน เชื่อว่าสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา 4 ประเภท คือ สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมด้านการเรียน สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน และสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร จะเป็นสิ่งเร้าให้นักศึกษากระทำกิจกรรม หรือแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมหรือพฤติกรรมเหล่านี้ จะเป็นตัวชี้ลักษณะสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาได้⁴⁰

ปริศนา ตันติเจริญ ได้ให้แนวคิดหลักการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาไว้หลากหลายพอสรุปได้ดังนี้

- 1 สิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาต่อเนื่อง หรือการศึกษาตลอดชีวิต(Life-Long Education)
- 2 สิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นการศึกษาแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary)

⁴⁰สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา (โรงพิมพ์กรุงเทพ,2546), หน้า 6-10.

- 3 สิ่งแวดล้อม เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Participation)
- 4 สิ่งแวดล้อม เน้นการพัฒนาความคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical Thinking)
- 5 สิ่งแวดล้อม เน้นการพิจารณาสิ่งแวดล้อมทั้งหมด (Totality)
- 6 สิ่งแวดล้อมศึกษา เน้นการศึกษาสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ จนถึง

ระดับสากล

7 สิ่งแวดล้อมศึกษา ต้องใช้สิ่งแวดล้อมให้เป็นประโยชน์ในการเรียนโดยถือว่าเป็นวิธีการในการศึกษาวิธีหนึ่ง และมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง

8 สิ่งแวดล้อมศึกษาเน้นการให้ผู้เรียนมีบทบาทในการวางแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พร้อมให้ออกาสในการตัดสินใจและยอมรับในผลที่เกิดขึ้นด้วย⁴¹

รวิวรรณ ชินตระกูล ได้เสนอแนะการจัดสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะไว้ดังนี้

1 ที่ตั้งและบริเวณโรงเรียนควรเลือกสถานที่ปลูกสร้างโรงเรียนในที่ที่เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน ปลอดภัย สวยงามและสามารถใช้เนื้อที่ให้เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมสันทนาการให้มากที่สุด ที่มีการสัญจรไปมาสะดวก ไม่ควรห่างไกลจากย่านชุมชนเกินกว่า 2 กิโลเมตร ควรจัดให้ปลอดภัยจากอันตรายในท้องถนนหลวง โรงเรียนควรจัดให้ห่างจากสถานที่ที่มีเสียงรบกวน หรือเสียงรบกวนประจำจนเป็นเหตุรำคาญ เช่น โรงงานไหมหิน โรงงานซีเมนต์ เป็นต้น และควรตั้งให้ห่างจากแหล่งทิ้งขยะมูลฝอย และแหล่งน้ำโสโครกไม่น้อยกว่า 500 เมตร เพื่อให้พ้นจากกลิ่น ฝุ่นละออง และแมลง ตลอดจนสัตว์ที่อาจเป็นพาหนะนำโรคและก่อเหตุรำคาญ

2 อาคารเรียนและอาคารประกอบ อาคารควรสร้างอาคารเรียนให้มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน ต้องคำนึงถึงภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้น เช่น พายุ น้ำท่วม อาคารไม่ควรหันหน้าไปทางทิศตะวันออก หรือทิศตะวันตก ควรหันหน้าไปทางทิศที่จะได้รับลมดี แสงแดด และฝนไม่รบกวนมากนัก

3 ห้องเรียนและเครื่องใช้ในห้องเรียน ห้องเรียนควรมีขนาด 6 x 8 เมตร หรือ 7 x 9 เมตร ส่วนสูงของห้องเรียนจากพื้นถึงฝ้าต้องไม่น้อยกว่า 350 เซนติเมตร การจัดห้องควรให้แสงสว่างเข้าทางซ้าย และไม่มีแสงเข้ารำคาญตาทางด้านหน้า หรือหลังชั้น ห้องเรียนควรจัดให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีตะกร้าสำหรับทิ้งขยะทุกห้อง และมีไว้ประจำกระดานชอล์ค ควรทำความสะอาดแปรงทุกวัน กระดานชอล์คควรมีรางรองผงชอล์คขอบล่างให้กว้างพอ เพื่อมิให้ฝุ่นผงชอล์คปลิวไปตกพื้นห้อง หรือควรจะเป็นกระดานไวท์บอร์ด จะทำให้ไม่มีฝุ่น ชอล์คฟุ้งกระจาย

4 การระบายถ่ายเทอากาศและแสงสว่าง ถ้าการถ่ายเทอากาศไม่ดีพออากาศจะร้อนอบอ้าว เด็กจะง่วงเหงาหาวนอน ควรจัดให้มีช่องลมและประตูหน้าต่างให้เพียงพอ แสงสว่างที่เพียงพอในการอ่านหนังสือได้สบายตา เนื้อที่ของประตูหน้าต่าง ควรเป็น 1 ใน 4 ของพื้นที่ห้อง เพื่อให้ห้องเรียนมีแสงสว่างและระบายอากาศเพียงพอ ควรมีม่านหน้าต่างบังแสงที่เกินความพอดี บริเวณใกล้ห้องเรียน ถ้าจะปลูกต้นไม้ใหญ่ควรปลูกให้ห่างจากอาคารเรียนไม่น้อยกว่า 8 เมตร เพื่อไม่ให้บังแสงสว่างและขัดขวางการระบายอากาศ

⁴¹ปริศนา ตันเจริญ หลักการจัดสิ่งแวดล้อม (โรงพิมพ์ ฤๅลา, 2540), หน้า 4-7.

5 โรงอาหาร นอกจากโต๊ะและม้านั่งแล้ว ควรจัดให้มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและจัดให้มีอ่างน้ำหรือที่สำหรับล้างมือ และล้างภาชนะที่ใช้ในการรับประทานอาหาร ที่รองรับเศษอาหารและขยะอาหารที่เมื่อนำมาขายควรเป็นอาหารที่ปราศจากอันตราย เช่น อาหารไม่ใส่สีน้ำตาลส้มสายชู ควรควบคุมความสะอาดอย่างใกล้ชิดทั้งผู้ปรุงขาย และผู้เสิร์ฟอาหาร เป็นต้น

6 โรงครัว ไม่ควรตั้งอยู่ใกล้อาคารเรียน ใกล้สิ่งโสโครก พื้นห้องต้องทาสีด้วยวัสดุที่ง่ายต่อการทำความสะอาด มีแสงสว่างพอ การระบายอากาศดีเพราะโรงครัวมีความร้อนและกลิ่นมาก คนปรุงอาหารจะต้องอยู่ในโรงครัววันละหลายชั่วโมง เตาไฟไม่ควรวางบนพื้นราบควรตั้งสูงพอให้ยืนปรุงอาหารได้เหนือเตาไฟควรมีปล่องไฟ เพื่อดูดควันออกไปจากโรงครัว เพราะควันส่วนหนึ่งมีก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ ซึ่งเป็นพิษ จัดทำรางระบายน้ำให้เศษอาหารไปจากโรงครัวมิฉะนั้นเศษอาหารจะบูดเน่า ส่งกลิ่นเหม็น เป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวันและเชื้อโรค มีถังใส่ขยะมูลฝอย เศษอาหารที่มีฝาปิดมิดชิด ไม่รั่ว และมีปริมาณให้เพียงพอกับเศษอาหารและขยะมูลฝอยวันต่อวัน มีน้ำสะอาดสำหรับปรุงอาหาร และล้างภาชนะให้เพียงพอ

7 สนาม ควรอยู่ทางด้านหน้าของโรงเรียน รักษาให้เรียบร้อย และปลอดภัยอยู่เสมอคือจะต้องเป็นพื้นที่เรียบ ปราศจากก้อนอิฐ ก้อนหิน หรือตอไม้ มีการระบายน้ำดี ไม่เป็นฝุ่นในฤดูแล้ง หรือเป็นโคลนในฤดูฝน ริมขอบสนามควรปลูกต้นไม้ใบหญ้าและมีกิ่งก้านสาขามาก ที่พุ่มที่จะเอาไว้บังแสงแดด มีม้านั่งและถังขยะไว้เป็นระยะ ๆ ด้านที่ติดกับถนน ควรทำรั้วกัน หรือปลูกไม้พุ่มเป็นเขตระหว่างสนามกับถนน

8 น้ำดื่ม น้ำใช้ โรงเรียนต้องจัดน้ำสะอาดไว้ให้ดื่มและใช้อย่างพอเพียง และต้องคอยดูแลจุดน้ำดื่มให้สะอาดอยู่เสมอ ควรติดตั้งเครื่องกรองน้ำให้มีขนาดเพียงพอที่จะดื่มได้ทัน และควรจะมีถังหรือบ่อเก็บที่สะอาด มีขนาดเพียงพอที่จะใช้ได้อย่างขาดแคลนภาชนะที่ใส่น้ำไว้บริโภคต้องรักษาให้สะอาดอยู่เสมอ ควรเป็นชนิดมีก๊อกไขน้ำได้ก็จะดีมาก น้ำล้างมือ อ่างล้างมือ ควรแยกจัดไว้ต่างหาก ไม่ควรประปนกับน้ำดื่มและไกลจากห้องส้วม ในโรงอาหาร อ่างล้างมือควรมีอย่างน้อย 1 ที่ต่อนักเรียน 50 คน

9 ส้วมและที่ปัสสาวะโรงเรียนต้องจัดส้วมที่ถูกสุขลักษณะและสอดคล้องกับจำนวนนักเรียน เพื่อถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ ควรแยกส้วมนักเรียนหญิง-ชายไว้ห่างจากกันหรือคนละห้อง ต้องมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษาความสะอาดเป็นประจำ ควรใช้น้ำชำระภายในห้องส้วมและ ควรมีถังใส่ขยะไว้ในห้องส้วม

10 การกำจัดขยะมูลฝอย การระบายน้ำและการดูแลรักษาความสะอาด สถานที่ทั่วไป ขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ จะเป็นเศษอาหาร ส่วนประกอบอย่างอื่นมีน้อย ห้องเรียน ทุกห้องควรมีตะกร้าสำหรับใส่เศษกระดาษและมูลฝอยแห้ง ซึ่งต้องนำไปทิ้งในที่ทิ้งทุกวัน ที่ทิ้งขยะควรแยกเป็นส่วน ๆ และมีป้ายติด เช่น ขยะแห้ง ขยะเปียก ขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ได้ และขยะมีพิษ เป็นต้น

11 การระบายน้ำ ได้แก่ การระบายน้ำโสโครกรวมทั้งการระบายน้ำฝนที่ขึ้นอยู่กับพื้นที่ในบริเวณโรงเรียน น้ำเหล่านี้เมื่อขังอยู่นาน ๆ ก็จะทำให้เกิดกลิ่นรบกวน และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ควรทำทางระบายน้ำโดยใช้วัสดุถาวร หรือขุดดินเป็นทางระบาย และควรมีขนาดและความลาดให้ปริมาณของน้ำ ถ้าวางแผนระบายน้ำไว้หลาย ๆ ทางจะดีกว่าทำทางระบายน้ำในทางเดียว น้ำโสโครก ควรทำทางระบายลงสู่ถังหรือบ่อซึม ไม่ควรระบายไปลงสู่แม่น้ำ

การดำเนินงานของสถาบันการศึกษาไม่ว่ากิจกรรมด้านใดๆ จะมีประสิทธิภาพเพียงใด นั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในการทำงานการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนการสอนโรงเรียนที่จัดสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศร่มรื่น มีชีวิตชีวา อาคารสถานที่สะอาดได้รับการเอาใจใส่ทำความสะอาดมีมุมจำลองที่เหมาะสมเพื่อให้ให้นักเรียนได้ สัมผัสธรรมชาติซึ่งมีผลต่อจิตใจของเด็ก ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขต่อการเรียน มีเจตคติอันพึง ประสงค์เกิดขึ้นกับตัวเด็ก เพราะบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพของชีวิต⁴²

กรมวิชาการ ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้และประสิทธิผลการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Joiner ว่ามีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกต้องและเหมาะสมนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษาเพราะทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่นำไปศึกษาเล่าเรียน ค้นคว้าหาความรู้และช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมได้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา⁴³

ธนาธิป พรกุล ได้กล่าวถึง การจัดสถานการณ์ แวดล้อมการเรียนรู้ว่าการจัดชั้นเรียนเป็นระบบทางสังคมเป็นที่ซึ่งผู้สอนผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องมาปฏิสัมพันธ์กัน ชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนและผู้สอนเป็นอันมาก โครงสร้างหรือกระบวนการบางอย่างของชั้นเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ผู้สอนที่เข้าใจความสำคัญของ สภาพแวดล้อมจะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้หมายถึง

1. บรรยากาศที่ผู้เรียนรู้สึกมีความสุข รู้สึกต่อเพื่อนและกลุ่ม
2. โครงสร้างและกระบวนการเป็นที่พอใจของผู้เรียนผู้เรียนได้ทำงานทางวิชาการร่วมกับผู้สอนและเพื่อน
3. สถานที่ก่อให้เกิดทักษะทางสังคม บรรยากาศในชั้นเรียนมีลักษณะเป็นนามธรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ของมนุษย์คนที่อยู่ในชั้นเดียวกันมีลักษณะดังนี้
 - 1 เป็นกลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกันโดยมีจุดประสงค์ร่วมกันคือการเรียนรู้
 - 2 มีการคัดเลือกแบบสุ่มหรือเป็นความต้องการของคนกลุ่มนั้น
 - 3 เป็นกลุ่มคนที่มีหัวหน้า แต่งตั้งเป็นทางการคือผู้สอน คนเหล่านั้นมาอยู่ร่วมกันและมีความสัมพันธ์กันใน 2 ด้านคือด้านส่วนตัว ซึ่งแต่ละคนมีความต้องการแรงจูงใจเจตคติของตนซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมแบบหนึ่ง แต่ด้านสังคม ที่แต่ละคนมาร่วมแบ่งปันความคาดหวังทำให้เกิดพฤติกรรมอีกแบบหนึ่ง บรรยากาศในชั้นเรียน

2. ด้านนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้านวิชาการและด้านสังคมโครงสร้างและกระบวนการของชั้นเรียนโครงสร้างของชั้นเรียนส่วนมาก มีแบบพื้นฐานในการจัดชั้นเรียนแต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โครงสร้างมีส่วนกำหนดความสัมพันธ์ ของคนในชั้นเรียนเช่นพื้นที่แคบทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมที่ให้ทุกคนร่วมมือกันทำงานได้ดังนั้น โครงสร้างของชั้นเรียนควรขึ้นอยู่กับกิจกรรมของชั้นเรียนและเป้าหมายของการเรียนรู้กระบวนการ ของชั้นเรียนเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มและความสัมพันธ์ระหว่างกันผู้สอนสามารถ ใช้กระบวนการในชั้นเรียนสร้างบรรยากาศที่ดี โดยการให้กลุ่มมี

⁴² รวีวรรณ ชินตระกูล ลักษณะสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุข (โรงพิมพ์ พิวัฒ .2548) หน้า 4-9.

⁴³ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, "แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมสถานศึกษา สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและค่านิยม",เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา, (พระนครศรีอยุธยา อุดมสำเนา 2535), หน้า 68.

ความคาดหวังร่วมกันฝึกผู้นำ ผู้ตามที่ดีให้มีความนับถือไว้วางใจกัน สามารถสื่อสารกันได้และเกิดความรู้สึกรักเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้หมายถึง การจัดสถานที่ให้ ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อตนเองและเพื่อนเพื่อให้เกิดแรงจูงใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การสร้าง สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้มี 3 ประการ

1. ส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้โดย

1.1 ตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ไม่สูงหรือต่ำเกินไปงานที่ให้ทำไม่ยากหรือง่ายเกินไป ระดับปานกลางทำให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้

1.2 เรียนสิ่งที่น่าสนใจถ้าให้เรียนสิ่งที่ผู้เรียนรู้ใจอยู่แล้วอาจทำให้ ผู้เรียนไม่สนใจเรื่องนั้น

1.3 ให้ข้อมูลป้อนกลับเร็วเท่าที่จะทำได้

1.4 สร้างกลุ่มผู้เรียนให้พึ่งพากันร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อความสำเร็จ ของกลุ่ม

2. อำนวยความสะดวกให้กลุ่มมีพัฒนาการโดยให้ผู้เรียนรู้ว่ากลุ่มมีพัฒนาการเช่นเดียวกับแต่ละบุคคล และช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีทำงานกลุ่มและยอมรับซึ่งกัน และกัน

3. ส่งเสริมการอภิปรายทั้งชั้นการสื่อสารอาจเป็นตัวแปรสำคัญที่สุดของ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้การอภิปรายทั้งชั้นทำให้เกิดมาตรฐานหรือข้อตกลง ของชั้นเรียนผู้สอนเป็นผู้นำการทดลองอภิปรายที่ดี ถ้ามีทักษะการสื่อสารผู้สอนสามารถเรียนรู้ และฝึกทักษะนี้ได้ผู้สอนใช้ประโยชน์ของการสื่อสารสร้างสถานการณ์และความสัมพันธ์ในชั้นเรียนและยังสอนทักษะการสื่อสารให้กับผู้เรียนอีกด้วย⁴⁴

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากทั้งการวิจัยและการวิเคราะห์ของวงการวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมองและการเรียนรู้ของเด็ก มีประเด็นที่เด่นชัดว่าการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยทำให้ภาวะของสมองเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ ประเด็นสำคัญที่ได้ประมวลมาจากบทความต่างๆ ได้ มีแนวคิดที่เป็นสาระหลักที่ควรนำมาพิจารณาในการจัดสภาพแวดล้อม ดังนี้

1 สมองเป็นอวัยวะที่มีความจำเพาะตัว และเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งแวดล้อมต่างๆจนเกิดเป็นความแตกต่างและหลากหลายของสมองที่สั่งสมมาตลอดชีวิต

2 การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อสมองเผชิญกับความเครียดและความรู้สึกผ่อนคลายในปริมาณที่สมดุลกัน คือ การตื่นตัวแบบผ่อนคลาย ถ้าครูจะนำไปปฏิบัติก็ต้องสร้างบรรยากาศของห้องเรียน ไม่ใช่ให้ปลอดภัยเพียงอย่างเดียว แต่ต้องทำให้เกิดประกายของความรู้สึกกระหายใคร่รู้

3 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมองกับสิ่งแวดล้อมทำให้ต้องตระหนักว่ายังมีสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์เท่าใด ก็จะทำให้สมองเกิดการเรียนรู้ มากขึ้นเท่านั้น

⁴⁴ ธนาธิป พรกุล รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ท.กรุงเทพมหานคร : (แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2549), หน้า 279 – 281.

4 สภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์จะส่งผลให้สมองมีการเชื่อมโยงของระบบประสาทเพิ่มขึ้นถึง 25 เปอร์เซ็นต์ทั้งในช่วงแรกและช่วงหลังของชีวิต ดังนั้นสภาพแวดล้อมของคนเราจึงต้องสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาเพื่อให้เกิดความหลากหลาย

5 การเรียนรู้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่นเดียวกับการหายใจ เพียงแต่การเรียนรู้ถูกยับยั้งหรือส่งเสริมด้วยปัจจัยบางอย่างได้

6 การเชื่อมโยงของระบบประสาทขึ้นอยู่กับปัจจัยของสิ่งแวดล้อม นั่นคือ ลักษณะของโรงเรียน กับสิ่งที่พบในชีวิตประจำวันด้วย

7 การควบคุมความเครียด โภชนาการ การออกกำลังกาย และการผ่อนคลาย รวมทั้งการบริหารสุขภาพในรูปแบบอื่นๆ จะต้องเป็น ส่วนสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาถึงความเหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วย

8 เด็กปกติที่มีอายุเท่ากัน อาจมีอายุทางพัฒนาการของทักษะพื้นฐานแตกต่างกันได้ถึงห้าปี ฯลฯ

ตัวอย่างการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยนวัตกรรมการจัดการศึกษาปฐมวัยต่างให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งสิ้น ในที่นี้เป็นตัวอย่างแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมของนวัตกรรมการศึกษา-ปฐมวัย 3 นวัตกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมของการจัดการศึกษาออลดอร์ฟการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียน อาคารเรียน และบริเวณโรงเรียนเป็นองค์ประกอบสำหรับการจัดการศึกษาออลดอร์ฟ ความงดงามของธรรมชาติจะปรากฏอยู่ทั้งบริเวณกลางแจ้งและภายในอาคาร มีการนำภาพศิลปะ งานประติมากรรม กลิ่นหอมของธรรมชาติเข้ามาตกแต่ง ทำให้บรรยากาศของโรงเรียนสงบและอ่อนโยน ภายใต้แนวคิดที่ว่า เด็กวัย 0 - 7 ปี เป็นวัยที่เรียนรู้จากการเลียนแบบ สิ่งที่เด็กเลียนแบบในช่วงนี้จะฝังลึกลงไปในตัว หล่อหลอมเด็กทั้งกายและจิตวิญญาณ และฝังแน่นไปจนโต ทั้งนี้ ได้นำเสนอแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการจัดการศึกษาออลดอร์ฟ ไว้ดังนี้

2. บริเวณภายในห้อง

บริเวณภายในห้องควรจะเป็นกันเอง และสว่างไสวเพียงพอ ไม่จำเจเกินไปเพราะจะทำให้เกิดความร้อน เด็กจะขาดสมาธิในการเรียน อาจใช้ผ้า màn เพื่อช่วยกรองแสงให้อยู่ในระดับที่พอเหมาะ ไม่ควรเป็นห้องที่มีแดดจนเกินไป หากห้องมีลักษณะมืด ควรเปิดไฟ หรือตั้งโคมไฟในบางจุดที่จำเป็น และหลีกเลี่ยงการใช้แสงที่ไม่ใช่แสงธรรมชาติในเวลากลางวัน ใช้เฟอร์นิเจอร์ไม้สีธรรมชาติ สีสนับผนังห้องเรียนหาสีอ่อนเพื่อสร้างบรรยากาศที่น่าอยู่ ให้เด็กที่ได้มานั่งในห้องได้นึกถึงความสดชื่นยามอยู่ใต้ต้นไม้ที่ออกดอกบานสะพรั่ง

3. บริเวณกลางแจ้ง

บริเวณกลางแจ้งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นสนามเด็กเล่นอยู่ติดกับตัวอาคาร โดยจัดให้ใช้ได้ทั้งสภาพภูมิอากาศที่หลากหลาย พื้นผิวควรแข็งเพื่อให้แห้งเร็วเมื่อฝนตก ควรตั้งอยู่ทางด้านที่แดดส่องถึง เพื่อให้เด็กๆ ได้รับแสงแดดยามเช้า บ่อทรายควรอยู่บริเวณนี้ ไม่เลื้อยบนกำแพง ต้นไม้ และแปลงดอกไม้ช่วยให้บริเวณนี้เป็นสถานที่ที่น่าสบายสำหรับเด็กๆ ส่วนที่สองอยู่ห่างจากตัวอาคารใช้เป็นที่เล่นและออกกำลังกาย ควรจัดเป็นอาณาจักรสำหรับเด็ก ทำทางสำหรับรถเข็น

และทางสำหรับเดิน โดยออกแบบทางเดินให้โค้งไปมาน่าเดินและผ่านจุดที่น่าสนใจ เนินเขาเป็นจุดเสริมที่มีคุณค่ามากในสนามเด็กจะได้วิ่งขึ้นและลง เป็นการใช้กล้ามเนื้อหลายส่วนอย่างเป็นอิสระและเป็นธรรมชาติ ส่วนหนึ่งของพื้นที่เป็นที่ตั้งของชิงช้า ไม้ลื่น ต้นไม้พุ่มเตี้ยๆ และปลูกไม้ดอกหรือพืชผักสวนครัว

4. อุปกรณ์ภายในห้องเรียน

ควรมีอ่างล้างมือขนาดใหญ่ที่อยู่ในระดับต่ำพอที่เด็กๆ จะเอื้อมมือถึงระดับน้ำได้ง่าย ลอยเรือลำเล็กๆ หรือ แขนกระดากวาดเขียนได้ มีช่องเก็บของส่วนตัวของเด็กแต่ละคน มีตู้ขนาดใหญ่สำหรับเก็บวัสดุที่ครูต้องใช้ มีชั้นสำหรับวางอุปกรณ์และของเล่น อาจมีมุมตุ๊กตา มุมงานช่าง มีโต๊ะสำหรับทำกิจกรรมที่มีน้ำหนักเบาที่เคลื่อนย้ายได้ ของเล่นที่จัดไว้เป็นของเล่นที่มีความสมบูรณ์น้อยแต่ซับซ้อนในการเล่นได้มาก เช่น ตุ๊กตาที่ไม่ได้วาดหน้าไว้อย่างตายตัว นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อการเลือกใช้สีน้ำ พู่กัน กระดาษ สีเทียน ขี้ผึ้ง ที่มีคุณสมบัติพิเศษเฉพาะอีกด้วย

5. อุปกรณ์กลางแจ้ง

อุปกรณ์ชิ้นสำคัญ คือ บ่อทรายที่บรรจุทรายพูนเหนือระดับดินเล็กน้อย มีม้านั่งยาวตัวเตี้ยล้อมรอบ สิ่งที่ทำให้ความเพลิดเพลินแก่เด็กเป็นพิเศษ คือ บ้านเด็กเล่นที่ไม่ประณีตหรือเสร็จสมบูรณ์จนเกินไป โดยจัดเตรียมโครงไม้และหลังคาไว้เพื่อให้เด็กทำส่วนที่เหลือกันต่อเอง มีถังไม้สำหรับใส่อุปกรณ์กลางแจ้ง อุปกรณ์อื่นๆ ได้แก่ รถเข็นให้เด็กเข็นหรือลากไปตามทางเดิน หรือจะขึ้นไปนั่งก็ได้ มีชิงช้า ไม้ลื่น ราวสำหรับห้อยโหน ตาข่ายป็นปาย มีอุปกรณ์ก่อสร้าง เช่น กระดาน นั่งร้าน บันได อิฐ พลับ ถึง เครื่องมือทำสวน เป็นต้นแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวคิดของมอนเตสซอรี

จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ ได้รวบรวมลักษณะของสิ่งแวดล้อมในอุดมคติของมอนเตสซอรี ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก-ปฐมวัยไว้ 4 ประเด็น ดังนี้การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ทุกอย่างที่จัดไว้ในห้องเรียนมีขนาดเล็ก เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุอุปกรณ์อยู่ในสภาพที่เด็กหยิบออกมาใช้ได้เอง โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ ถือหลักของความจริง ("Reality" principle) นำของจริงมาให้เด็กใช้ เนื่องจากเมื่อเด็กต้องช่วยเหลือตนเอง หรือช่วยเหลือสิ่งแวดล้อม สิ่งที่ต้องเข้าไปทำเป็นของจริง จึงนำของจริงมาใช้ในห้องเรียน เช่น แก้วจริง มีดจริงๆ สำหรับทำอาหาร และทำความสะอาดเฟอร์นิเจอร์จริง ทั้งนี้ ควรให้ได้สัมผัสกับธรรมชาติรอบตัวเพื่อช่วยพัฒนาทั้งกายและจิตใจ ให้เด็กมีความสุขสนุกสนานในการสำรวจ และจัดการกับสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ มีสิ่งช่วยกระตุ้นเด็กในห้องเรียน อาจจะเป็นภาพติดผนัง โต๊ะสำรวจธรรมชาติ สัตว์เลี้ยง เป็นต้นการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความสุนทรีย์

คำว่า สุนทรีย์ หมายถึง สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ควรมีความสวยงาม การตกแต่งที่เจริญหูเจริญตา มีสีสันไม่ร้อนแรง เพื่อให้เด็กซึมซับความงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว ความสวยงามดังกล่าวเชื่อมต่อกับความมีระเบียบ เด็กได้รับการกระตุ้นที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมทางสุนทรีย์มีคุณภาพและมีระเบียบด้วย ของทุกอย่างในห้องเรียนจะมีที่อยู่และกำหนดไว้อยู่แล้ว ของเหล่านี้จะวางในสภาพที่เด็กหยิบจับได้เอง ดังนั้น ความมีระเบียบและความงดงามหมดจดจะปรากฏให้เห็น วัสดุต่างๆ ที่ใช้ในห้องเรียนควรทำความสะอาดได้ง่าย หรือล้างได้เพื่อจะได้ฝึกให้เด็กมีนิสัยรักความสะอาด ซึ่งเป็น

นิสัยที่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นในช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive periods) และสิ่งเหล่านี้จะติดตัวไปจนโต ทั้งนี้ สภาพแวดล้อมทั้งมวลที่กล่าวมาแล้วจะช่วยสร้างให้เกิดบรรยากาศของความสงบและสันติการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้ปัญญา

จุดแรกที่ต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับอุปกรณ์เพื่อการสอนที่จัดไว้ในสิ่งแวดล้อม จะต้องช่วยพัฒนาการใช้ปัญญาของเด็กผ่านกิจกรรมการสำรวจ เพราะเป็นวิธีทางที่เด็กเรียนรู้ตามขั้นตอนของพัฒนาการ จุดที่สองเกี่ยวกับอุปกรณ์ คือ ในห้องเรียนจะมีอุปกรณ์แต่ละชนิดเพียงชุดเดียว เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องการแบ่งปัน การให้ความเคารพ และเห็นคุณค่าของวัสดุอุปกรณ์ ลักษณะเด่นเฉพาะของห้องเรียนมอนเตสซอรี คือ สถานการณ์ควบคุมความมีอิสระโดยการจัดอุปกรณ์ เด็กมีอิสระในการทดลองกับชุดอุปกรณ์ ได้เรียนรู้ที่จะใช้อุปกรณ์ตามจุดมุ่งหมายของอุปกรณ์แต่ละชิ้น ไปด้วยความระมัดระวัง และเคารพในอุปกรณ์ที่ใช้ รู้จักหมุนเวียนกันในการใช้อุปกรณ์ คือนอุปกรณ์ที่เติมในรูปแบบเดิมที่พร้อมสำหรับคนอื่นจะใช้อุปกรณ์จัดสภาพแวดล้อมทางสังคมและอารมณ์

เด็กได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมที่จัดเอาไว้เพื่อสนองความต้องการของเขา เด็กได้เรียนรู้ที่จะให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ ต่อเพื่อน และได้รับความเคารพจากผู้อื่นภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีลักษณะพิเศษ คือ การจัดกลุ่มในแนวดิ่ง เป็นการจัดกลุ่มคลัสเตอร์ เพื่อให้เด็กมีโอกาสดูแลคนอื่น และได้รับการดูแลจากคนอื่น จุดเด่นอีกเรื่องหนึ่งคือ บรรยากาศที่มีระเบียบทำให้เด็กเคารพข้อตกลงภายใน (Inner rules) เด็กมีอิสระในการเลือกงาน เลือกที่นั่งทำงาน และเพื่อน เด็กจะซึมซับสภาพที่เงียบ มีระเบียบ สงบ ในบรรยากาศของความร่วมมือ ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้ประสานงาน สังเกตเด็กในขณะที่ดูแลกลุ่มเด็ก และดูแลเด็กแต่ละวัยด้วยในเวลาเดียวกัน สาธิตการใช้อุปกรณ์ สังเกตและบันทึกการทำงานของเด็กกับอุปกรณ์และพฤติกรรมอื่นๆ แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสูตรจุฬาลักษณ์⁴⁵

น้อมศรี เคท และคณะ ได้จัดทำหลักสูตรจุฬาลักษณ์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้แนวคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดศูนย์การเรียนรู้ และการทำโครงการ หลักสูตรนี้ได้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

1) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

จัดอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย สวยงาม สร้างบรรยากาศให้ปลอดภัย โปร่งสบาย ใกล้ชิดธรรมชาติ และกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมในชุมชน มีเครื่องเล่นสนามที่ตั้งในตำแหน่งที่ปลอดภัย อยู่ในสภาพดี เครื่องเล่นควรทำจากวัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น จัดบริเวณสำหรับเล่นให้มีความหลากหลายทั้งในร่มและกลางแจ้ง มีพื้นผิวแตกต่างกัน เช่น หญ้า ดิน ปูน ไม้ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและการดูแลรักษา มีสถานที่ประกอบอาหารเป็นสัดส่วน สะอาด จัดสถานที่และเครื่องใช้ในการรับประทานอาหารให้สะอาด และสวยงาม จัดน้ำดื่มให้พอเพียงให้เด็กดื่มได้โดยสะดวก มีห้องส้วมเพียงพอ โดยให้มีขนาดและตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ดูแลให้สะอาดถูกสุขลักษณะ มีอุปกรณ์และสถานที่สะอาดและเหมาะสมในการทำความสะดวกสบายร่างกาย

⁴⁵ จีระพันธุ์ พูลพัฒน์, แนวทางการจัดสภาพแวดล้อม (กรุงเทพฯ มหานคร 2549), หน้า 7-10.

เช่น ล้างมือ ล้างหน้า แปรงฟัน รวมทั้งจัดถังขยะให้เพียงพอและเหมาะสมกับการใช้งาน และดูแลรักษาด้วย

2) การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

ห้องเรียนควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอและสม่ำเสมอทั่วห้อง โต๊ะเก้าอี้มีขนาดเหมาะสมกับวัย น้ำหนักเบาให้เด็กเคลื่อนย้ายได้โดยสะดวกเด็กแต่ละคนมีเครื่องใช้ส่วนตัวในการทำความสะดวกร่างกาย และเครื่องใช้ในการนอน โดยจัดเก็บเป็นระเบียบ สวยงาม ใช้วัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งห้องเรียนให้สวยงาม เลือกสรรวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่มีความสร้างสรรค์ ทนทาน หลากหลายมาใช้งาน โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและความทนทาน มีการจัดระบบการวางวัสดุอุปกรณ์ให้เด็กหยิบใช้ได้โดยสะดวก มีการตรวจสอบความสะอาด ความพร้อมในการใช้งานของวัสดุอุปกรณ์และสื่ออย่างสม่ำเสมอ เลือกสถานที่ในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม เช่น กิจกรรมที่สงบอยู่ไกลจากกิจกรรมที่ใช้เสียง กิจกรรมที่ต้องการแสงสว่างอยู่ใกล้กับหน้าต่าง เป็นต้น จัดการจราจรทั้งในและนอกห้องเรียนให้สะดวกต่อการเคลื่อนไหวของเด็กขณะทำกิจกรรม สิ่งสำคัญคือสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้อบอุ่น เป็นมิตร และเต็มไปด้วยความรักความเมตตาการจัดสภาพแวดล้อมทางบุคคล

1 บุคลิกภาพของครู

บุคลิกภาพของครูช่วยเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในห้องได้เป็นอย่างดี ครูควรยิ้มแย้มแจ่มใส มีกิริยามารยาทแบบไทย แต่งกายเหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เต็มใจตอบคำถามของเด็ก พูดกับเด็กด้วยเสียงนุ่มนวลเป็นมิตร และพูดชี้แจงเหตุผลแก่เด็กด้วยน้ำเสียงปกติ

2 การจัดการชั้นเรียนของครู

ครูควรใส่ใจดูแลให้เด็กอยู่ร่วมกันในห้องเรียนอย่างมีความสุข พร้อมทั้งเรียนรู้สิทธิและหน้าที่ของตนด้วย จึงต้องมีการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ มีแนวทางปฏิบัติเมื่อเด็กไม่ทำตามข้อตกลง และแก้ไขปัญหาเมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น

3) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับเด็กช่วยเสริมสร้างให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย สร้างความมั่นใจในตนเอง และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ครูควรสร้างความสัมพันธ์กับเด็กด้วยท่าทาง เช่น ยิ้ม สัมผัส ทักทายและพูดคุยกับเด็กทั้งเมื่อเด็กมาถึง ขณะรับประทานอาหาร เตรียมตัวทำกิจกรรม หรือเด็กลากลับบ้าน ดูแลเด็กที่มีปัญหาสุขภาพ ไม่สบาย หรือต้องการกำลังใจ รับฟังเมื่อเด็กพูดด้วย ให้โอกาสเด็กที่ต้องการพูดคุยกับครู ตอบเมื่อเด็กถาม และยอมรับการช่วยเหลือของเด็ก

4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน

ครูมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ครูจึงควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองด้วยการจัดทำป้ายนิเทศซึ่งมีสาระเกี่ยวกับเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียน จัดทำจดหมายข่าวถึงผู้ปกครอง กระตุ้นให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทางโรงเรียน สนับสนุนให้ผู้ปกครองเยี่ยมชั้นเรียนของบุตรหลาน จัด

ประชุมสัมมนาระหว่างผู้ปกครองและครู รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ทำงานอาสาสมัครร่วมกับทางโรงเรียน⁴⁶

พชรพงศ์ ตรีเทพา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ชื่อผู้วิจัยดร.พชรพงศ์ ตรีเทพา ปีที่รายงานบทคัดย่อ รายงานการวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของสภาพแวดล้อมโรงเรียนสารวิทยา 2) เพื่อพัฒนากระบวนการการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake holder) เกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research : PAR) ประกอบด้วย 3 ตอนคือ 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความต้องการในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2. ผลการพัฒนากกระบวนการการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake holder) เกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)⁴⁷

วันชัย พานิชพงษ์ ได้จัดบรรยากาศ องค์การในโรงเรียนเป็น 6 แบบซึ่งบรรยากาศในการปฏิบัติงานซึ่งวัดจากพฤติกรรมของคณะครูและผู้บริหารโดยส่วนรวมเรียงจากบรรยากาศองค์การโรงเรียนที่พึงประสงค์ไปจนถึงบรรยากาศที่ไม่พึงประสงค์ดังนี้คือ

1. บรรยากาศเปิด (The Open Climate)
2. บรรยากาศอิสระ (The Autonomous Climate)
3. บรรยากาศควบคุม (The Controlled Climate)
4. บรรยากาศสนิทสนม (The Familiar Climate)
5. บรรยากาศรวบอำนาจ (The Paternal Climate)
6. บรรยากาศปิด (The Closed Climate)

แบบบรรยากาศทั้ง 6 บรรยากาศมีลักษณะดังนี้

1. บรรยากาศเปิด (The Open Climate) หมายถึง บรรยากาศ ในการปฏิบัติงานที่มีผู้ปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจ ครูร่วมมือกันทำงานอย่างดี ครูมีความพึงพอใจในการทำงาน ผู้บริหารอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี คณะครูมีความสนิทสนม กลมเกลียวกัน

⁴⁶ น้อมศรี เคท และคณะ ครูแมว-นฤมล เนียมหอม การจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้, (ออนไลน์) แหล่งที่มา (วันที่ 22 กันยายน 2556)

http://www.nareumon.com/index.php?option=com_content&task=view&id=24&Itemid=46&limit=1&limitstart=2.

⁴⁷ พชรพงศ์ ตรีเทพา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ , การเรียนรู้ โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร ตรีเทพา(กรุงเทพมหานคร,2554),หน้า 2-3.

มาก มีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของโรงเรียนผู้บริหารมีบุคลิกภาพ เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ จูงใจให้ครูปฏิบัติงานโดยไม่ใช้การบังคับบัญชาตรวจตราอย่างใกล้ชิด ช่วยเหลือเกื้อกูลครูเป็นอย่างดี ครูกับผู้บริหารจึงมีความใกล้ชิดกันมากกฎระเบียบต่างๆสามารถ ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมผู้บริหารไม่เน้นผลงานมากนัก แต่ผู้บริหารใช้วิธีสร้างภาวะผู้นำ ให้เกิดขึ้นในที่ทำงาน

2. บรรยากาศอิสระ (The Autonomous Climate) หมายถึง บรรยากาศที่ผู้บริหารยอมให้ครูมีความสัมพันธ์กันภายในกลุ่มจึงทำให้ครูมีความสัมพันธ์กันเป็น อย่างดี และมีขวัญและกำลังใจสูงก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานงานจึงสัมฤทธิ์ผลแต่ผู้บริหารจะห่างเหิน จากครูมาก เพราะผู้บริหารจะบริหารงานคล้ายบริหารธุรกิจโดยจะวางระเบียบไว้เป็นแนวปฏิบัติแต่ ไม่ค่อยตรวจตรา เปิ โอกาสให้ครูทำงานตามความสามารถของตน ไม่เน้นผลงานผู้บริหาร ช่วยเหลือเกื้อกูลครูในระดับปานกลาง

3. บรรยากาศควบคุม (The Controlled Climate) หมายถึง บรรยากาศที่ผู้บริหารมุ่งผลงานเป็นสำคัญควบคุมตรวจตราใกล้ชิดจนครูมีเวลาพบปะสังสรรค์กัน น้อย แต่เมื่อได้ผลงานออกมาดี ครูจึงมีขวัญสูง เมื่อครูต่างคนต่างที่จะมุ่งทำงานของตนให้สำเร็จ การประสานงานร่วมมือจึงน้อยลงทำให้ขาดความคล่องตัวในการทำงานพอสมควรความสัมพันธ์ กลมเกลียวกันอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากผู้บริหารมุ่งเน้นผลงานมากครูห่างเหินจากผู้บริหาร ผู้บริหารมักจะทำตามความคิดเห็นของตนเอง ไม่ค่อยฟังความคิดเห็นของครู ผู้บริหารจึงลงมือ ปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างแก่ครูเสมอการช่วยเหลือเกื้อกูลของผู้บริหารที่มีต่อครูอยู่ในระดับต่ำ

4. บรรยากาศสนิทสนม (The Familiar Climate) หมายถึง บรรยากาศที่ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์อันดีกันเป็นอย่างดี แต่ผู้บริหารละเลยต่อการ อำนวยการในการทำงาน ทำให้ครูร่วมกันทำงานน้อยผู้บริหารไม่เคร่งครัดในกฎระเบียบทำให้ รู้สึกว่าการทำงานมีความคล่องตัวมาก ไม่เกิดอุปสรรคในการทำงานความสัมพันธ์อันดีกันสนิทในหมู่ ครูอยู่ในระดับสูง ขวัญและกำลังใจของครูอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากผู้บริหารช่วยเหลือเกื้อกูลครูเสมอ ผู้บริหารใกล้ชิดสนิทสนมกับครูมากบริหารงานแบบไม่มุ่งเน้นงานการประเมินผลและการสั่งการ ทั้งทางตรงและทางอ้อมมีน้อยไม่พยายามกระตุ้นหรือจูงใจให้ครูทำงาน

5. บรรยากาศรวบอำนาจ (The Paternal Climate) หมายถึง บรรยากาศที่ผู้บริหารควบคุมตรวจตราการปฏิบัติงานของครูอย่างใกล้ชิด แบ่งงานกันทำโดยไม่มี โอกาสประสานงานกัน ทำให้ขาดความสามัคคีและร่วมมือกันผู้บริหารจะรวบงานไว้ทำเอง เป็นส่วนใหญ่ครูจึงรู้สึกว่าคุณเองมีภาระหน้าที่น้อยความสัมพันธ์อันดีกันสนิทระหว่างครูด้วยกัน อยู่ในระดับต่ำขวัญและกำลังใจของครูจึงอยู่ในระดับต่ำเนื่องจากผู้บริหารควบคุมตรวจตราการปฏิบัติงาน ของครูอย่างใกล้ชิดวางตารางปฏิบัติงานไว้สำหรับปฏิบัติงานกับทั้งพยายามโน้มน้าวให้ครูทำงาน หนักอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ครูกับผู้บริหารห่างเหินกันมากและครูรู้สึกว่าคุณผู้บริหารมุ่งเน้นผลงาน มากการช่วยเหลือเกื้อกูลของผู้บริหารที่มีต่อครูจึงมีน้อย

6. บรรยากาศปิด(The Closed Climate) หมายถึง บรรยากาศ ที่ผู้บริหารบริหารงานโดยไม่คำนึงถึงความต้องการ และความสุขของครู บริหารงานโดยใช้ กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ทำให้ครูขาดการประสานงานกันขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ครูไม่มีความพึงพอใจในการทำงานจึงทำให้ขวัญและกำลังใจของครูตกต่ำความสัมพันธ์ระหว่างครูกับ ผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลางจาก

การที่ผู้บริหารควบคุมตรวจตรางานอย่างใกล้ชิดทำให้ครูรู้สึก ว่าผู้บริหารห่างเหินจากครูมากผู้บริหารมุ่งเน้นผลงานสูง ผู้บริหารปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่ครู ได้น้อยการช่วยเหลือของผู้บริหารที่มีต่อครูอยู่ในระดับต่ำสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการที่ดี บรรยากาศองค์การของแต่ละโรงเรียนจะเป็นแบบใดนั้นขึ้นกับระบบ การบริหารและการจัดการภายในโรงเรียนโดยผู้มีบทบาทสำคัญคือ ผู้บริหารโรงเรียนองค์การ ที่ประสบความสำเร็จส่วนมากมีสาเหตุมาจากการที่ผู้บริหารขาดประสบการณ์และบริหารงาน อย่างไม่มีประสิทธิภาพดังนั้นสภาพบรรยากาศการบริหารและการจัดการในโรงเรียนจึงขึ้นกับ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ที่จะส่งเสริมการปฏิบัติงานของคณะครูให้มีประสิทธิภาพเพียงใด และครูหรือบุคลากรในโรงเรียนทั้งสายสนับสนุนการสอนและสายปฏิบัติการสอนที่ปฏิบัติหน้าที่ ต่างๆ ในโรงเรียนต่างมีวัตถุประสงค์ร่วมกันคือ ต้องการให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนแต่การที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้นย่อมขึ้นกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของครู ถ้าครูมีขวัญและกำลังใจดีในการปฏิบัติงานก็จะส่งผลให้งานนั้นดี มีประสิทธิภาพฉะนั้นการสร้างบรรยากาศองค์การที่ดีและพึงประสงค์อันจะมีลักษณะที่ส่งเสริม ให้ครูหรือบุคลากรในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับ การสนับสนุน โดยเฉพาะบรรยากาศเปิด และบรรยากาศที่เป็นอิสระซึ่งจัดเป็นบรรยากาศที่ พึงประสงค์ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บังเกิดขึ้นในสภาพการบริหารและการจัดการในโรงเรียนและ คณะครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมีมิตรไมตรี ให้เกียรติกันและกัน ผู้บริหารให้การยอมรับใน ความสามารถ ครูมีสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่มจึงมีขวัญ และกำลังใจสูง ก่อให้เกิดการร่วมมือใน การทำงานครูมีความพึงพอใจในการทำงาน เพราะผู้บริหารอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน เป็นอย่างดี คณะครูมีความสนิทสนมกลมเกลียวภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของโรงเรียน ผู้บริหารสามารถจูงใจครูให้ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจมากกว่าการใช้คำสั่งหรือการควบคุม ระเบียบกฎเกณฑ์สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมซึ่งลักษณะบรรยากาศดังกล่าวนี้จึงเป็น สิ่งที่ควรส่งเสริม ให้บังเกิดขึ้นในการบริหารและการจัดการภายในโรงเรียนซึ่งในเรื่องนี้ กรมสามัญศึกษา ได้เสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศการบริหารและการจัดการที่ดีในโรงเรียนได้แก่

1. การส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารกับครู ครูกับครู ครูกับบุคลากรต่างๆในโรงเรียนครูกับนักเรียนนักเรียนกับนักเรียนและ บุคลากรภายนอกที่มาเยือน ควรเป็นไปด้วยบรรยากาศแห่งมิตรไมตรี ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใส เข้าหากัน ทักทายกันด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกันมีปัญหาอะไรก็ช่วยเหลือเกื้อกูลกันอยู่ร่วมกัน เหมือนพี่น้อง ซึ่งอาจกระทำได้โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมทั้งในการแสดงความคิดเห็น หรือการปฏิบัติงานในลักษณะต่างๆดังนี้

- 1.1 ส่งเสริมให้มีการประชุมร่วมกันในระดับโรงเรียน ฝ่าย หมวด อย่างสม่ำเสมอ
- 1.2 เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนแสดงความคิดเห็นในลักษณะ ต่างๆ
- 1.3 ส่งเสริมการประชุมปฏิบัติการ
- 1.4 จัดให้บุคลากรในโรงเรียนมีโอกาสพบปะสังสรรค์ในโอกาส อันควร
- 1.5 ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกรณีต่างๆ

- 1.6 มีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน
- 1.7 เปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานโดยคณะกรรมการนักเรียนภายใต้การดูแลของครู
- 1.8 บรรยากาศแห่งมิตรไมตรี
- 1.9 ส่งเสริมการปฏิบัติตนให้มีสัมมาคารวะตามขนบธรรมเนียม ประเพณี
2. การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรในลักษณะต่างๆ ได้แก่
 - 2.1 การจัดให้มีสวัสดิการต่างๆภายในโรงเรียน
 - 2.2 ส่งเสริมสนับสนุนบุคคลให้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่
 - 2.3 ยกย่องชมเชยประกาศเกียรติคุณเผยแพร่ผลงานของบุคลากรที่มีผลงานดีเด่น
 - 2.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเพิ่มพูนความรู้
 - 2.5 สนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานของบุคลากร

3. ทีมงานผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติให้ชัดเจน ต่อการปฏิบัติกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเพราะการบริหารและการจัดการเป็นสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่มีความสำคัญในการจูงใจและสร้างความพึงพอใจของครูในการปฏิบัติงานใน โรงเรียน โดยผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในการสร้างบรรยากาศที่พึงประสงค์ตามแนวทางของ กรมสามัญศึกษาที่เสนอแนะข้างต้นที่มีลักษณะบรรยากาศเปิด ซึ่งครูจะเต็มใจในการปฏิบัติงาน โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยคำสั่งที่เข้มงวดของผู้บริหาร

สรุปการบริหารให้มีความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มี บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เอื้อต่อการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนทุกคนเพราะการสร้าง บรรยากาศในการอยู่ร่วมกันที่ดี จะเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรทุกฝ่ายนักเรียนปฏิบัติงานและ เรียนอย่างมีความสุข การบริหารจัดการที่สามารถอำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในสถานศึกษายังส่งผลให้กิจกรรมดังกล่าวมีประสิทธิภาพ⁴⁸

4 การจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่

การจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ การจัดตกแต่งสภาพสิ่งแวดล้อม เช่น บริเวณ โรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน อาคารประกอบต่างๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องถึงลักษณะสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ สภาพอาคารที่มีความสะอาดสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อยถูกสุขลักษณะมีความสะดวก มีการจัดตกแต่งให้สดชื่นด้วยสวนหย่อม การจัดและการสร้างสภาพสิ่งแวดล้อม ด้านอาคารสถานที่นั้นแต่ละโรงเรียนมีสภาพของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวคิดและดุลยพินิจของบุคลากรภายในโรงเรียนนั้น ๆ ที่จะสร้างให้เกิดขึ้นแต่ควรอยู่ภายใต้หลักการของ “การร่วมคิด ร่วมทำ” ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึที่ดีความรู้สึของการมีส่วนร่วม ความรู้สึเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ผู้บริหาร และครู-อาจารย์ ควรยอมรับว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถ และเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่มีความรักความผูกพันและปรารถนาดีต่อโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นตัดสินใจร่วมวางแผนจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนภายใต้การแนะนำของผู้บริหารและครู อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงแนวนโยบายที่จะเกิดขึ้นแก่เด็กนักเรียน ที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา

⁴⁸วันชัย พานิชพงษ์, รายงานการประเมินโครงการพัฒนาบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนอุทัยหน้า (พระนครศรีอยุธยา : อรุณการพิมพ์ 2541),หน้า133 -136.

เทศ แก้วกลสิกรรม ได้ให้ความหมายของอาคารสถานที่ไว้ว่าการบริหารอาคารสถานที่หมายถึง การที่ผู้บริหารรู้จักจัดหา รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการดำเนินงาน ใช้อาคารที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการควบคุมดูแลรักษา การให้บริการแก่ชุมชน และรู้จักบำรุงอาคารที่มีอยู่ให้คงสภาพดี ตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และนอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า การจัดอาคารเรียนให้ดีที่สุดควรมีดังนี้⁴⁹

- 1 ควรสามารถดัดแปลงให้เข้ากับความต้องการทางการศึกษาได้
- 2 ควรมีความปลอดภัย
- 3 ควรถูกสุขลักษณะ กล่าวคือ ทุก ๆ ห้องมีแสงสว่างธรรมชาติอย่างเพียงพอ อาคารเรียนต้องมีห้องน้ำ ห้องส้วมทุกชั้น มีหน้าต่างถ่ายเทอากาศได้เป็นอย่างดี มีน้ำดื่มอย่างเพียงพอ
- 4 มีความสะอาดสบาย
- 5 สามารถขยายต่อเติมอาคารเรียนให้ได้มากที่สุดโดยเสียค่าใช้จ่ายอย่างประหยัด
- 6 มีความยืดหยุ่น สามารถดัดแปลงห้องด้านยาวได้เมื่อมีความจำเป็น
- 7 อาคารเรียนมีความคงทนถาวร
- 8 ประหยัด

วันเพ็ญ จิตต์เจริญธรรม ได้เสนอแนวคิดในการจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นควรกระทำดังนี้⁵⁰

- 1 ควรมีการปรับปรุงห้องเรียนอยู่เสมอ เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศใหม่ ๆ กับนักเรียนและผู้พบเห็น ตลอดจนทำให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดความสุขสบายใจ
- 2 ห้องเรียนควรมีระเบียบเรียบร้อย และสะอาด เพราะจะเป็นสิ่งที่ทำให้ห้องเรียนน่าอยู่
- 3 ห้องเรียนควรมีความสวยงาม และสร้างความสนใจต่อผู้เรียนและผู้พบเห็น
- 4 ควรมีการเสริมสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ อาจจัดในรูปแบบของป้ายนิเทศ คำขวัญ และมุมต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ และเป็นการโน้มน้าวจิตใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- 5 ควรจัดบรรยากาศให้เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน
- 6 การจัดบริการแนะแนวสนองความต้องการของเด็ก
- 7 กำหนดความรับผิดชอบงาน และตอบสนองงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อสังคมส่วนรวมทั้งในห้องและนอกห้องเรียน โดยการจัดให้มีกิจกรรมทำงานกลุ่มและงานบริการ
- 8 จัดให้มีการสรุปและเน้นความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนเพิ่มเติมเวลาพักหรือนอกเวลา

⁴⁹ เทศ แก้วกลสิกรรม, การจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541), หน้า 1-5.

⁵⁰ วันเพ็ญ จิตต์เจริญธรรม, รายงานการวิจัยความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาและครูอาจารย์ต่อการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม ภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษา, (ฉะเชิงเทรา : วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา, 2553), หน้า 25-26

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาคารสถานที่ไว้ว่า สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ประกอบด้วยสิ่งที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งต่างๆ ที่มนุษย์ทำขึ้น เช่น ภาชนะ เครื่องเรือน อาคาร ถนน ชุมชนหรือเมือง สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ แสงสว่าง ระดับเสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ฯลฯ และสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏตามธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ พืชพรรณต่าง ๆ แม่น้ำลำธาร ที่ราบ ฯลฯ ตลอดจนภูมิอากาศ เป็นต้น⁵¹

สภาพแวดล้อมทางด้านอาคารสถานที่ของสถานศึกษามีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการทุกคนที่อยู่ในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่และการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะสิ่งแวดล้อมมีผลต่อความรู้สึกรักของมนุษย์ และมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างและหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมของมนุษย์ หรือมีผลกระทบบกกับพฤติกรรมและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์อย่างยิ่ง

ปริญญา อังคุสิทธิ์ ได้ให้หลักในการเลือกทำเลที่ตั้งสถานศึกษาว่า ควรจะได้พิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้⁵²

- 1 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างที่ดินของสถานศึกษากับชุมชนในย่านนั้น
- 2 มีความสัมพันธ์กับจำนวนประชากร สามารถบริการทางด้านการศึกษาได้อย่างทั่วถึง
- 3 ระยะทางระหว่างบ้านกับสถานศึกษาไม่ห่างจนเกินไป
- 4 ต้องคำนึงถึงขนาดสถานศึกษาเมื่อถึงจุดอ้อมตัวสูงสุด
- 5 ต้องคำนึงถึงบริเวณ (Zoning) ในด้านผังเมืองและสิ่งแวดล้อม
- 6 คำนึงถึงสวนสาธารณะและบริเวณอื่น ๆ
- 7 คงสภาพต้นไม้และสิ่งที่มีอยู่แล้วให้คงที่ตามธรรมชาติ
- 8 ลักษณะดินอยู่ในสภาพดีควรปลูกต้นไม้
- 9 มีการบริการด้านสาธารณูปโภคอย่างเพียงพอ

ธเนศ ขำเกิด ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนไว้ดังนี้⁵³

1. การจัดที่นั่งของนักเรียน การจัดที่นั่งของนักเรียนต้องใช้เดินมาหากัน และความคล่องตัวของการเคลื่อนย้ายในการปฏิบัติกิจกรรม การจัดที่นั่งของผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1.1 การจัดที่นั่งเป็นรายบุคคล อาจจัดหลายแบบ เช่น เรียงเป็นแถวตอนลึกหันหน้าไปทางกระดานดำทั้งหมด ซึ่งเป็นแบบที่ใช้กันมานาน ปัจจุบันเรียกว่าการจัดแบบเก่า เพราะเห็นว่าหลักสูตรแบบเก่าใช้วิธีให้ครูบอก อธิบาย โดยตลอด ผู้เรียนเป็นผู้ฟังอย่างเดียวไม่ต้องปฏิบัติกิจกรรม

⁵¹วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้า 2.

⁵²ปริญญา อังคุสิทธิ์, อ่างใน ผกาทิพย์ เกษรากุล, สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในทัศนะของนิสิต, ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร, 2542), หน้า 24.

⁵³ธเนศ ขำเกิด, อ่างใน ญัฐยาพร ดุขดี, การศึกษาสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545), หน้า 14-16.

อื่นๆ การจัดที่นั่งแบบนี้ยังใช้ได้อยู่ เมื่อจะปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ ควรปรับปรุงการจัดที่นั่งใหม่ สำหรับการ จัดเป็นรูปตัวยู ครึ่งวงกลม บางครั้งเกิดปัญหา ผู้เรียนต้องนั่งเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งตลอด เพราะ ต้องหันหน้าไปดูผู้สอนหน้าชั้นจะไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ

1.2 การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม หลักสูตรฉบับปรับปรุงกำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม ร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงมีการจัดที่นั่งเป็นกลุ่มๆ วิธีจัดคือ ให้ผู้เรียนนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นกลุ่ม สำหรับ ตำแหน่งที่ตั้งของแต่ละกลุ่มกำหนดได้ตามความเหมาะสม การจัดที่นั่งแบบนี้ควรจัดในกรณีผู้เรียน ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน หรือผู้สอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปสำหรับโต๊ะเก้าอี้ของผู้เรียนที่ใช้ในห้องเรียน ควรมีความพอเหมาะกับผู้เรียน มิฉะนั้นจะทำให้ท่าน เขียน และทำกิจกรรมไม่สะดวกอาจมีผลทำให้ เสียบุคลิกภาพได้ จำนวนโต๊ะ เก้าอี้ ก็ควรมีอย่างเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน ส่วนการจัดโต๊ะของผู้สอน ควรจัดอยู่ในที่ที่เหมาะสม อาจจัดไว้หน้าห้อง ข้างห้อง กลางห้อง หรือหลังห้องก็ได้ จากงานวิจัยบาง เรื่อง เสนอแนะให้จัดโต๊ะผู้สอนไว้ด้านหลังห้องเพื่อให้มองเห็นผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามการ จัดโต๊ะผู้สอนขึ้นอยู่กับการจัดที่นั่งของผู้เรียนด้วย

2. การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ ห้องเรียนที่ดีเปรียบเสมือนบ้านที่ดี ผู้อยู่อาศัยจะ ได้อยู่อย่างมีความสุข การจัดห้องเรียนได้อย่างเหมาะสมจะเป็นการปลูกฝังนิสัยบางอย่างให้แก่ผู้เรียน เช่น ถ้าห้องสกปรกกรัง ผู้เรียนจะมีนิสัยเคยชินกับความสกปรก ในที่สุดก็จะเป็นคนรักความ สะอาดได้ยาก ซึ่งองค์ประกอบสำคัญในการจัดห้องเรียนที่ควรคำนึงถึง มีดังนี้

2.1 สภาพห้องเรียนต้องอยู่ในสภาพที่ดี และใช้การได้เป็นสัดส่วนที่เหมาะสมในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 ขนาดห้องเรียนต้องกว้างขวางพอเหมาะกับผู้เรียน และเนื้อที่ เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. สุขลักษณะในห้องเรียน ห้องเรียนควรให้ถูกสุขลักษณะดังนี้

1.1 อากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างอย่างเพียงพอ และมีประตูเข้าออกได้อย่างสะดวก

1.2 แสงสว่างพอเหมาะ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอ่านหนังสือได้ชัดเจนเป็นการถนอม สายตา ห้องเรียนมีแสงสว่างไม่เพียงพออาจแก้ปัญหาได้ เช่น ทำหน้าต่างหรือบานเลื่อนเพิ่มใช้ไฟหรือ โคมไฟช่วย ดัดแปลงหลังคาให้แสงสว่างส่องผ่านได้ ทาสีภายในห้องเรียน

1.3 ปราศจากสิ่งรบกวนต่างๆ เช่น เสียง ควั่น ฝุ่น ฯลฯ

1.4 ความสะอาด ผู้เรียนต้องช่วยกันเก็บกวาดถู เป็นการปลูกฝังนิสัยรักความ สะอาดและทำให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม

1. การจัดตกแต่งห้องเรียน ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 มุมหนังสือในห้องเรียน ควรมีมุมหนังสือไว้ให้ผู้เรียนอ่านหนังสือจะช่วยให้ ผู้เรียนอ่านคล่องมีความรู้กว้างขวาง และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ครูควรหาหนังสือหลายประเภท ที่มีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้เรียนมาให้อ่าน และควรหาหนังสือชุดใหม่มา

1.2 สื่อการเรียนการสอนของเหล่านี้ และวัสดุต่าง ๆ สื่อการเรียนการสอนประเภท หนังสือควรจัดให้เป็นระเบียบ อาจอยู่ร่วมกับมุมหนังสือหรือแยกไว้ต่างหาก อุปกรณ์การสอนที่ผู้สอน ใช้ไม่ควรติดหรือแขวนนานจนล้าสมัยอุปกรณ์เหล่านี้ อาจทำให้ความสนใจของผู้เรียนเปลี่ยนไปในขณะเริ่ม เรียนบทเรียนใหม่แต่อุปกรณ์บางชนิด เช่น เกม อุปกรณ์การประสมคำ อุปกรณ์การคิดคำนวณ ฯลฯ

อาจจัดไว้ที่หนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนเล่นยามว่างซึ่งอาจเรียกว่ามุมฝึกสมอง หรือเรียกชื่ออื่น ๆ ก็ได้สำหรับ วัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ เช่น กระดาษสีขาว ฯลฯ ควรจัดได้เป็นส่วน สะดวกต่อการหยิบใช้ ผู้สอนควร ฝึกนิสัยการจัดของให้เป็นระเบียบ เมื่อใช้แล้วต้องเก็บให้เข้าที่ให้เรียบร้อย ห้องเรียนจะได้ดูเป็น ระเบียบ

1.3 เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น ในห้องเรียนทุกห้องเรียนจะมีเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ จำเป็น เช่น อุปกรณ์ในการทำความสะดวกห้อง แปร่งสีพื้น ยาสีฟัน และแก้วน้ำของผู้เรียน กล่อง อาหารหรือปิ่นโต ฯลฯ สิ่งของเหล่านี้ถ้าไม่จัดที่สำหรับวางให้ดูจะดูเกะกะ ส่วนมากจะจัดไว้ตามมุม หรือฝาผนังห้อง

1.4 มุมเสริมความรู้กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ควรจัดไว้ตามความจำเป็นได้แก่ มุม ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสนาและวัฒนธรรม การงานและพื้นฐานอาชีพและ ภาษาอังกฤษ

1.5 การแสดงฝีมือของผู้เรียน ครูควรจัดให้มีการแสดงผลงานของผู้เรียนต่อไป ยัง สามารถแก้ไขและพัฒนาผลงานของตนให้ดีขึ้น โดยลำดับผลงานเหล่านี้อาจติดบนป้ายนิเทศแขวน หรือวางบนโต๊ะ

1.6 การจัดที่นั่งนอนเอกประสงค์ในยามว่าง ผู้เรียนใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่พักผ่อน และทำงานที่ผู้สอนมอบหมาย อ่านหนังสือจากมุมหนังสือ หรือนั่งสนทนากัน ห้องเรียนที่จัดควรจัด สถานที่ไว้ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวเท่าที่จะทำได้

1.7 การประดับตกแต่งห้องเรียนผู้สอนส่วนใหญ่มีห้องเรียนมาตรฐานหรือผู้สอนที่รัก ความสวยงามจะนิยมประดับห้องเรียนด้วยสิ่งต่าง เช่น ม่านมู่ลี่ ภาพสุภาพ ฯลฯ การตกแต่งห้องเรียน ควรทำอย่างพอเหมาะไม่มากจนเกินไป เช่น ติดภาพสวยๆ ไม่ควรใช้สีฉูดฉาดหรือใช้ สีสะท้อนแสง อาจทำให้ผู้เรียนสายตาเสียได้ การประดับตกแต่งห้องเรียนควรคำนึงถึงหลักความเรียบง่าย ประหยัด และสวยงาม

เมธี ปิณฑานนท์ ได้กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในแง่อาคารสถานที่นั้น จะต้องสนองประโยชน์ใช้สอยได้สูงสุด กล่าวคือ ต้องมีลักษณะที่สำคัญ ๑๐ ประการ หรืออาจกล่าว อีกนัยหนึ่งได้ว่า การวางแผนการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จะต้อง มี จุดมุ่งหมาย 10 ประการ ต่อไปนี้⁵⁴

1 มีความพอเพียง (Adequacy) หมายถึง มีความพอเพียงในด้านต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน ห้องใช้ประโยชน์ต่าง ๆ วัสดุ สนามเล่นและพักผ่อน ส้วม และอื่น ๆ

2 มีความเหมาะสม (Suitability) หมายถึง มีความเหมาะสมในด้านที่ตั้งของอาคาร สถานที่ ลักษณะของพื้นที่ และการจัดอาคารสถานที่ เป็นต้น

3 มีความปลอดภัย (Safety) หมายถึง มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ อัคคีภัย วาตภัย มรสุม และอื่น ๆ

4 มีสุขภาพดี (Healthfulness) หมายถึง อยู่ห่างไกลจากอากาศเป็นพิษ ก๊าซพิษ ช็อกโสเภณี และอื่น ๆ

⁵⁴ เมธี ปิณฑานนท์, การบริหารการศึกษา , (กรุงเทพมหานคร : พัทธอักษร, 2531), หน้า 9-10.

5 ระยะทางที่ติดต่อและใช้สอย (Accessibility) หมายถึง ที่ตั้งของโรงเรียนจะต้องไม่ไกลจากหมู่บ้าน จากจุดต่าง ๆ ในบริเวณ รวมทั้งไม่ห่างไกลจากสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะใช้ประโยชน์ต่อสถานศึกษา เช่น ห้องสมุดสาธารณะ สวนสาธารณะ และอื่น ๆ ทั้งนี้รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ส้วมไม่ไกลตัวอาคารเกินไป บ้านพักครู บ้านพักครูใหญ่ หรือบ้านพักภารโรง บ้านเหล่านี้ไม่ควรอยู่ใกล้ตัวอาคารเรียนหรือบริเวณโรงเรียน

6 มีความยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ต้องมีการเอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลงและเอื้ออำนวยต่อการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน รวมทั้งเครื่องใช้ต่าง ๆ ในสถานศึกษาได้

7 มีประสิทธิภาพ (Efficient) หมายถึง การใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มาก แต่ใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยน้อยที่สุดหรือคุ้มค่าที่สุด

8 มีความประหยัด (Economy) หมายถึง อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความประหยัด เช่น ประหยัดในการซ่อมแซม บำรุงรักษา การเคลื่อนย้าย และอื่น ๆ

9 สามารถขยายได้ (Expansibility) หมายถึง การออกแบบอาคารสถานที่ซึ่งสามารถขยายได้ มีการเตรียมการขยายตัวได้พอสมควร ซึ่งสามารถขยายได้ง่ายและสิ้นเปลืองน้อย ทั้งนี้ รวมถึงการขยายพื้นที่ของสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย

10 มีรูปร่างที่สวยงาม (Appearance) หมายถึง จะต้องมีการวางแผนบริเวณสถานศึกษาได้อย่างสวยงาม และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีการตกแต่งบริเวณห้องเรียน และอื่น ๆ ให้เป็นที่ชื่นชมของผู้พบเห็นอยู่ตลอดเวลา

ซีเกอร์ (Seager) ได้กล่าวถึงการวางแผนผังโรงเรียนที่ดีสำหรับโครงการในปัจจุบัน ควรมีการวางแผนผังโดยคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้⁵⁵

1 ตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสม ในแง่ของชุมชนและโรงเรียนอื่น ๆ และกว้างขวางพอเหมาะกับโครงการในปัจจุบัน รวมทั้งต้องสามารถขยายได้ในอนาคต

2 ตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสม สวยงาม และสามารถใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมกลางแจ้ง และสันทนาการได้มากที่สุด

3 วางแผนผังให้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการศึกษาด้านต่าง ๆ

4 จัดส่วนที่เงียบสงบและอีกที่กักให้แยกจากกัน รวมทั้งอาจารย์ฝ่ายสอนและฝ่ายธุรการ ควรแยกให้เป็นสัดส่วน

5 ควรอยู่ในที่ที่ก่อให้เกิดปัญหาจราจรน้อยที่สุด

6 ควรจัดการจราจรทางรถยนต์ให้แยกจากทางเท้าและจักรยาน

7 จัดให้มีทางระบายลมตามธรรมชาติ และแสงสว่างอย่างดีที่สุด

8 สร้างด้วยวัสดุที่เลือกสรรอย่างดีทนทานและราคาพอสมควร

9 ภายในตึกเรียนควรจัดวางวัสดุไว้ให้เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอย มีความสวยงาม สะดวกสบายและเป็นประโยชน์

⁵⁵Seager, P. W., Purposed school building code for Thailand Indiana : Indiana University, 1961, p. 5 - 6.

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ หมายถึงการจัดตกแต่งสิ่งปลูกสร้างต่างๆของสถานศึกษาให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและเอื้อประโยชน์ต่อการใช้สอยรวมทั้งการจัดสภาพห้องเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา สวนหย่อม สภาพรั้วของโรงเรียน บริเวณทางเดิน บริเวณจอดรถ มุมพักผ่อน ตลอดจนการจัดภูมิทัศน์และการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อเป็นการเพิ่มความร่มรื่น สวยงาม ต้องมีปริมาณพอเพียงและมีคุณภาพ อีกทั้งยังต้องจัดให้เป็นระเบียบ เหมาะสมกับที่ตั้งของโรงเรียน ควรมีการบำรุงรักษาให้พร้อมใช้งาน อยู่เสมอ เพราะสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคนตามสภาพจริง

2 สภาพแวดล้อมในการทำงานด้านกายภาพ ปกติจะหมายถึงอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องปฏิบัติการห้องสมุดและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต และการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา นอกจากนั้นยังรวมถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสะดวกสบายต่าง ๆ เช่น สภาพเมืองและชุมชนที่อยู่รอบสถานศึกษา สภาพทางภูมิศาสตร์ ที่ตั้งของสถานศึกษา สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ หรือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่เหมาะสมมีความสงบเพียงพอสำหรับให้ความคิด ห่างจากเสียงรบกวน เช่นเสียงของยานพาหนะ หรือโรงงานต่าง ๆ จำเป็นต้องพิจารณาไม่ให้มีการรบกวนกันขึ้น เช่นสถานที่ประชุม หรือ บรรยายภาควิชาการไม่ควรอยู่ใกล้กับบริเวณจัดกิจกรรมด้านกีฬา ซึ่งการเชียร์ส่งเสียงดังจนก่อให้เกิดความเครียด

3 สภาพแวดล้อมในด้านการเรียนการสอน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้และทักษะ แนวความคิดและอุดมการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมดให้ปรากฏในตัวนักเรียน กระบวนการดังกล่าวอาจรวมถึงวิธีการในการถ่ายทอดการเรียนรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอน องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงานคือ การจัดห้องเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน คุณภาพครูผู้สอน วิธีการสอน หลักสูตร เจตคติที่ดีของครูผู้สอนต่อวิชาที่สอน

4 สภาพแวดล้อมในการทำงานด้านกลุ่มเพื่อน หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานเดียวกัน นับว่ามีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อครู เพราะเพื่อนร่วมงานสามารถให้กำลังใจในเรื่องทั่ว ๆ ไป และช่วยให้เกิดความคิดหรือประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครู เพราะในสถาบันการศึกษามีลักษณะการรวมตัว การจับกลุ่มกัน ซึ่งลักษณะการรวมตัวของกลุ่มดังกล่าวมีผลต่อความพึงพอใจ ถ้ากลุ่มเพื่อน มีบรรยากาศที่เป็นกันเองเข้าอกเข้าใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กล่าวโดยสรุปแล้ว สภาพแวดล้อมด้านเพื่อนร่วมงานมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน ความประพฤติ เจตคติ และค่านิยม เพราะถ้าสภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อนดี ทำให้เกิดความรักความผูกพันความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน

สภาพแวดล้อมด้านการเรียนรู้ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมทางด้านการเรียนตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ประสบการณ์มากที่สุดภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียน ไม่มีสภาพแห่งความกลัว หวาดผวาวิตกกังวล สิ่งมีชีวิตลักษณะของสภาพแวดล้อมทางด้านการเรียนรู้ ครู-อาจารย์มีความกระตือรือร้นในการเร่งเร้าให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองมีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม รู้จักหาเทคนิคหรือจัดหาเอกสาร การเชิญวิทยากรจากภายนอก การพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนมาช่วยเสริมเปลี่ยนแปลงวิธีสอน เพื่อลดความเบื่อหน่าย ซ้ำซากจำเจ

การจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดสภาพดังกล่าว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามตัวชี้วัด ส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคลให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนแล้วดำเนินกิจกรรมด้วยความเป็นกันเอง ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

เพียงจิต สีดาสุมุทร์ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพล และส่งผลกระทบทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีลักษณะที่ช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงอยู่ตลอดเวลาในการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนคือ

1. การร่วมมือและการแข่งขันของผู้เรียนในชั้นเรียนประกอบด้วยบรรยากาศที่ส่งผลให้นักเรียนร่วมมือกันแก้ปัญหา การให้แรงเสริมหรือให้รางวัล
2. ลักษณะพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้สอนจะมีอิทธิพลต่อการเรียนของผู้เรียน
3. ความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน คำนึงถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ
4. ความรู้สึกและเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อกลุ่มเพื่อน ผู้สอน และโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้

กระบวนการเรียนการสอน และการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้และความสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประกอบกับการจัดหลักสูตร พฤติกรรมการสอนของครู อาจารย์ การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมรวมถึงสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนจากการเรียนรู้ด้วยตัวเดียว มาเป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำจนเกิดทักษะและกิจนิสัยที่มั่นคง⁵⁶

อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์ ได้สรุปว่า พฤติกรรมของครูที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน ต่อผู้เรียนอย่างมาก และมีลักษณะที่เด่น ๆ ผู้เรียนมีความสนใจ ได้แก่

- 1 ครูแต่งกายเรียบร้อย
- 2 มีความรู้ในเนื้อหาวิชาดี
- 3 ควบคุมชั้นเรียนได้ดี
- 4 พูดเสียงดังฟังชัด
- 5 ยิ้มแย้มแจ่มใสและเป็นกันเองกับนักเรียน
- 6 ใจดีมีเหตุผล
- 7 ใช้วาจาสุภาพอ่อนโยนกับนักเรียนเสมอ
- 8 เตรียมการสอนอย่างดีทุกครั้ง
- 9 ใช้สื่อการสอนเสมอ
- 10 เข้าสอนตรงเวลาทุกครั้ง
- 11 มีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ
- 12 อธิบายเนื้อหาวิชาได้แจ่มแจ้ง
- 13 รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน

⁵⁶เพียงจิต สีดาสุมุทร์, หลักการเรียนการสอน (โรงพิมพ์ อนุสร, 2545), หน้า 7-12.

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พันธณีย์ วิหคโต ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียน การสอนของครูดีเด่น วิชาภาษาไทย และวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับ นักเรียน อยู่ในระดับดี คือ มีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ได้แก่ การ จัดห้องเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียน การสร้างบรรยากาศการเรียนให้สนุกสนาน มีการแก้ไขข้อบกพร่อง หรือข้อผิดพลาด มีการกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดหาเหตุผลให้เกิดความเข้าใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีเป็น กันเองกับนักเรียนใกล้ชิด และมีความสนใจนักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายกรณี และซ่อมแก้ไขเป็น รายบุคคล สภาพแวดล้อมที่ดีจะทำให้ทุกคนมีความสุข มีความมั่นใจ และตระหนักในคุณค่าของ ตนเอง

การจัดบรรยากาศของการเรียนการสอน ถือเป็นปัจจัยสำคัญมากในการพัฒนาการเรียน การสอนให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด ความคิดและสติปัญญาของเด็กจะพัฒนาได้ เนื่องจากอิทธิพลของ สิ่งแวดล้อมมาเป็นเครื่องช่วยกระตุ้นให้เปลี่ยนแปลงปรับปรุงตนเอง ให้เกิดความสมดุลกับสิ่งแวดล้อม ตลอดเวลา ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เสนอแนวทางการสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนคือ

1. การสร้างความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน เช่น การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม แผนที่นั่งของนักเรียน
2. การยิ้มแย้มแจ่มใส แสดงอารมณ์ดี
3. ใช้คำพูดแสดงความเมตตา ไม่ใช้วาจาเยาะเย้ยถากถางนักเรียนหรือใช้อำนาจข่มขู่ให้ นักเรียนกลัว ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนให้คำชมมากกว่าตี
4. ให้ความรักความอบอุ่นกับนักเรียนทุกคน ควรมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของ คณะเป็นที่รักและยอมรับของครูและเพื่อนๆ ครูจะต้องเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์อันดีโดยต้องพยายาม รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
5. ให้ความสนใจและเห็นอกเห็นใจ โดยครูต้องเอาใจใส่ และสอนนักเรียนให้อยู่ด้วยกัน อย่างราบรื่น ไม่ขัดแย้งซึ่งกันและกัน
6. ให้ความยุติธรรม การปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนด้วยใจเป็นกลางไม่มีอคติ ต้องมีความ พยายามควบคุมอารมณ์ให้ได้ พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
7. ให้ความไว้วางใจและยกย่องให้นักเรียนทำงานหรือกิจกรรมตามที่มอบหมายโดยครู ที่ปรึกษาให้กับนักเรียนและให้อิสระในการทำงานเข้าใจตนเองรับผิดชอบตนเองและเรียนรู้ด้วยตนเอง
8. มีความไวรับรู้อารมณ์ต่างๆ ของนักเรียน เช่น ขณะที่ครูกำลังสอนเมื่อสังเกตเห็นว่า นักเรียนไม่สนใจ ครูก็อาจจะเปลี่ยนกิจกรรมหรือเทคนิควิธีการสอน เพื่อให้ทุกคนหันมาสนใจบทเรียน ตามเดิม
9. มีการยอมรับนับถือ ครูเห็นคุณค่าในตัวนักเรียน ยอมรับว่านักเรียนเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่าและสามารถเรียนได้ ให้โอกาสแสดงความรู้สึกโดยวิธีสอนแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย
10. ให้นักเรียนมีบทบาทในการสร้างความดี ให้นักเรียนที่เก่งช่วยสอนให้นักเรียนที่อ่อน
11. ไม่แสดงพฤติกรรมที่ซ้ำ ครูต้องพยายามเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนไม่ให้ซ้ำๆ กัน เป็นประจำเพราะจะทำให้เกิดบรรยากาศที่น่าเบื่อหน่าย

12. ให้แรงเสริมหรือรางวัลควมมีการให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีจุดเด่นด้านต่างๆ อย่างทั่วถึงและตามความเหมาะสม เช่น ชมเชยนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมเป็นกลุ่ม เพราะจะทำให้ผู้ได้รับการชมเชยมีความภาคภูมิใจนักเรียนคนอื่นๆ ก็จะได้เห็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึงการวางแผน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการกำหนดตัวครูผู้สอน การจัดหาเอกสาร ความเพียงพอของหนังสือเรียน สื่อการเรียนการสอน การเชิญวิทยากรภายนอก การวัดผลและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเพราะสภาพแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนต่อผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และสืบค้นข้อมูลได้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจบทเรียนได้ด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ วัสดุอุปกรณ์ และสร้างความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน⁵⁷

2.4 การจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพภายในโรงเรียน 3 ด้าน

การจัดสภาพแวดล้อมที่เกิดจากองค์ประกอบด้านกายภาพ จะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และ พฤติกรรมของผู้เรียนในลักษณะที่แตกต่างกัน การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นเรื่องที่โรงเรียนต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญ โดยจะต้องจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ครบถ้วน

วนิดา วรเกริกกุลชัย กล่าวว่า การจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของเด็กโดยเฉพาะการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพราะโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มีความสำคัญและมีบทบาทในการให้ความรู้ ปลุกฝังลักษณะนิสัยต่างๆ ให้แก่เด็กนักเรียนโดยมุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนนำไปใช้ในการดำรงชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาต่างๆ ได้โรงเรียนราชภัฏรำไพพรรณีได้กำหนดการพัฒนาสิ่งแวดล้อมไว้ใน แผนพัฒนาโรงเรียนประจำปีการศึกษา 2547 – 2549 ตามวิสัยทัศน์ภารกิจ และเป้าหมายไว้ดังนี้ วิสัยทัศน์ภายในปี 2549 โรงเรียนราชภัฏรำไพพรรณีมุ่งพัฒนานักเรียน เป็นเลิศทางวิชาการ ใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี ก้าวทันเทคโนโลยี มีคุณธรรมจริยธรรม มีสุขภาพและพลานามัยที่สมบูรณ์รักและภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นนักรักษ์สิ่งแวดล้อม ภารกิจ⁵⁸

1. พัฒนาการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงานทุกฝ่ายใน สถานศึกษา
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมและมีความรักเทิดทูน สถาบันชาติ

ศาสนาพระมหากษัตริย์

3. จัดกิจกรรมมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
4. พัฒนาทักษะการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร
5. สร้างความตระหนักในการดูแลสุขภาพให้มีสุขภาพสมบูรณ์
6. สร้างความพร้อมและบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

⁵⁷ อรพจน์ ประสิทธิ์รัตน์, พฤติกรรมครู (โรงพิมพ์พงศ์วัฒ, 2548) หน้า 5-12.

⁵⁸ วนิดา วรเกริกกุลชัย, สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน...สดใสเพื่อเด็กไทยสุขภาพดี. วารสาร การส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, (2552), หน้า 2.

7. จัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นผู้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
8. ศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป้าหมาย
 1. โรงเรียนได้รับการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก
 2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ เคารพ สิทธิซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุข มีสุขภาพร่างกายและจิตใจสมบูรณ์ ปลอดภัยเสพติด
 3. ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ
 4. ผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาจีน เพื่อการสื่อสาร
 5. เพื่อพัฒนาสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ เสริมทักษะ
 6. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - ฝ้ายดูแลต้นไม้และการอนุรักษ์พันธุ์ไม้
 - ฝ้ายจัดทำป้ายชื่อต้นไม้
 - ฝ้ายติดป้ายชื่อต้นไม้
 - ฝ้ายจัดพิมพ์เอกสารและข้อมูล
 - ฝ้ายรวบรวมจัดทำเอกสาร
 - ฝ้ายติดตามประเมินผล⁵⁹

สรุปการดำเนินงานโครงการดังกล่าวข้างนอกจากแต่งตั้งผู้ดูแลแต่ละฝ่ายข้างต้นนี้แล้ว จัดการเรียนการสอน ในทุกกลุ่มสาระ โดยบูรณาการใช้ต้นไม้เป็นสื่อการเรียนการสอนจากสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาได้อย่างคุ้มค่าและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดตำหนักใต้

โรงเรียนได้จัดทำสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็น แหล่งเรียนรู้โดยบูรณาการกับแต่ละสาระวิชา

1. สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สวนจิตรลดากรม. ได้ตอบรับสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนโรงเรียนวัดตำหนักใต้ อำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรี เป็นสมาชิกของโรงเรียนคือ หมายเลข 7-76000-002

สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สวนจิตรลดาพระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ทำด้วยความสมัครใจเพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ไม่ให้เกิดการเครียดมีแนวทางชัดเจนเบื้องต้นต้องทำความเข้าใจในเรื่องแนวคิด แนวปฏิบัติว่า สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นส่วนที่ใช้ประโยชน์ที่จะนำมาใช้เป็นสื่อ การเรียนการสอน สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชพรรณ มิใช่เป็นสวนประดับ สวนหย่อมหรือสวนสวยโรงเรียนงามแต่เป็นงานที่เข้ามาสนับสนุนสวนที่มีอยู่แล้วหรือดำเนินการขึ้นใหม่ซึ่งจะให้ความรู้ พัฒนา สภาพแวดล้อมตามลำดับ เป็นงานที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่รู้จบเพราะสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ไม่ต้องลงทุนเพียงแต่ให้เด็กรู้จักสังเกตเรียนรู้ตั้งคำถามและหาคำตอบเป็นข้อมูลสะสมอันจะก่อให้เกิดความรู้ และผู้เชี่ยวชาญในพันธุ์พืชนั้นๆรวมทั้งเป็นที่ รวบรวมพันธุ์ไม้หายากพรรณไม้ใกล้สูญพันธุ์

⁵⁹วนิดา วรกริกกุลชัย, สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน...สดใสเพื่อเด็กไทยสุขภาพดี. เรื่องเดียวกัน,

พรรณไม้ที่เป็นประโยชน์ พืชสมุนไพรพืชผักพื้นเมืองเป็นที่รวมภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ของโรงเรียนที่เป็นสมาชิก จะเป็น ส่วนหนึ่งของ “สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก พระราชดำริฯ” ที่เชื่อมต่อกันด้วยระบบข้อมูลจะเป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุดเนื่องจากมีกระจายทั่วประเทศ มีความหลากหลายของพรรณไม้ ภูมิประเทศ และความหลากหลายของการปฏิบัติในการนำเอาต้นไม้พรรณไม้ในสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นสื่อการเรียนการสอน

การดำเนินสวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียนราชภัฏวทยาได้จัดทำโครงการสวนพฤกษศาสตร์ตามแนวพระราชดำริ และพระราชโอรสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกในนักเรียน มีความรัก และเห็นคุณค่าของ พืชพรรณไม้
2. เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้รวบรวมตัวอย่างพรรณไม้ และแหล่งข้อมูล เพื่อประโยชน์

ทางการศึกษา

3. เพื่อจัดสภาพสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ไม่คิด ทำลายและมีแนวคิดที่จะอนุรักษ์สืบไป

การดำเนินงานได้แบ่งเป็นฝ่ายๆดังนี้

- ฝ่ายสำรวจพืชพรรณไม้ แยกประเภทต้นไม้ให้เป็นหมวดหมู่
- กำแพงแหล่งเรียนรู้บนอาคารเรียนทุกชั้นจะมีการวาดภาพประกอบสถานที่สำคัญที่ควรรู้จักในจังหวัดเพชรบุรีแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีภาพประกอบเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงภาพต้นไม้ประจำจังหวัดทั้งประเทศแผนที่ต่างๆข้อเขียนสุภาษิตต่างๆ

- ห้องศูนย์ปฏิบัติการต่างๆจะจัดแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิชาประจำศูนย์นั้นๆ
- ห้องสมุดโรงเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้า สารวิชาต่างๆ

2. โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรม 5 ส

สำนักงานสามัญศึกษา ได้ให้แนวคิดกิจกรรม 5 ส ว่าเป็น กิจกรรมที่พัฒนามาจาก 5S (Sein Seiton Seiso Seiketsu Shitsuke) ของญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในโรงงานอุตสาหกรรมสำหรับประเทศไทยได้นำแนวคิดมาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท รัฐวิสาหกิจ หน่วยราชการและพัฒนาสู่ โรงเรียนในเวลาต่อมากิจกรรม 5 สจึงเป็นกิจกรรมทำให้โรงเรียนมีแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้สะอาดสดชื่น ร่มรื่นสวยงามทำให้สถานที่ทำงานของครูน่าอยู่ เหมาะแก่การทำงานศึกษาค้นคว้า และคิดในสิ่งใหม่ช่วยให้ห้องเรียนมีสภาพก่อให้เกิดการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ คงทนถาวรสะดวกต่อการใช้งานตลอดบุคลากรของโรงเรียนมีนิสัยรักการทำงานเกิดขวัญกำลังใจส่งผลถึงคุณภาพของโรงเรียนและนักเรียนมีคุณลักษณะนิสัยที่ดีตามความคาดหวังของสังคม

3. โรงเรียนราชภัฏวทยาได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ กิจกรรม 5 ส ซึ่งเป็นกิจกรรมสร้างพื้นฐานในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรโดยหลักวิธีการ ของ 5 ส คือ

1. สะสาง (Sein) พิจารณาสีรอบตัวเราสิ่งใดที่จำเป็นและไม่จำเป็นในการเก็บให้สะดวกในการกลับมาใช้สิ่งใดไม่จำเป็นก็จำหน่าย

2. สะดวก (Seiton) การสร้างความสะดวก การดำเนินการใดๆ ที่ช่วยให้การหยิบใช้ได้ สะดวกจะสร้างความเป็นระเบียบและประทับใจแก่ผู้มาเยือน

3. สะอาด (Seiso) การช่วยกันรักษาความสะอาดทุกซอกทุกมุมของอาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

4. สุขลักษณะ (Seiketsu) ค้นหาหรือตรวจสอบ แหล่งที่ทำความสะอาดยากและต้นเหตุของมลภาวะที่มีต่อสุขภาพของตนเองและคนใกล้ชิดหรือเพื่อนร่วม แล้วหาทางขจัดความไม่สะอาด หรือมลภาวะนั้นให้หมดสิ้น การสร้างความสดชื่นด้วยการปลูก ต้นไม้ดอกไม้ประดับตามมุมต่างๆ ของอาคารสถานที่ ช่วยสร้างบรรยากาศให้สถานที่น่าอยู่ น่าทำงาน

5. สร้างนิสัย (Shitsuke) สร้างกฎระเบียบว่าด้วยการสะอาด และ ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นักเรียนรู้ว่าเขาจะใช้แหล่งเรียนรู้อะไรศึกษาอะไรศึกษาอย่างไรเวลาไหนเขาอาจจะดู หยิบจับลงมือปฏิบัติ ศึกษาคนเดียวหรือเป็นกลุ่มหรือทั้งชั้นครูมีข้อมูลรู้ได้ว่า นักเรียนคนไหนเข้าไปใช้ เรื่องอะไรนานเท่าใดได้ผลอย่างไรมีปัญหาหรือข้อเสนอแนะอะไร จากนักเรียนนักเรียนต้องการอะไร อีก ส่วนการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นบรรยากาศที่ เต็มไปด้วยความเมตตา มิตรไมตรี มีแต่เมตตาธรรม วาจามีความเป็นธรรมชาติ ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองทั้งเดี่ยว-กลุ่มจากสื่อ-วิธีการซึ่งถือเป็น แหล่งเรียนรู้ที่ครูได้ออกแบบมาแล้วเป็นอย่างดีสิ่งที่นักเรียนได้รับก็คือ มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองค้นพบเองทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ได้พูดเป็นทำงานเป็น คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีนิสัยรักที่จะทำงาน ครูเพียงแต่คอยจัดแหล่งเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน คอยกำกับ ติดตามดูแล ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ให้ขวัญกำลังใจแก่นักเรียนตลอดเวลาเมื่อเวลาที่จะเก็บข้อมูลของเด็กแต่ละคนเพื่อดูผลการพัฒนาและพัฒนาต่อไป ครูนำแหล่งเรียนรู้จากภายนอกเข้ามาในโรงเรียนไม่ว่าจะในรูปแบบเอกสารสิ่งของตัวบุคคล หรือนักเรียนออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน หรือไกลออกไปตามโอกาส อันควร ผู้บริหารคอย กำกับดูแลให้เป็นไปตามนโยบายให้ขวัญกำลังใจและสนับสนุนให้บุคลากรดำเนินการเต็มกำลัง

กว่าจะเห็นภาพตามที่กล่าวมาต้องใช้เวลาค่อยเป็นค่อยไปถ้าไม่เริ่มวันนี้แหล่งเรียนรู้ก็จะไม่เกิด ที่มีอยู่แล้วก็เหมือนไม่มี วิธีสอนของครูก็จะเข้าสู่วิธีเดิมๆ คุณภาพของนักเรียนก็ไม่ต่างไปจาก นักเรียนรุ่นก่อนที่ผ่านมากล่าวคือ ความรู้ก็ไม่แน่นอนซ้ำยังเป็นความรู้เก่าๆเอาแต่ท่องจำนำไปใช้ก็ไม่ค่อยได้ทำงานก็ไม่เป็น คิดก็ไม่ได้ เลียนแบบแย่งเดียว

สรุป การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ผู้บริหารครู อาจารย์นักเรียน นักการภารโรง มีแนวคิดในการสร้างสรรค์พัฒนาสภาพแวดล้อมที่ทำงานห้องเรียนให้มีสภาพน่าอยู่ น่าทำงานและมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนหรือค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดขึ้น ส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายการเรียนมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

1. สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ สื่อ อุปกรณ์การสอนต่างๆ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติได้แก่ ต้นไม้ พืช ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ เป็นต้น สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านกายภาพ จะส่งผลต่อการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แบ่งออกเป็นสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

การจะจัดและสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างไรนั้นเป็นเรื่องของแต่ละโรงเรียนที่ต่างก็มีสภาพของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวความคิดและดุลยพินิจของบุคคลภายในโรงเรียนนั้น ๆ ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น แต่ควรอยู่ภายใต้หลักการของ "การร่วมคิด ร่วมทำ" ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึที่ดี ความรู้สึกของการมีส่วนร่วม ความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ผู้บริหารและคุณครูควรยอมรับว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถและเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ที่มีความรักความผูกพันและปรารถนาดีต่อโรงเรียนของเขา จึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นตัดสินใจร่วมวางแผน จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนภายใต้การแนะนำของผู้บริหารและครูอาจารย์

1.1 สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ประกอบด้วยห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนต่างๆ แสงสว่าง สี เสียง อุณหภูมิ เหล่านี้เป็นต้น

1.1.1 ห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ห้อง พื้นห้อง ผนัง ประตู หน้าต่าง ขนาด และพื้นที่ว่างภายในห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ อุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน เช่น แจกันดอกไม้ ภาพวาด เป็นต้น

1.1.2 แสงสว่าง ได้แก่แสงธรรมชาติจากดวงอาทิตย์ และแสงประดิษฐ์ ซึ่งเป็นแสงจากหลอดไฟประดิษฐ์

1.2.3 เสียง ได้แก่ เสียงบรรยายของผู้สอน เสียงการสนทนาระหว่างผู้สอนและผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียน เสียงจากเครื่องขยายเสียง เหล่านี้จะต้องมีระดับความดังที่เหมาะสม

1.2.4 อุณหภูมิ ได้แก่ ระดับความชื้นของอากาศ การถ่ายเทของอากาศ การระบายอากาศโดยธรรมชาติและการ ระบายอากาศจากอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ได้แก่พัดลม เครื่องปรับอากาศ เป็นต้น

1.2 สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ได้แก่ แหล่งความรู้ต่างๆ เช่น แหล่งวิทยบริการ ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง โรงฝึกงาน ห้องสมุด ศูนย์วัฒนธรรม ต่างๆ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับ การเรียน และการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากในห้องเรียน

2. สภาพแวดล้อมทางด้านการเรียนการสอน ได้แก่สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกจิตใจ เจตคติของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนการสอน แบ่งออกเป็นองค์ประกอบ สำคัญใหญ่ ๆ 2 องค์ประกอบคือ

2.1 องค์ประกอบด้านนักเรียน

2.1.1 บุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียน จะมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียนที่สำคัญ ได้แก่ การร่วมกิจกรรม การเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ การสมาคม ภายในกลุ่ม ความมีระเบียบในการทำงาน ความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น

2.1.2 ระดับสติปัญญา ระดับสติปัญญาของนักเรียนมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเลือกเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของนักเรียนด้วย

2.1.3 สถานภาพทางครอบครัว จากงานวิจัยพบว่า พื้นฐานทางครอบครัวจะส่งผลต่อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ พบว่า อาชีพและรายได้ของบิดามารดามีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกทั้งการเอาใจใส่ของผู้ปกครอง จะส่งผลทางตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นการจัดการศึกษาก็ควรคำนึงถึงในส่วนนี้ด้วย หากพบว่านักเรียน มาจากสภาพครอบครัวอย่างไรแล้ว ก็จะได้จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เหมาะสม เช่น การจัดหาทุนการศึกษา แก่นักเรียนที่มีสภาพครอบครัวที่ยากจน เพื่อที่นักเรียนจะได้มีกำลังใจที่จะศึกษาเล่าเรียนมากยิ่งขึ้น

2.2 องค์ประกอบด้านผู้สอน

2.2.1 บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูผู้สอน บุคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้สอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน จากงานวิจัยพบว่า บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูที่นักเรียนต้องการ ได้แก่ อารมณ์ดี ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ดูด่านักเรียนโดยไม่มีเหตุผล พูดจาไพเราะอ่อนหวาน ไม่หยาบคาย ไม่ดื่มสุรา ยาเสพติด และเล่นการพนัน

2.2.2 ความรู้และประสบการณ์ มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้จากงานวิจัยพบว่า วุฒิครูมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนกับครูที่มีวุฒิสอง จะมียุทธสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนจากครูที่มีวุฒิต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีวุฒิสองกว่า ย่อมจะผ่านกระบวนการและเทคนิควิธีการสอน และวิชาการมากกว่าครูที่มีวุฒิต่ำและยังถ้าหากว่าได้สอนตรงหรือสอดคล้องกับสาขาที่ได้เรียนมาด้วยแล้วจะทำให้ผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.2.3 เทคนิคการสอน การสอนของครูเริ่มตั้งแต่การวางแผนการสอน การดำเนินการสอนและการประเมินผล จากงานวิจัยพบว่า การวางแผนการสอนเป็นต้นแบบสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากครูผู้สอนมีการวางแผน การสอนที่ดี จะทำให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น การดำเนินการใด ๆ ภายในโรงเรียนให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากร ทุกคนในโรงเรียนยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน ฯลฯ

ลักษณะการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีนั้น เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย ควรให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม มีการนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบันมากำหนดเป็นนโยบายในการแก้ปัญหาและพัฒนางานของโรงเรียน การมอบหมายงานหรือการสั่งการก็เป็นไปตามสายการบังคับบัญชา แจ่มชัด เหมาะสมกับความสามารถ ไม่เกินกำลัง มอบหมายงานแล้วติดตามดูแลช่วยเหลือ ถามไถ่ดูแลความเหน็ดเหนื่อย ยกย่องชมเชย มีการสร้างขวัญกำลังใจ จัดสวัสดิการให้หลาย ๆ รูปแบบ เป็นต้น

การจัดสภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ วิชาการ และการบริหารการจัดการ ต่างเอื้อซึ่งกันและกัน ซึ่งโรงเรียนควรตระหนักและสร้างเสริมให้เกิดขึ้น เพื่อให้โรงเรียนเป็นวิมานที่น่าอยู่ น่าเรียน แล้วทุกคนจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข กิจกรรมที่ส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน

มีกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ มากมายที่โรงเรียนจำนวนมาก อาจดำเนินการอยู่แล้วด้วยการให้บุคลากรในโรงเรียนได้ ร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งจะมีผลให้เกิดบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน เช่น

การสร้างคุณภาพงาน (คิวซี) การวางแผนเป็นทีม (Team Planning) กิจกรรม 5 ส กิจกรรมข้อเสนอแนะ (Suggestion System) การนิเทศภายในโรงเรียน การพัฒนาองค์กร (organization Development) กระบวนการกลุ่ม เป็นต้น กิจกรรมและกระบวนการดังกล่าว หรือกิจกรรมอื่นใดก็ตามที่โรงเรียนจะนำมาส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่ดี ควรอยู่ภายใต้หลักการ 5 ประการ คือ

1. หลักการมีส่วนร่วม
2. หลักความเสมอภาค
3. หลักเสียงส่วนมากเป็นครรอง
4. หลักความถูกต้องเป็นเกณฑ์
5. หลักความจำเป็นเป็นที่พึง

3. สภาพแวดล้อมทางด้านสังคม ได้แก่สภาพแวดล้อมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ความสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน นักเรียนกับครูผู้สอน รวมถึงกฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียน องค์ประกอบของ สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านสังคม เช่น

3.1 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน จากงานวิจัยพบว่า บรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2 การสร้างแรงจูงใจ หากนักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียน จะทำให้ผลการเรียนดีขึ้น แรงจูงใจจะมีทั้งภายนอกและ ภายใน สำหรับแรงจูงใจภายนอกนั้นผู้สอนสามารถกระตุ้นเพื่อให้ นักเรียนสามารถ แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ต้องการได้

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสำเร็จด้านวิชาการและพฤติกรรมของ นักเรียนมีผลมาจากความ สัมพันธ์ ที่มีระหว่างครูและนักเรียน กล่าวคือ คุณภาพของความสัมพันธ์ และการให้ความสนับสนุน ร่วมมือกันส่วนบุคคล ในชั้นเรียน มีผลต่อระดับความต้องการของนักเรียน แต่ละคน เนื่องจากจนสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ และความ สัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และ มีผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรมด้านการเรียน

การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้ บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียนรู้ สอนสนุก เรียนสนุก ครูรักเด็ก เด็กรักครู รักเพื่อน ไม่มี บรรยากาศแห่งความกลัว หวาดผวา วิตกกังวล ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า "อยากมาโรงเรียน"

การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ที่ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศดังกล่าว ได้แก่ การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน แล้วดำเนินกิจกรรมด้วยความเป็นกันเอง ให้เกียรติซึ่งกัน และกัน ส่งเสริมการเรียนเป็นกลุ่ม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สภาพแวดล้อม เช่นนี้จะทำให้ทุกคนมีความสุข มีความมั่นใจ และตระหนักในคุณค่าของตนเอง

ดังที่กล่าวมาแล้ว เห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมทางการเรียน จะมีผลต่อการจัดการเรียน การสอน ตลอดจนส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก ในการจัดการเรียน การสอนจึงควรต้องตระหนักถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาอย่าง รอบคอบและจริงจังจึงจะบังเกิดผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง จากอิทธิพลของ

สภาพแวดล้อมทางการเรียนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อม ทางการเรียนรู้ มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน หรือสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและที่ ใกล้ตัวผู้เรียนมากก็คือ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนยังมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมาก

ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางการเรียนจึงเป็นสิ่งที่ควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งไม่ควรเพิกเฉยเลย เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคน แต่โดยในสภาพความเป็นจริงนั้นเป็นที่สังเกตว่าสภาพแวดล้อมทางการเรียนต่าง ๆ ดังกล่าว ไม่ค่อยได้รับความเอาใจใส่เท่าใดนัก ส่วนใหญ่จะมองข้ามไปจนเกิดผลเสียต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นถ้าครู และผู้บริหารได้ตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการเรียน ทำความเข้าใจและจัด สภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนของผู้เรียน ก็จะช่วยส่งเสริมให้ การเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น

2.5 บทบาทนักเรียนในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้

กนก จันทร์ทอง ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ สร้างอยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิตทั้งที่ เป็นรูปธรรมและนามธรรม สิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาพลเมืองให้มีความรู้ ความเข้าใจในระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมให้เกิดความตระหนักใน ความรับผิดชอบและมองเห็นทางเลือกที่ดีในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมตลอดจนมีความสนใจ ในการปฏิบัติ เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคุณภาพเหมาะแก่การดำรงชีวิต⁶⁰

ได้กล่าวถึง รูปแบบกิจกรรม การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมที่ดี ควรเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทใน การมีส่วนร่วม ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ โดยอาศัยประสบการณ์เดิม การเรียนด้านสิ่งแวดล้อมมีรูปแบบการเรียนรู้หลายวิธี ดังนี้ การเรียนรู้แบบค้นหาคำตอบด้วยตนเองเป็นการจัดให้ผู้เรียนได้มี ประสบการณ์ตรงในการใช้สติปัญญาคิด เป็นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักค้นหาคำตอบอย่างมีระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพียงพอ และสรุปปัญหาด้วยตนเองตลอดจนสามารถเข้าใจในสิ่งที่ พวกเขาลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ และทักษะในการค้นหา ความรู้ การศึกษานอกสถานที่ เป็นการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์นอกห้องเรียน จากธรรมชาติโดยตรงหรือจากสิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศการเรียนรู้ มีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรงและยังสามารถเชื่อมโยงหลักสูตรให้เข้ากับความเป็นไปได้ของโลกปัจจุบันโดยอาจใช้สนามพื้นที่บริเวณโรงเรียนหรือชุมชนใกล้เคียงโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ การวิจัยขนาดเล็ก/การสำรวจชุมชน เป็นกระบวนการที่เปิด โอกาสให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ ลักษณะเด่นของการวิจัยขนาดเล็ก และการสำรวจชุมชนนี้ จะเน้นให้ผู้เรียนสืบค้น หรือค้นหาข้อมูลใน

⁶⁰ กนก จันทร์ทอง. สิ่งแวดล้อมศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : สำนักนิเทศคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ2544), หน้า 67 – 70.

ประเด็น เรื่องสิ่งแวดล้อมการลงมือปฏิบัติจริงและต่อเนื่องเป็นระยะๆ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อ แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมการสำรวจชุมชนจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่า

1. การลงมือปฏิบัติเพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ เป็นไปได้ และ สามารถทำได้

2. ได้เรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น

3. เรียนรู้ขั้นตอนทำวิจัย

- การเก็บรวบรวมข้อมูลการตีความการนำเสนอข้อมูล

- การนำเสนอข้อมูลมาใช้ในโครงการปฏิบัติ

4. เรียนรู้การวางแผนการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน

5. เรียนรู้วิธีเชื่อมโยงการเรียนรู้ในโรงเรียนกับวิถีชีวิตในชุมชน

การใช้สถานการณ์จำลองหรือแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลองเป็นการสมมติ ให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่สถานการณ์ที่มีปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไรส่วนบทบาทสมมติ จะคล้ายกับสถานการณ์จำลองแต่จะให้ผู้เรียนแสดงตัวละครที่มีบทบาทและอยู่ในสถานการณ์ ที่แตกต่างกันไป

การเรียนรู้นอกจากผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะการใช้เหตุผล การวิเคราะห์ข้อมูล การตัดสินใจและผู้เรียนยังได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับวิธีการ หรือแนวทางแก้ปัญหา ลดปัญหากรณีที่เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม

กระบวนการสร้างนิสัยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อม ศึกษาให้ นักเรียนเกิดความตระหนัก มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมได้ครูต้องจะดับ กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับท้องถิ่น

กระบวนการสร้างนิสัย (Active Participation) มี 6 ขั้นตอน

1. รับรู้ - สังเกตทุกชนิด บริเวณโรงเรียนบริเวณบ้านและบริเวณชุมชน ที่มีนักเรียน อยู่และบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกต

2. คิดวิเคราะห์อย่างมีระบบ - รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกต มาจัดกลุ่มตามชนิด และแหล่งของที่นำมา

3. สร้างแนวปฏิบัติที่เหมาะสม นักเรียนร่วมกันวางแผนในการปฏิบัติ ในการใช้

4. ลงมือปฏิบัติ - โดยหาความรู้เพิ่มเติมห้องสมุดและสัมภาษณ์ผู้รู้

5. ประเมินผลและปรับปรุง - นักเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนถ้ายังไม่ได้ผลดีก็ปรับปรุง

6. ชื่นชมในการปฏิบัติงาน - จัดนิทรรศการ และนำความรู้ที่ปฏิบัติแล้ว

ได้ผลดีไปเผยแพร่ที่บ้านและชุมชน บทบาทนักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมใน โรงเรียน กิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้น ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องให้ ความสำคัญในการสร้าง แรงจูงใจให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมเช่นด้านกิจกรรม 5 ส ที่โรงเรียน ดำเนินการตามขั้นตอนข้อตกลง ตามกฎระเบียบก็จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานเช่นกฎระเบียบและมาตรฐานในการปฏิบัติของ นักเรียน

ปฏิบัติตามกฎระเบียบตามกลุ่ม

1. เทขยะจากตะกร้าในห้องเรียนทุกวัน

2. กวาดพื้นและถูห้องทุกวัน
3. ทำความสะอาดเพดานสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
4. ทำความสะอาดโต๊ะ เก้าอี้ โต๊ะครู
5. เก็บสิ่งของที่ไม่จำเป็นบนโต๊ะ
6. จัดระเบียบการวางรองเท้าหน้าห้องเรียนให้เรียบร้อย
7. อื่นๆ

มาตรฐานการปฏิบัติงาน

1. ชยะไม่ล้นออกนอกถังและวางในที่กำหนด
2. พื้นห้องสะอาดผนังสะอาด
3. ห้องเรียนถูกสุขลักษณะมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
4. โต๊ะเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อย
5. ห้องเรียนมีบรรยากาศสดชื่น น่าอยู่น่าเรียนลักษณะของนักเรียนกับการจัดสภาพ

แวดล้อม

1. เป็นผู้นำตนเองในการเรียนรู้
2. แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กับครู และเพื่อนอย่างมั่นใจ
3. เลือกเรียน/ทำกิจกรรมตามความถนัดความสามารถและความสนใจของตนเองอย่าง

างมีความสุข

4. ค้นหาคำตอบการแก้ปัญหาด้วยตนเองและร่วมกับกลุ่มเพื่อน
5. แสดงออกซึ่งความคิด และการกระทำอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
6. มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน
7. ใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง
8. ประเมินตนเองและปรับปรุงพัฒนาตนเองด้วยความมั่นใจ
9. มีชิ้นงานที่เป็นความรู้จากการค้นคว้าของตนเอง

สรุป การจัดสภาพในโรงเรียน โดยให้นักเรียนมีบทบาทในการร่วมจัด สภาพสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เป็นการสร้างองค์ความรู้โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการเรียนรู้ จากการลงมือปฏิบัติร่วมกัน เป็นประสบการณ์ที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เรียนและมี ประสิทธิภาพ

2.6 แนวคิด เกี่ยวกับทฤษฎี

การจัดการเรียนการสอน ถือเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะการเรียนรู้ของเด็กจะเกิดผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญ และผู้ที่มีบทบาทที่สุดในการจัดการเรียนการสอนคือครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่จัดประสบการณ์ให้เด็ก และการจัดประสบการณ์นั้นครูควรคำนึงถึงบรรยากาศ ความเหมาะสมและวุฒิภาวะของเด็กแต่ละคนด้วยการจัดการเรียนการสอนมีผู้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้หลายท่าน

กรมวิชาการ ได้กล่าวถึง แนวทางในการจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาไว้คือ การจัดกระบวนการเรียนให้สำคัญพอๆกับเนื้อหา ชี้แนะแนวทางให้โดยเน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ

ควบคู่ไปกับทฤษฎีและครูควรใช้วิธีการสอนแบบหลากหลาย เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อฝึกนักเรียนร่วมคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหาและเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน⁶¹

บุญชม ศรีสะอาด กล่าวว่า การเรียนการสอนต้องอาศัยการสอน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วนการเรียน หมายถึง การจัดดำเนินการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมด้วยตนเอง⁶²

กรมวิชาการ ได้เน้นการจัดการเรียนการสอน โดยการฝึกนักเรียนให้มีส่วนในการใช้ทักษะกระบวนการในการแสดงออกทุกๆด้าน ๙ ขั้นตอน ดังนี้

1. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น
2. คิดวิเคราะห์วิจารณ์
3. สร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย
4. ประเมินและเลือกทางเลือก
5. กำหนดและลำดับขั้นตอนปฏิบัติ
6. ปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์
7. ประเมินผลระหว่างปฏิบัติ
8. ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
9. ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้ความหมายของการสอนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนที่ดีต่อไป⁶³

1. การสอน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ชักนำหรือทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ เพื่อจะได้บรรลุปรัชญาการศึกษา การสอนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของการศึกษา เพราะเป็นกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติต่อผู้เรียนโดยตรง โดยมีครูผู้สอนเป็นตัวจักรสำคัญ ความสำเร็จในการจัดการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพการสอน และมีปัจจัยหลัก 4 ประการ คือ จุดมุ่งหมายของการสอน วิธีสอนและสื่อการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กร่วมกันทำ ถ้าจะแยกออกเป็น 2 ส่วนคือการเรียน หมายถึง กิจกรรมที่เด็กทำและการสอน หมายถึง กิจกรรมที่ครูทำแต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้งสอง

อย่างต้องทำไปพร้อม ๆ กัน จึงจะเรียกว่าการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ อินทรามะ ที่กล่าวไว้ว่า การสอนคือ กระบวนการจัดให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การสอนเป็นพฤติกรรมของผู้สอน การเรียนเป็นพฤติกรรมของผู้เรียนการเรียนอาจจะเกิดขึ้นโดยไม่มีการสอนก็ได้ และการสอนอาจเกิดขึ้นโดยไม่มีการเรียนก็ได้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า

⁶¹กรมวิชาการ, **หลักสูตรประถมศึกษา** , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535), หน้า 11 – 12.

⁶²บุญชม ศรีสะอาด, **วิธีการสอนทั่วไป และทักษะการสอน** , (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2546), หน้า 1-2.

⁶³การศึกษากรุงเทพมหานคร, **รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร**, (กรุงเทพมหานคร : งานผลิตสื่อการเรียนการสอน, 2546), หน้า 2.

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ครูผู้สอนจัดเพื่อให้นักเรียนมีผลการเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2. การเตรียมการสอน

วิเชียร นพพลกรัง กล่าวว่า การเตรียมการสอนของครูทำให้ครูทราบล่วงหน้าว่าจะให้เด็กเรียนรู้อะไร มากน้อยเพียงใด และให้เขาเรียนรู้สิ่งที่ต้องการโดยวิธีการใดบ้าง ซึ่งการเตรียมการสอนแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ⁶⁴

เตรียมการสอนแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

- 1) การเตรียมการสอนระยะสั้น ประกอบด้วยเตรียมจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลและตัวผู้เรียน
- 2) การเตรียมการสอนระยะยาว สิ่งที่ต้องเตรียม คือ ศึกษาหลักสูตร ศึกษาเอกสารอื่น ๆ ที่ประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือครู แผนการสอน ฯลฯ และศึกษาวิธีการวัดผลและประเมินผล

3. แผนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวถึงแผนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2536 ว่า แผนการสอนในที่นี้รวมถึงบันทึกการสอนด้วยซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ เนื้อหาสาระสำคัญ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ซึ่งทั้งหมดนี้มีความสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับนักเรียนในด้านต่าง ๆ คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ด้านประสบการณ์ ด้านความสนใจ ความเอาใจใส่ความมานะอดทนและความขยันในการเรียน ด้านความสามารถในการเรียนรู้หรือเข้าใจและด้านความต้องการของนักเรียน⁶⁵

4. บันทึกการสอน

กิตติมา ปรีดีดิลก กล่าวว่า บันทึกการสอนเป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบ ของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยวางแผนไว้ล่วงหน้าและยึดโครงการสอนเป็นหลัก ซึ่งผู้สอนจะทำบันทึกไว้เป็นวันหรือสัปดาห์ก็ได้ จุดมุ่งหมายเพื่อเป็นคู่มือในการสอนแต่ละวันแต่ละสัปดาห์ให้เป็นไปในแนวทางที่กำหนด ส่วนรายละเอียดของบันทึกการสอนประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรม วัสดุอุปกรณ์และการวัดผลประเมินผล⁶⁶

5. การจัดตารางสอน

การจัดตารางสอนเป็นตารางกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ในระยะหนึ่งสัปดาห์ ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กับเวลา หลักสูตรและหลักการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ปรัชญาพรวงศ์อนุตรโรจน์ ซึ่งกล่าวว่า ตารางสอนเป็นการกำหนดวิชาและเวลาที่จะเรียนโดยละเอียดประจำวันตลอดสัปดาห์ ซึ่งหลักในการจัดตารางสอนคือ จัดให้ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร พิจารณาการจัด

⁶⁴วิเชียร นพพลกรัง, “การบริหารวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 12.

⁶⁵คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร :การศาสนา, 2546), หน้า 32.

⁶⁶กิตติมา ปรีดีดิลก, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต 2542), หน้า 61.

ตารางสอนตามธรรมชาติของแต่ละรายวิชา จัดให้มีเวลาที่นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จัดวิชาที่เป็นทฤษฎีและมีการคำนวณไว้ในภาคเช้ามากกว่าภาคบ่ายและควรพิจารณาถึงครู อาจารย์ เช่น ความสะดวกที่จะเข้าสอนการมีเวลาว่างตรงกัน เพื่อการประชุมหารือ

โดยสรุปแล้ว การจัดการเรียนการสอนนั้นนับว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะการจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้นจะต้องมีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี การนำเทคนิคต่าง ๆ เข้ามาเป็นส่วนประกอบ เช่น การจัดกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ มีสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนยังสามารถให้เด็กออกไปศึกษาหาความรู้นอกห้องเรียน เพื่อลดความจำเจหรือความเบื่อหน่ายของการเรียนได้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นหาในสิ่งที่ตนเองสนใจและต้องการ จะหาความรู้เพิ่มเติมได้อีกด้วย

ก. แนวคิด หลักการและทฤษฎีการบริหารองค์กร

การบริหารองค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์การประเภทใด มีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กก็ตามต่าง ก็มีความเชื่อว่า ทฤษฎีหรือหลักการทางการบริหารมีความจำเป็นที่ผู้บริหารองค์กรหรือหัวหน้า หน่วยงานจะต้องศึกษาเรียนรู้ เพื่อจะได้นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเภทขององค์กรนั้น ๆ ถึงแม้ว่าองค์กรทุกประเภทจะมีองค์ประกอบที่เหมือนกัน ก็จริง แต่ก็มีความแตกต่างกันในส่วนของ ทรัพยากร บุคลากร และเป้าหมายขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การทางการศึกษา ซึ่งเป็น องค์กรที่มีความแตกต่างไปจากองค์การธุรกิจอื่น และมีเป้าหมายเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพและได้ มาตรฐานตามที่กำหนด ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนว ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการบริหารองค์กรมากขึ้น

วิบูลย์ ไทฉะบุตร และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ ได้สรุปว่า การบริหารการศึกษานั้น จะต้องดำเนินการไปตามกระบวนการบริหาร 5 ขั้นตอน ซึ่งเรียกย่อๆ ว่า PODCC โดยมีกระบวนการ บริหาร ดังนี้⁶⁷

1. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดแผนงานและโครงการไว้ล่วงหน้า
2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ในหน่วยงานให้ ชัดเจน
3. การอำนวยการ (Directing) เป็นการพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน
4. การประสานงาน (Coordinating) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและ ตำแหน่งต่างๆ ในหน่วยงาน

5. การควบคุมงาน (Controlling) เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

วิบูลย์ ไทฉะบุตร และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ ได้เสนอว่า การบริหารงานนั้น ผู้บริหาร จะต้องดำเนินการในกระบวนการที่เรียกว่ากระบวนการบริหาร ซึ่งมี 9 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานให้ชัดเจน
2. จัดทำแผนงาน
3. กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ระดับบริหารฝ่ายต่างๆ ทุกคน

⁶⁷วิบูลย์ ไทฉะบุตร และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544), หน้า 75.

4. มอบงานและมอบอำนาจหน้าที่แก่ผู้ร่วมงานให้เป็นสัดส่วนชัดเจน
5. ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน
6. ปฏิบัติการตามความจำเป็นเพื่อปริมาณและคุณภาพของงาน
7. จัดให้มีการประสานงานกันทุกหน่วยงาน
8. ดำเนินการบำรุงขวัญให้กำลังใจ กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
9. เตรียมวางแผนงานในอนาคต

จันทราณี สงวนนาม ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ ซึ่งเรียกย่อๆ ว่า PoSDCoRB โดยมีกระบวนการบริหาร ดังนี้⁶⁸

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือวางโครงการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไร และทำอย่างไรเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้
2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานการจัดสายงานบังคับบัญชา และการกำหนดตำแหน่งหน้าที่
3. การบริหารงานบุคคล (Staffing) หมายถึง การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การประเมินผลการทำงานเพื่อพิจารณาความดีความชอบ การให้สวัสดิการ และการให้พ้นจากงาน
4. การอำนวยการ (Direction) หมายถึง การอำนวยการ การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชา และการควบคุมการปฏิบัติการ
5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานด้านต่างๆ ขององค์การเพื่อให้เกิดความร่วมมือ และดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน
6. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การ เพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกขององค์การทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน
7. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงานงบประมาณ การใช้จ่ายเงินการควบคุมและตรวจสอบด้านการเงิน

จันทราณี สงวนนาม ได้สรุปว่ากระบวนการบริหารการศึกษา มี ๗ ขั้น ดังนี้⁶⁹

1. Decision Making คือ การตัดสินใจเพื่อดำเนินการ
2. Planning คือ การวางแผนปฏิบัติการตามแนวทางเลือกที่ตัดสินใจเลือกแล้ว
3. Organizing คือ การจัดองค์การ
4. Communicating คือ การติดต่อสื่อสาร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการทั้งภายในและภายนอกองค์การ
5. Influencing คือ การจูงใจให้ทุกคนในองค์การปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ
6. Coordinating คือ การประสานงาน
7. Evaluating คือ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน

⁶⁸จันทราณี สงวนนาม, *ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์, 2551), หน้า 60-61.

⁶⁹เรื่องเดียวกัน, *ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*, หน้า 70-75

สรุปได้ว่า แนวคิด หลักการและทฤษฎีการบริหารองค์การ หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้น อย่างมีหลักเกณฑ์ มีการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ มีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์และปฏิบัติได้ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานในองค์การให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อหน่วยงานในองค์การนั้นๆ

ข. หลักการบริหารสถานศึกษา

การบริหารนั้นเป็นทั้งศาสตร์ที่ต้องศึกษาเรียนรู้และเป็นทั้งศิลปะที่ผู้บริหารจะต้องนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ในเชิงของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งหลักการบริหารสถานศึกษา มีดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management)

ในการบริหารองค์การนั้น นอกจากผู้บริหารซึ่ง มีบทบาทสำคัญในองค์การแล้ว สมาชิกหรือบุคคลในองค์การก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้องค์การก้าวหน้าไปได้ด้วยดี การบริหารในปัจจุบันจึงพยายามหาวิธีการที่จะให้มีการยอมรับและความเข้าใจระหว่างผู้บริหารและผู้ที่อยู่ในองค์การ แนวความคิดหนึ่งของการบริหารก็คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม

จันทราณี สงวนนาม กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์การได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาองค์การที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ ซึ่งประกอบได้ด้วย 3 ประการ คือ⁷⁰

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สมาชิกขององค์การย่อมมีความผูกพันกับองค์การที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ และมีความปรารถนาที่จะได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การ แม้เพียงได้รับฟังความคิดเห็น ก็ทำให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การแล้ว
2. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย เพราะนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นแล้ว ยังช่วยให้เกิดความเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มสมาชิก ทำให้สมาชิกในองค์การมีเป้าหมายเดียวกัน
3. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกัน จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์การ

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจและการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล

2. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM)

กระทรวงศึกษาธิการได้นำแนวคิดด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งถือเป็นนโยบายสำคัญที่มุ่งหวังให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดเป็นกรอบภารกิจในด้านการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ งบประมาณ บุคคล และการบริหารทั่วไปซึ่งมีหลักการดังต่อไปนี้

⁷⁰ อ้างอิงแล้ว, หน้า 13.

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นรูปแบบของการมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจ การตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการศึกษาไปให้สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติ

2. หลักการบริหารตนเอง (Self Management) สถานศึกษามีความเป็นอิสระคล่องตัวมีอำนาจตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ภายใต้การบริหารในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา

3. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ และร่วมคิดร่วมทำ โดยเชื่อว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้คุณภาพของผลผลิตเพิ่มขึ้น และผู้ปฏิบัติมีความพึงพอใจ

4. หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน (Supporting Leader) โดยผู้บริหารเป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้ปฏิบัติงาน

5. หลักการพัฒนาทั้งระบบ (Whole-School Approach) เป็นการยึดรูปแบบของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการบริหาร การจัดการสอนของครู และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางแห่งการเปลี่ยนแปลง

6. หลักความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) เพื่อความโปร่งใสและให้การบริหารจัดการเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการจัดการที่เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนเอง โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาในการใช้อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินการ แก้ปัญหาและจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อคุณภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน

ค. บทบาทหน้าที่ของผู้นำทางการศึกษา

เนื่องจากสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการบริหาร การจัดทำหลักสูตร โปรแกรมการเรียนการสอน การร่วมกับสมาคมวิชาชีพ ความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา

จันทราณี สงวนนาม แห่งภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทนเนสซี สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการไว้ 17 ประการ คือ⁷¹

1. ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาไปปฏิบัติ
3. สร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของสถานศึกษาและของห้องเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
4. สร้างความเชื่อมั่นว่าโครงการทางวิชาการของสถานศึกษาเป็นผลมาจากผลการวิจัยและการปฏิบัติทางการศึกษา
5. มีการวางแผนร่วมกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ทางวิชาการเพื่อให้บรรลุความต้องการของนักเรียน

⁷¹ เรื่องเดียวกัน. ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา, หน้า 76-79.

6. ส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ
7. ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินผลโครงการทางวิชาการของโรงเรียน
8. ติดต่อสื่อสารกับครูและนักเรียนด้วยความคาดหวังที่สูงในด้านมาตรฐานทางวิชาการ
9. ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทางสังคมของนักเรียน
10. ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเชาว์ปัญญาของนักเรียน
11. มีการจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการร่วมกับครูไว้อย่างชัดเจน
12. ให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการกำหนดระเบียบเพื่อแก้ปัญหาด้านวินัยของ

นักเรียน

13. ร่วมมือกับนักเรียนให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมากำหนดปัญหาด้านวินัย
14. ร่วมมือกับคณะครูให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมากำหนดปัญหาด้าน

วินัยของนักเรียน

15. มีการประชุมนิเทศคณะครูเกี่ยวกับโครงการของสถานศึกษา
 16. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างยุติธรรม
 17. ช่วยเหลือครูในการพัฒนาระบบงาน เพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ
- เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญในการดำเนินงานทางวิชาการของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และวางแผนงานโรงเรียน
2. จัดบุคลากรให้เหมาะกับงานวิชาการ
3. กำกับ ติดตาม นิเทศงานวิชาการอย่างมีระบบ
4. จัดหาหลักสูตรและเอกสารสูตรให้เพียงพอตามสภาพของสถานศึกษา
5. จัดให้ครูผลิต จัดหาสื่อ และนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน
6. จัดให้มีมุมหนังสือห้องสมุดที่เหมาะสมตามสภาพของสถานศึกษา
7. ให้สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามระเบียบว่าด้วยการ

วัดผล

8. ส่งเสริมและนำเทคนิควิธีการใหม่ๆ ที่เหมาะสมมาใช้ในการดำเนินงานวิชาการของ

สถานศึกษา

9. อำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เช่น จัดสรรงบประมาณโครงการด้วยความ

เหมาะสม เป็นต้น

10. ให้คำแนะนำปรึกษาในการดำเนินงานวิชาการทุกด้าน
 11. จัดให้มีการประเมินผลงานวิชาการทุกระยะ เมื่อพบปัญหาต้องดำเนินการแก้ไข
- สรุปได้ว่า การเป็นผู้นำทางวิชาการศึกษา หมายถึง การนำเอาความรู้ ความสามารถ ความคิด เทคนิควิธี ที่มีประสิทธิภาพต่อการศึกษามาใช้ในการบริหารสถานศึกษา การเรียนการสอน และการพัฒนาวิชาชีพ

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยภายในประเทศ

อิทธิเดช น้อยไม้ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองและความต้องการของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาด้วยเนื้อหาสาระด้านการจัดการเรียนรู้ด้านสื่อด้านการวัดผลและประเมินผล⁷²

บรรเลง รอดแดง ได้วิจัยการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสมุทรปราการในทัศนะของนักเรียนพบว่ากลุ่มรวมทั้งหมดมีความคิดเห็นว่าการพัฒนา บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาจำแนกกลุ่มนักเรียนตาม เพศอายุ และระดับการศึกษานักเรียนมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนสมุทรปราการอยู่ในระดับสูงทั้งหมดเมื่อพิจารณาทุกด้านผลดังกล่าวเนื่องมาจาก โรงเรียนได้พัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่วางไว้เป็นอย่างดี จากเหตุและผลดังกล่าวทำให้ นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้มีสภาพที่ดีขึ้นตลอดระยะเวลา 3 ปี การศึกษาและการดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างดี⁷³

ชัยวัฒน์ สุกุณา ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกพบว่า⁷⁴

1. สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนในด้านการใช้พื้นที่ในบริเวณโรงเรียน การจัดการอาคารเรียน อาคารประกอบ และการจัดระบบสุขภิบาลในโรงเรียนจัดตามเกณฑ์ใน ระดับสูงและสูงมากเป็นส่วนใหญ่
2. บรรยากาศในโรงเรียนคือบรรยากาศด้านวิชาการและบรรยากาศ ด้านการบริหารจัดการจัดตามเกณฑ์ได้อยู่ในระดับสูงและสูงมากเป็นส่วนใหญ่
3. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพสิ่งแวดล้อมกับบรรยากาศในโรงเรียน ทุกเรื่องมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุวัฒนา วิทยารักษ์ ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมของโรงฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคลำปางพบว่า⁷⁵

⁷²อิทธิเดช น้อยไม้, “ ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา” วารสารศึกษาศาสตร์, (ปีที่23ฉบับที่ 1 เดือนตุลาคม 2554-มกราคม2555),หน้า 138 .

⁷³บรรเลง รอดแดง.สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนวิทยาเขตพายัพ, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, (2553).

⁷⁴ชัยวัฒน์ สุกุณา รายงานการประเมินโครงการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนอุทัย. พระนครศรีอยุธยา: (โรงเรียนอุทัย,2541), หน้า 2-3.

1. นักศึกษามีความคิดเห็นว่าโรงฝึก งบประมาณมี แสงสว่างเพียงพอต่อการฝึกปฏิบัติ มีการระบายกลิ่นควันที่ดี และมีการป้องกันอัคคีภัยอย่างเหมาะสมแต่ควรมีห้องน้ำ และอ่างชำระล้างภายในโรงฝึก งบประมาณและควรมีระบบบำบัดน้ำเสียจากโรงฝึกงานก่อนปล่อยทิ้งลงท่อระบายน้ำ สาธารณะปัญหาสิ่งแวดล้อมอุปกรณ์ฝึกปฏิบัติมีไม่เพียงพอและอุปกรณ์บางส่วนอยู่ในสภาพชำรุดไม่ปลอดภัยในการใช้ฝึกปฏิบัติ
 2. เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของนักศึกษาตามตัวแปรอิสระพบว่า
 - 2.1 นักศึกษาต่างแผนกกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงฝึกงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็น รายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟบว่านักศึกษาแผนกช่างกลกับนักศึกษาแผนกช่างก่อสร้างมีค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงฝึก งบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนคู่ที่เหลือพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน
 - 2.2 นักศึกษาที่ศึกษาในระดับประกาศนียบัตรที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงฝึกงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05
 - 2.3 นักศึกษาที่มาจากภูมิลำเนาเดิมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงฝึกงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 - 2.4 นักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงฝึกงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
- ขวัญจิต คัมภีรานนท์** ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาสภาพแวดล้อมทาง การเรียนของนักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาพบว่า
1. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้
 - 1.1 ด้านพฤติกรรมของครูอาจารย์ผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยสามอันดับแรกคือแต่งกายเรียบร้อยมีบุคลิกลักษณะดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนและเตรียมการสอนทุกครั้ง
 - 1.2 ด้านพฤติกรรมของผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือพ่อแม่พี่น้องไม่สนับสนุนให้ผู้เรียนผู้ปกครองบังคับให้มาเรียนและต้องการเรียนเพื่อให้จบ เท่านั้น
 - 1.3 ด้านพฤติกรรมของเพื่อนร่วมชั้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากและปานกลางเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยสามอันดับแรกคือได้เถียงครูอย่างไรเหตุผลมาเรียนสม่ำเสมอและทำกิจกรรมร่วมกับ เพื่อนๆได้
 - 1.4 ด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียนสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย

⁷⁵สุวัฒนา วิทยารักษ์, ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงฝึกงานของนักศึกษาวិทยาลัยเทคนิค ลำปาง.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.(2540), 2-3.

อยสามอันดับแรกคือมีที่นั่งของนักเรียนในห้องครบตามจำนวนห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอและมีห้องปฏิบัติการห้องสมุดให้นักเรียนได้ใช้ศึกษา ค้นคว้า

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนจำแนกตามเพศระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ด้านพฤติกรรมของผู้เรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนด้านพฤติกรรมของครูอาจารย์พฤติกรรมของเพื่อนร่วมชั้น และอาคารสถานที่ ห้องเรียนสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นโดยภาพรวมด้านพฤติกรรมของครูอาจารย์และอาคารสถานที่ ห้องเรียนสื่อการเรียนการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนด้านพฤติกรรมของเพื่อนร่วมชั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ⁷⁶

เบญจวรรณ บุญประกอบพร ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาโรงเรียนพาณิชย์การเพชรบุรี บริหารธุรกิจ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นของตนที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษา โดยภาพรวมต่างกัน ทางด้านการเรียนการสอนด้านกลุ่มเพื่อน ด้านกิจกรรมนักเรียนแต่พบว่าด้านอาคารสถานที่ นักศึกษาเพศชายมีความเห็นเหมาะสมมากกว่าเพศหญิง⁷⁷

คมสัน เปี่ยมชูชาติ ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม 5 สของงานสารบรรณฝ่ายธุรการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าภาพรวมในการบริหารงานด้านปัจจัยต่างๆในการปฏิบัติงานกิจกรรม 5 สคือความร่วมมือของบุคลากรในองค์กรนั้นๆเป็นสำคัญรองลงมา คือความพร้อมและสมรรถภาพขององค์กรในด้านงบประมาณยังไม่เพียงพอในการดำเนินงาน⁷⁸

ไพโรจน์ โดยคำดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินการตามมาตรฐาน สิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปราจีนบุรี พบว่า ครูมีใช้ตัวจักรสำคัญที่จะสร้างความเจริญเติบโตแก่เด็กทุกด้าน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีส่วนช่วยสร้างความเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจและ สติปัญญาของนักเรียนในการดำเนินชีวิตในสังคม⁷⁹

⁷⁶ขวัญจิต คัมภีรานนท์. ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียน สาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต** (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.(2541).

⁷⁷เบญจวรรณ บุญประกอบพร. (ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษา โรงเรียนพาณิชย์การเพชรบุรี บริหารธุรกิจ. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ** (2545),

⁷⁸คมสัน เปี่ยมชูชาติ. **ปัจจัยที่ส่งผลความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม 5 สของงาน สารบรรณฝ่ายธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัด พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏสวนดุสิต** (2546),

⁷⁹ไพโรจน์ โดยคำดี. การดำเนินการตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย สถาบัน ราชภัฏสวนดุสิต** (2546),

คุชฎี หนองพงษ์ ได้ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 3 ฉะเชิงเทราพบว่า

1. ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของโครงการ มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ
2. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ มีความพร้อมในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีความพร้อมทั้ง 3 อันดับแรก คือ ครูมีความรู้ ความสามารถบูรณาการวิชา กับ สภาพแวดล้อม หน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยี และสภาพของ อาคารสถานที่เอื้อต่อการดำเนินการโครงการ
3. ด้านกระบวนการโครงการ มีการปฏิบัติโดยรวมในระดับปานกลาง โดยนักเรียนใช้บรรยากาศและสภาพแวดล้อม การกำหนดกิจกรรมของโครงการสอดคล้องกับ เป้าหมายและมีกรมอบหมายและกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการอย่างชัดเจน
4. ด้านผลผลิตของโครงการ ผู้บริหารยอมรับและชื่นชมผลงานของ นักเรียนในโครงการและบริเวณโรงเรียนสะอาดเรียบร้อยมี รื่น สบายงาม⁸⁰

กรรณิกา กิ่งทอง ที่ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติของนักเรียนต่อการจัด สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์พบว่า

1. นักเรียนมีทัศนคติต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ ศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในการจัดสภาพแวดล้อม 3 ด้านคือด้านกายภาพด้านวิชาการและ ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ออกเป็นรายด้านของการจัดทั้ง 3 ด้านด้านวิชาการเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านการบริหาร จัดการและด้านกายภาพเป็นลำดับสุดท้าย
2. นักเรียนที่มีเพศ เขตที่ตั้งของโรงเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัด สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดกรมสามัญ ศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้านและ นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านวิชาการ⁸¹

อนันต์ เลาหวิกุล ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดลอมในโรงเรียนระยองวิทยาคม อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดลอมในโรงเรียนระยองวิทยาคม แต่ละด้านและโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับคือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านกายภาพ เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจ

⁸⁰ คุชฎี หนองพงษ์. การประเมินโครงการพัฒนาบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 3 ฉะเชิงเทรา. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร- มหบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษามบัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏสวนดุสิต (2546),

⁸¹กรรณิกา กิ่งทอง. ทัศนคติของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษามบัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.(2547), หน้า2-3.

ของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนระยองวิทยาคม จำแนกตามระดับชั้นที่ศึกษาของนักเรียนโดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนเพศชาย และ เพศหญิง ที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนแต่ละด้านและโดยรวมต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ⁸²

ดังนั้นการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมในสถาบันที่มีคุณภาพเอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษา

จากเอกสารงานวิจัยที่ค้นคว้า จะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้บริหารมีความสำคัญต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาดร่มรื่น และมีบรรยากาศ ที่สร้างความสนใจ ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของบุคลากร ทุกฝ่ายในองค์กรได้ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สตีเฟนส์ (Stephens) ศึกษาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับมนุษย์และ ความสามารถในการค้นพบแหล่งทรัพยากรจากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจะทำให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล อยู่ในระบบนิเวศที่ดี มีปรัชญาชีวิตเพื่อดำเนินกิจกรรมในสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นที่จะเรียนรู้ในห้องเรียนจะมีประสบการณ์ที่มี ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตั้งแต่บ้านชุมชนและชนชาติต่อไป⁸³

แวกซ์แมน (Waxman) ศึกษาถึงรูปแบบการสอนสิ่งแวดล้อมสำหรับวิทยาลัยในชุมชน ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่กำลังใช้โปรแกรมการพัฒนารูปแบบ การเรียนสิ่งแวดล้อมประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเขานำทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเขานำทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้าน ความรู้ ทักษะเจตคติและพฤติกรรมใช้เป็นส่วนประกอบในการศึกษาใน มหาวิทยาลัยที่ menการสอนสิ่งแวดล้อมต่างก็ให้ความสนับสนุนถึงปัญหาที่เกิดขึ้นขณะเดียวกันและหาแนวทางแก้ไขทฤษฎีดังกล่าว⁸⁴

เซนเนอร์ (Zentner) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการวิจัย ระดับปริญญาเอก ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวินัยนักเรียนกับทักษะด้านอื่นๆ ของนักเรียนพบว่าการปฏิรูปการศึกษาเชิงบังคับได้ก่อให้เกิดการบริหารของโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนระเบียบวินัยของโรงเรียน

⁸²อนันต์ เลาหวิกุล, ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนระยองวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดระยอง, วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), (ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2544), บทคัดย่อ.

⁸³Stephens, C. A. (1998, August). "Environmental Education : A Vehicle for Integration Community Members of All Abilities and Discovering a Sense of Place." Dissertation Abstracts International, 34 (04), p. 878.

⁸⁴Waxman, G. D. (1997). "A Model of General Education Environmental Studies Program for the Community College." Dissertation Abstracts International, 58 (08), p. 2978-A.

การแก้ไขปัญหาวินัยของนักเรียนและการปรับปรุงความประพฤติของนักเรียน พบว่า โรงเรียนควรจัดกลไกและสภาพแวดล้อมในการบริหาร เพื่อให้บุคลากรของโรงเรียนได้ดูแลปัญหาด้านวินัยของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ช่วยให้นักเรียนได้ทราบความตั้งใจจริงที่จะแก้ไขปัญหของโรงเรียน ไม่ใช่การจับผิดแต่เป็นการส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุนให้นักเรียนได้แก้ไขความประพฤติของตนเอง และพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน⁸⁵

พอล (paul) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารงานด้านคุณภาพทั้งองค์การและบรรยากาศโรงเรียน วัฒนธรรมโรงเรียน และพลังอำนาจของครู พบว่า หลักการทั้ง ๑๑ ประการใน ๑๔ ข้อ ของการบริหารคุณภาพเชิงรวมนี้มีความสัมพันธ์มากเกี่ยวกับบรรยากาศโรงเรียนและพลังอำนาจครู มีความสัมพันธ์ระดับสูงกับบรรยากาศโรงเรียน บ่งบอกชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพเชิงระบบ และตัวแปรตามแต่ละตัว⁸⁶

สรุปการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศพบว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนนั้น ผู้วิจัยต่างมี ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าการสร้างจิตสำนึกทุกคนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญในการร่วมสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมให้มีบรรยากาศในการเรียนการสอนโดยได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารครู นักเรียนผู้ปกครองตลอดจนงบประมาณ ในการดำเนินการ

จากผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พอสรุปได้ว่า ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน ได้แก่การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ และส่งผลกระทบทถึงตัวนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ยังรวมไปถึงบุคลากรภายในโรงเรียนและชุมชน ทั้งในด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต การพัฒนากายภาพ สติปัญญา ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขหากสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน โดยสามารถบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

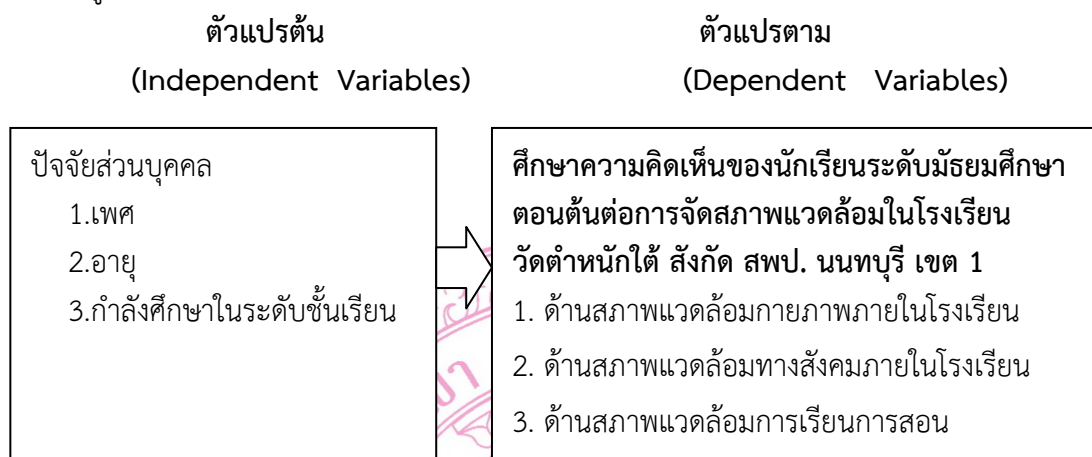
งานวิจัยเรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพ. นนทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียนและขนาดโรงเรียน หรือปัจจัยที่ทำให้เกิดเหตุ

⁸⁵Zentner, S. M.The relationship between student discipline and student achievement : A multi – linear approach. *Dissertation Abstracts International*, 2001, 67 (4), p. 1207-A.

⁸⁶Paul, C., The relationship between the principle of total quality management and school climate, school culture and teacher empowerment,*Dissertation Abstracts International*, 1999, 59(8), p 4326-A.

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือกรอบศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การ วิจัย ครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาเรื่องศึกษาหา ความคิดเห็นใจของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการตามขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ด้านประชากร คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน วัดตำหนักใต้ 128 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดตำหนักใต้ โดยใช้การ คำนวณหากลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ ที่ $\pm 5\%$ ได้จำนวน 115 คน และผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ชั้นการเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1	33	31
2	นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2	55	48
3	นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3	40	36
รวม		128	115

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลสถานภาพพื้นฐานทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับชั้นเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบถึงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนวัด ตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามรายด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน
3. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวทฤษฎีของ ลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับและระดับความคิดเห็นค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ¹

5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-end questions) ในรายด้าน 3 ด้าน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร เอกสารงานวิจัย สื่อสิ่งพิมพ์ สารสนเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
3. สร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย
4. เสนอยกร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเชิญผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ IOC ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องของเนื้อหาที่ 0.6-1.0

6. นำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนอนุราชประสิทธิ์สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) โดยใช้การทดลองจำนวน 30 คนได้ค่า “สัมประสิทธิ์อัลฟา” (α -coefficient) ที่ 0.81

7. นำแบบสอบถามที่ทดลองและได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

¹บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, 2545), หน้า 73.

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอรับหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปยัง โรงเรียนวัดตำหนักใต้ อำเภอมะนัง จังหวัด สงขลา เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ร่วมมือ และแบบสอบถามไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตำหนักใต้ จังหวัด สงขลา . นนทบุรี เขต 1 จำนวน 115 ชุด พร้อมทั้งอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนตามที่ระบุไว้
3. เมื่อได้แบบสอบถามมาจำนวน 115 ชุด คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืน ร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด ถือว่าเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ โดยผ่านโปรแกรมสำเร็จรูป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความ คิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนวัดตำหนักใต้ จังหวัด สงขลา. นนทบุรี เขต 1 ใน 3 ด้าน คือ

1. ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน
3. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินค่าระดับความคิดเห็น² ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50	– 5.00 หมายถึง มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50	– 4.49 หมายถึง มาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50	– 3.49 หมายถึง ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50	– 2.49 หมายถึง น้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00	– 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

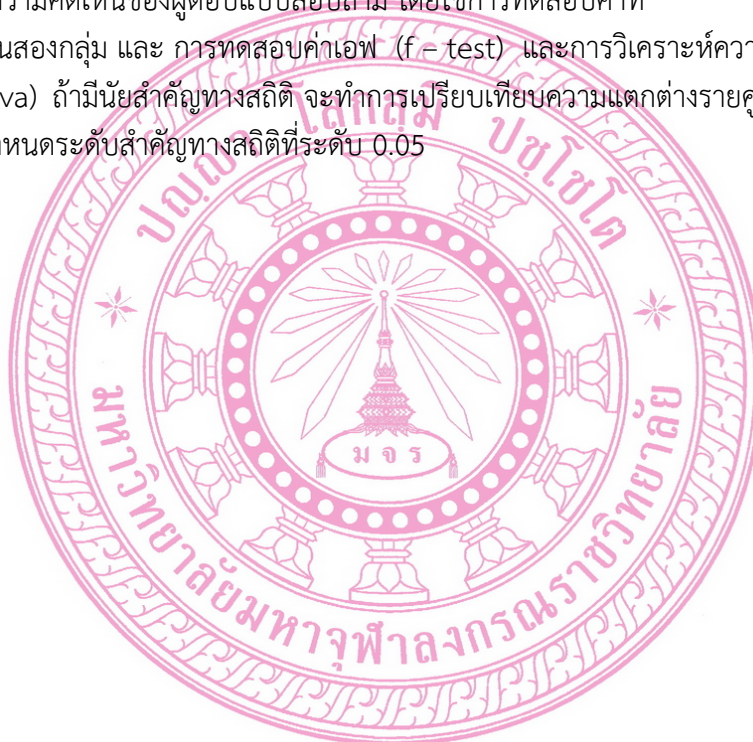
ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบระดับความ คิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ จังหวัด สงขลา. นนทบุรี เขต 1 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์

² ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา , พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาสน์, 2555), หน้า 73.

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาหาค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ในรายด้านทั้ง 3 ด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมทุกด้าน
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การทดสอบค่าที (t – test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และ การทดสอบค่าเอฟ (f – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff) โดยกำหนดระดับสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามศึกษาข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุและระดับชั้นการศึกษา

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ทั้ง 3 ด้าน

4.3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศโดยการทดสอบค่าที (t-test) จำแนกตามเพศ,อายุและระดับชั้นเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ แนวทางการ จัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูลจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศอายุและระดับชั้นการเรียนรู้ แต่ระดับการศึกษา หาค่าร้อยละ มีดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนค่าร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามเพศ

จำแนกตามเพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	45	39.1
หญิง	70	60.9
จำนวนรวม	115	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นหญิง จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 60.9 และรองลงมา เป็นชาย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1

ตารางที่ 4.2 จำนวนค่าร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามอายุ

จำแนกตามอายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 12 ปี	29	25.2
13 ปี	47	40.9
14-15 ปี	39	33.9
จำนวนรวม	115	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีอายุระหว่าง 13 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 และรองลงมามีอายุระหว่าง 14-15 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 และอายุต่ำกว่า 12 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2

ตารางที่ 4.3 จำนวนค่าร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	28	24.3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	49	42.6
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	38	33.0
รวมจำนวน	115	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมา ศึกษาอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 และศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดคำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 มีดังนี้

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในเขตพื้นที่โรงเรียนวัดคำหนักใต้ จังหวัด สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม 3 ด้าน

การดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดคำหนักใต้	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพในโรงเรียน	3.65	0.97	มาก
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียน	3.83	1.69	มาก
3. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน	3.84	1.95	มาก
ภาพรวม	3.78	1.54	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดคำหนักใต้ของ นักเรียน โดยภาพรวม 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 1.54

รายชื่อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 1.94 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 1.69 และข้อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 0.97 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียนวัดตำหนักใต้

1. ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียนวัดตำหนักใต้		X	S.D.	ค่าระดับ
1.	โรงเรียนมีสวนหย่อมที่ร่มรื่น	3.49	1.03	มาก
2.	โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนพอเพียงแก่นักเรียนและผู้มาเยือน	3.63	0.96	มาก
3.	โรงเรียนมีสถานที่ออกกำลังกายเล่นกีฬาพอเพียงกับนักเรียน	3.44	0.98	มาก
4.	โรงเรียนมีห้องสุขาสะอาดและเพียงพอต่อการบริการ	3.25	0.99	ปานกลาง
5.	โรงเรียนให้ความสนใจติดตามดูแลเกี่ยวกับการให้บริการน้ำดื่มและน้ำใช้ ให้สะอาดอยู่เสมอ	3.56	1.08	มาก
6.	โรงเรียนมีสถานที่จอดรถเป็นเอกเทศปลอดภัยจากอันตรายจากต้นไม้และการเล่นกีฬาของนักเรียน	3.54	1.11	มาก
7.	โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียน	3.88	0.94	มาก
8.	โรงเรียนมีชมรมวิชาการต่างๆ เพื่อเสริมความรู้ให้แก่นักเรียน	4.06	0.87	มาก
9.	โรงเรียนสนับสนุนให้ห้องเรียนมีการประดับตกแต่งให้มีความสวยงามและเหมาะสม	3.61	0.87	มาก
10.	โรงเรียนมีจำนวนคอมพิวเตอร์ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอ	4.03	0.87	มาก
ภาพรวม		3.65	0.97	มาก

จากตารางที่ 4. 5 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 0.97

รายชื่อ พบว่า ข้อ 4 มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง คือ โรงเรียนมีห้องสุขาสะอาดและเพียงพอต่อการบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 0.99 และทั้ง 9 ทุกข้อในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนมีชมรมวิชาการต่าง ๆ เพื่อเสริมความรู้ให้แก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 0.87, รองลงมา โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 0.94, และโรงเรียนมีจำนวนคอมพิวเตอร์ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 0.87 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ในโรงเรียนวัดตำหนักใต้

2. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ในโรงเรียนวัดตำหนักใต้		X	S.D.	ค่าระดับ
1.	มีอาคารที่ต้งเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการศึกษา	3.83	0.94	มาก
2.	มีสภาพแวดล้อม การสร้างบรรยากาศ เอื้อต่อการเรียนการสอน	4.13	3.78	มาก
3.	มีสภาพแวดล้อมอาคารปราศจากการรบกวนจากเสียงและกลิ่น	3.40	1.09	มาก
4.	มีสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้	3.72	1.02	มาก
5.	มีการสอดแทรกคติธรรมเตือนสตินักเรียนอยู่เสมอ	3.86	0.93	มาก
6.	มีการส่งเสริมทางด้านวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้เพียงพอ	3.73	1.37	มาก
7.	ครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนได้อย่างทั่วถึง	3.94	0.98	มาก
8.	มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม	4.27	4.86	มาก
9.	ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	3.84	0.97	มาก
10.	มีการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาและเทคโนโลยีด้านการกีฬา	3.72	1.01	มาก
ภาพรวม		3.84	1.69	มาก

จากตารางที่ 4. 6 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ ด้านสภาพแวดล้อม ทางสังคมในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 1.69

รายชื่อ พบว่า ข้อ ที่ 8 มีค่าเฉลี่ยระดับ มาก คือ มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 4.86 และทั้ง 9 ทุกข้อในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ มีสภาพแวดล้อม การสร้างบรรยากาศ เอื้อต่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 3.78, รองลงมา ครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนได้อย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3. 94 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 0.9 8, และมีการสอดแทรกคติธรรมเตือนสตินักเรียนอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 0.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน ในโรงเรียนวัดตำหนักใต้

3. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน ในโรงเรียนวัดตำหนักใต้	X	S.D.	ค่าระดับ
1. โรงเรียนจัดหนังสือตำราต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้แก่ครูและนักเรียน	3.94	1.03	มาก
2. มีการสนับสนุนให้มีกิจกรรมจัดสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับมารยาทในโรงเรียน	4.10	3.77	มาก
3. มีการจัดแหล่งเรียนรู้การส่งเสริมมารยาทกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	3.75	0.94	มาก
4. มีการจัดกิจกรรมทำความดีของนักเรียนในการอยู่ร่วมกับแบบพี่น้อง	3.86	1.01	มาก
5. มีการส่งเสริมทำความสะอาดร่วมกันภายในโรงเรียนเพื่อเกิดกัลยาณมิตรเหมือนพี่กับน้อง	4.14	3.79	มาก
6. มีการจัดอาคารเรียนให้เข้ากับบรรยากาศในการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ	3.72	0.77	มาก
7. นักเรียนมีการช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณรอบๆโรงเรียน	3.82	0.965	มาก
8. นักเรียนช่วยกันรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน	4.14	4.88	มาก
9. นักเรียนทำความสะอาดโต๊ะก่อนเข้าห้องเรียนทุกวัน	3.44	1.26	มาก
10. นักเรียนช่วยรณรงค์รักษาความสะอาดภายในห้องเรียน	3.53	1.12	มาก
ภาพรวม	3.84	1.95	มาก

จากตารางที่ 4. 7 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ ด้านสภาพแวดล้อม ทางสังคมในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 1.95

รายชื่อ พบว่า ข้อที่ 8 มีค่าเฉลี่ยระดับมาก คือ นักเรียนช่วยกันรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 4.88 และทั้ง 9 ข้ออยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ มีการส่งเสริมทำความสะอาดร่วมกันภายในโรงเรียนเพื่อเกิดกัลยาณมิตรเหมือนพี่กับน้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 3.79, รองลงมา มีการสนับสนุนให้มีกิจกรรมจัดสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับมารยาทในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 3.77, และโรงเรียนจัดหนังสือตำราต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้แก่ครู และนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และค่ามาตรฐานเท่ากับ 1.03 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที (t-test) จำแนกตามเพศ, อายุและระดับชั้นเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) มีดังนี้

ตาราง 4. 8 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ

แหล่งข้อมูล เปรียบเทียบตามเพศ		ชาย		หญิง		t	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน	3.73	0.59	3.60	0.71	0.98	0.11
2.	ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน	3.92	0.52	3.80	1.16	0.68	0.01*
3.	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน	3.90	0.83	3.81	1.11	0.46	0.32
ภาพรวม		3.85	0.65	3.74	0.99	0.71	0.15

*นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ ชาย,หญิง ของนักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ โดย มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียนและด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ

การจัดสภาพแวดล้อม	แหล่งข้อมูล	SS	df	M S	f	Sig.
(1) ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3.869	2	1.935	4.605	0.012*
	ภายในกลุ่ม	47.056	112	0.420	-	-
	รวม	50.925	0.19			
(2) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	50.925	2	2.177	2.396	0.096
	ภายในกลุ่ม	4.354	114	1.027		
	รวม	50.925	0.14			
(3) ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3.029	2	1.514	2.644	0.076
	ภายในกลุ่ม	113.574	112	1.014	-	-
	รวม	67.18	0.14			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.950	2	1.850	3.012	0.068
	ภายในกลุ่ม	50.078	112	1.020		
	รวม	51.050	0.14			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน 3 ระดับได้แก่ ต่ำกว่า 12 ปี 13 ปี และ 14-15 ปี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกเป็นรายค่าพบว่ามีความแตกต่างทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน จำแนกตามอายุเป็นรายคู่

อายุ	$\bar{x}$	ต่ำกว่า12ปี	13ปี	14-15ปีขึ้นไป
		3.47	3.13	3.44
ต่ำกว่า12ปี	3.47	-	-	-
13ปี	3.13	-	-	-
14-15ปีขึ้นไป	3.44	-	0.42*	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน จำแนกตามอายุเป็นรายคู่ พบว่านักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีจำนวน 1 คู่ได้แก่นักเรียนที่มีอายุ 14-15 ปีมีความคิดเห็นแตกต่างกับนักเรียนที่มีอายุ 13 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.11 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียน
วัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม จำแนกตามระดับชั้นเรียน

การจัดสภาพแวดล้อม	SS	df	MS	f	Sig.
(1) ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน	6.729	2	3.365	8.526	0.000*
	44.196	112	0.395	-	-
	50.925	114	-	-	-
(2) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน	5.590	2	2.795	3.114	0.048*
	100.537	112	0.898	-	-
	106.127	114	-	-	-
(3) ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน	10.808	2	5.404	5.761	0.004*
	105.060	112	0.938	-	-
	115.867	114	-	-	-
ภาพรวม	0.679	2	0.339	7.083	0.001*
	5.367	112	0.048		
	6.046	114			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของผู้เรียนที่อยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความ คิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ มีความ คิดเห็นในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับความ คิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ ของผู้เรียนที่อยู่ชั้นเรียนต่างกัน แตกต่างกัน ซึ่ง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.12 แสดงผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน โดยภาพรวมจำแนกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่

ชั้นปีการศึกษา	$\bar{X}$	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3
		3.66	3.21	3.77
มัธยมศึกษาปีที่ 1	3.66	-	0.45*	0.55*
มัธยมศึกษาปีที่ 2	3.21	-	-	
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3.77	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็น รายคู่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่

ชั้นปีการศึกษา	$\bar{x}$	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3
		3.15	4.37	3.63
มัธยมศึกษาปีที่ 1	3.15	-	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 2	4.37	-	-	0.47*
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3.63	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดเห็นแตกต่างจากมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่

ชั้นปีการศึกษา	$\bar{x}$	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3
		4.66	3.25	3.39
มัธยมศึกษาปีที่ 1	4.66	-	0.53*	-
มัธยมศึกษาปีที่ 2	3.25	-	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3.39	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 4 ผลวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ แนวทางการ จัดการสภาพแวดล้อมใน
โรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ดังตารางที่ 4.15

หลักการ	แนวทางการส่งเสริมสภาพแวดล้อม	N=)115	
		NO	%
ด้านสภาพแวดล้อม กายภาพภายใน โรงเรียน	1. ควรให้ความสำคัญกับ สภาพภายในโรงเรียน โดยมีการ จัดอุปกรณ์การเรียน เครื่องมือที่จำเป็น และการทำความสะอาด สะอาดภายในอาคาร ห้องเรียน ห้องสุขา และบริเวณ รอบโรงเรียน	29	25.2
	2. ควรมีการวิจัยแนวทางในการพัฒนาการจัดการด้าน อาคารสถานที่เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามความ ต้องการของผู้เรียน	49	42.6
ด้านสภาพแวดล้อม ทางสังคมภายใน โรงเรียน	1. ควรจัดให้มีกิจกรรมในการส่งเสริมการช่วยเหลือระหว่าง รุ่นพี่ไปสู่รุ่นน้อง และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	45	39.1
	2. ศึกษาแนวทางสร้างสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่ เกี่ยวข้องและส่งเสริม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการ เรียนรู้งานวิชาการ	39	36.8
ด้านสภาพแวดล้อม การเรียนการสอน	1. ควรจัดอบรมผู้สอนด้านการใช้เทคนิคในการสอนแต่ละ วิชา	28	24.3
	2. ควรศึกษาและแนวทางในการแก้ปัญหาการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน	19	16.4

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนว
ทางการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาสภาพแวดล้อม ของโรงเรียนวัดตำหนักใต้สังกัด สพป. นนทบุรี เขต1
ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน ไว้ ดังนี้ ควรมีการวิจัยแนวทางในการพัฒนาการจัดการด้าน
อาคารสถานที่เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามความต้องการของผู้เรียนจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ
42.6 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน ควรจัดให้มีกิจกรรมในการส่งเสริมการช่วยเหลือ
ระหว่างรุ่นพี่ไปสู่รุ่นน้อง และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 ด้าน
สภาพแวดล้อมการเรียนการสอน จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับความคิดเห็นของ นักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 รวม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน, ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน โดยมีตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน และ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของ นักเรียน ที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ได้ผลการวิจัยดังนี้

5.1.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชากร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เพศหญิง จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 60.9 เพศชาย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1, อายุต่ำกว่า 12 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2, อายุ 13 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9, อายุระหว่าง 14-15 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้

ผลวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ โดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็น ต่อการจัดสภาพแวดล้อมในระดับมาก สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคม สภาพแวดล้อมทางด้านการเรียนการสอนและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

1. ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ต่อความสามารถของอาจารย์ ในการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และเอาใจใส่ใน การสอนเป็นอย่างดี อีกทั้งยังมีการเตรียมการสอน และการใช้สื่อที่เหมาะสม รวมทั้งภาษา และกิริยาท่าทางประกอบการบรรยาย ช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทเรียนมากขึ้น และยังสามารถแสดงความคิดเห็นของตนในขณะที่เรียนในแต่ละวิชาได้

2. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน ระดับความความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้เรียนมีความไว้วางใจในการปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมกลุ่ม

เพราะการมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้รู้สึกว่าคุณเองไม่ได้โดดเดี่ยวขาดเพื่อนที่จะให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหา โดยส่วนใหญ่จะช่วยเหลือกัน ในด้านการเรียน และทุกด้าน ทำให้เกิดความรู้สึกดีกันในหมู่คณะ อันเกิดจากการช่วยเหลือของผู้ที่เรียนเก่งกว่า คอยแนะนำช่วยเหลือด้านการเรียนต่อกัน

3. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน ระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้เรียนมีความ คิดเห็นในการปฏิบัติงาน ของคณะผู้บริหารการจัดทำเอกสาร และอุปกรณ์ เพื่อการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนการรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สิน และมีความสามัคคี และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนี้ยังมีความสะดวก และรวดเร็วในการติดต่อ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาระเบียบต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน

5.1.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนวัดตำหนักใต้ที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จำแนกตาม อายุ เพศ และระดับชั้นเรียน

5.1.2.1 เปรียบเทียบตามเพศ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ โดยภาพรวม ความ คิดเห็นของนักเรียนชายและ นักเรียนหญิงที่มีต่อสภาพแวดล้อมของในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนเพศชาย และ เพศหญิง มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านสภาพแวดล้อม, ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5.1.2.2 เปรียบเทียบตามอายุ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพด้านอายุ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มที่มีอายุ 12-13 ปี มีความคิดเห็นด้านสังคมภายในโรงเรียนต่างกับกลุ่มที่มีอายุ 14-15 ปี ส่วนด้านอื่น มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5.1.2.3 เปรียบเทียบตามชั้นปีการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพด้านชั้นปีการศึกษา โดยภาพรวมนักเรียนที่มีชั้นปีการศึกษามีความคิดเห็น ต่อสภาพแวดล้อมของความคิดเห็นในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความ คิดเห็นในด้านสังคมภายในโรงเรียนและด้านการเรียนการสอน

แตกต่างจากกลุ่มมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 ส่วนด้านอื่น มีความ คิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5.2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. **ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเป็น เพราะความสามารถการสอนของครูอาจารย์ผู้สอนได้มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในเนื้อหาที่สอน โดยผ่านการใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา พร้อมกับภาษา และเทคนิคในการบรรยาย ช่วยให้ ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยผ่านทางกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมความสามารถ ของแต่ละบุคคล ซึ่ง **พันธณี วิหคโต** ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูดีเด่น วิชาภาษาไทย และวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน อยู่ในระดับดี คือ มีการสร้าง บรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดห้องเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียน การสร้าง บรรยากาศการเรียนให้สนุกสนาน มีการแก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาด มีการกระตุ้นให้นักเรียนได้ คิดหาเหตุผลให้เกิดความเข้าใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเองกับนักเรียน ใกล้ชิดและมีความสนใจ ผู้เรียนที่มีปัญหาเป็นรายกรณี และซ่อมแก้ไขเป็นรายบุคคล สภาพแวดล้อมที่ดีจะทำให้ทุกคนมี ความสุข มีความมั่นใจ และตระหนักในคุณค่าของตนเอง

2. **ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะใน สถานศึกษามีลักษณะการรวมตัว การจัดกลุ่มกัน ซึ่งลักษณะการรวมตัวของกลุ่มดังกล่าวมีผลต่อ ความ คิดเห็น เพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง เข้าอกเข้าใจ การเอื้อเฟื้อ และช่วยเหลือซึ่ง กันและกัน ร่วมทำกิจกรรมพร้อมกัน และมีความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมด้าน เพื่อนมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน ความประพฤติ เจตคติ และค่านิยม เพราะถ้า สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อนดี ก็ทำให้เกิดความรักความผูกพัน ความสามัคคี บุคลิกภาพ และคุณธรรม ของนักเรียน สอดคล้องกับ **วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา** ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนไว้ดังนี้ 1 เป็นกลุ่มที่จะประสานชีวิตจากสังคมในบ้านไปสู่มหาวิทยาลัย ทำให้นิสิตได้รู้สึกตนเองประสบ ความสำเร็จด้านใดด้านหนึ่ง 2 เป็นกลุ่มที่สนับสนุนและเป็นเครื่องมือให้บรรลุเป้าหมายทางพุทธิ ปัญญา ของการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย เป็นกลุ่มที่สนับสนุน สนองอารมณ์จิตใจ และความ ต้องการของนิสิต ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับอาจารย์ ห้องเรียน และมหาวิทยาลัย 4 เป็นกลุ่มที่เปิดโอกาสให้ นิสิตได้เรียนรู้ และเข้าใจชีวิตการอยู่ร่วมกัน การสมาคมและการทำงานกับคนที่ภูมิหลังแตกต่างกัน ได้ดี 5 กลุ่มเพื่อนอาจมีการยุยงให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดหรือ ประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กำลังใจ การเปลี่ยนแปลงของนิสิตหรือกลุ่มเพื่อนอาจช่วยกันปรับปรุงรักษา สภาพที่คงเดิมไม่ยอมเปลี่ยนแปลง 6 นิสิตที่เรียนไม่ค่อยดีหรืออาจมีการผัดหวัง กลุ่มเพื่อนจะทำให้

นิสิตเลือกทางออกทางอื่น หรือช่วยให้นิสิตมีภาพพจน์ในทางบวก โดยสนับสนุนให้ความสนใจต่อสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การศึกษา 7 องค์การบริหารนิสิตมักมีหน้าที่เป็นพรรคพวกของนิสิตแต่ละคน อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนดังกล่าวเป็นผลมาจากการรวมตัวของนิสิต มีการแพร่จากแต่ละคนไปสู่บุคคล การใช้ชีวิตในสังคมมหาวิทยาลัย ตลอดจนพัฒนาการต่าง ๆ ของนิสิตให้เจริญงอกงาม

3. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่า เป็นนโยบายและระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารภายในสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในสถานศึกษา และ ผู้เรียนมีความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้จังหวัดนนทบุรี ในการดำเนินงานที่รวดเร็ว การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน การจัดทำเอกสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ ความรู้และความสามารถของคณะผู้บริหาร ตลอดถึงความสะอาดภายในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องน้ำ และบริเวณรอบโรงเรียน อย่างมีระบบต้องอาศัยครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะให้ผู้เรียน ด้วยลักษณะการมีส่วนร่วม การร่วมมือสามารถเรียนรู้พฤติกรรมและความรู้สึกทางด้านจิตวิทยาได้เป็นอย่างดี และเป็นการเปิดโอกาสให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถของแต่ละคนได้อย่างเต็มที่ การจัดการด้าน ต่าง ๆ ด้วยลักษณะการบริหารก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี เริ่มต้นจากการกำหนดนโยบายของการบริหาร ซึ่ง **ธงชัย สันติวงษ์** ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือร่วมงานโดยการให้มีส่วนร่วมในงาน เป็นการส่งเสริมให้มีการร่วมมือจากกลุ่ม สามารถเรียนรู้พฤติกรรมและความรู้สึกทางด้านจิตวิทยาของผู้ร่วมงานได้มาก ทำให้รู้ว่าแต่ละคนมีความสามารถ มีความคิดเห็นอย่างไร เป็นการเปิดโอกาสให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลได้เต็มที่ **พรพจน์ พจน์พัฒนาพล** ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหาร คือการดำเนินการในโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร การจัดระบบทำงาน การบังคับบัญชา ที่มีความเป็นกันเอง มีความเป็นประชาธิปไตย บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนในการบริหารและตัดสินใจ

5.2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป . นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ และระดับชั้นเรียน ได้ดังนี้

1) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนจำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวม นักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **วิชญ์ ผสมทรัพย์** พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนสัทธิพิทยาคมกรมสามัญศึกษาอำเภอสาคูจังหวัดชลบุรี จำแนกตามความคิดเห็นของเพศชายและเพศหญิง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกายภาพด้านการบริหาร และด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยความคิดเห็นของนักเรียนเพศชายที่มีต่อ

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาด้านกายภาพมากล้นนักเรียนเพศหญิงส่วนด้านการบริหาร
วิชาการนักเรียนเพศหญิงมากล้นนักเรียนเพศชาย

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อระดับความคิดเห็นจำแนกตาม อายุ
พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเพราะนักเรียนมีอายุใกล้เคียงกันและอยู่ใน
สภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน

3) ผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของนักเรียนต่อระดับความคิดเห็นจำแนกตามชั้น
เรียน พบว่า โดยรวม มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ ประจักษ์ โพธิ์วัด พบว่า
ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และผู้ปกครองต่อ
สภาพแวดล้อมสังคมภายในโรงเรียนตะคร้อพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์
เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านสภาพแวดล้อมสังคมภายใน
โรงเรียน และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน รวมทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ 0.05

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
ต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้มี
ข้อเสนอแนะและข้อแนะนำเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2. ด้านกายภาพภายใน โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับ สภาพภายในโรงเรียนและใน
ห้องเรียน โดยมีการจัดอุปกรณ์การเรียน เครื่องมือที่จำเป็น และการทำความสะอาดภายในอาคาร
ห้องเรียน ห้องสุขา และบริเวณรอบโรงเรียน

2 . ด้านสังคมภายใน โรงเรียน ควรจัดให้มีกิจกรรมในการส่งเสริมการช่วยเหลือ
ระหว่างรุ่นพี่ไปสู่รุ่นน้อง และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

3 . ด้านการเรียนการสอน โรงเรียน ควรจัดอบรมให้ผู้สอนได้มีการใช้เทคนิคในการ
สอนแต่ละวิชา

5.3.2 ข้อแนะนำเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1 . ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางในการพัฒนาปัญหาการจัดการด้านอาคารสถานที่
เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามความต้องการของผู้เรียน

2 . ศึกษาแนวทางสร้างสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องและส่งเสริม
เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้งานวิชาการ ได้อย่างไร

3. ควรศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
ชั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลวิทยุภูมิ

(1) หนังสือ :

กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, นโยบายการศึกษา และที่แก้ไข

เพิ่มเติม (ฉบับที่2) พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2555.

กรมสามัญศึกษา กรมสามัญศึกษา. อ่างใน จง บุญผ่อง, ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อม
ในโรงเรียน เกาะโพธิ์ถั่วงามวิทยา จังหวัดชลบุรี, งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

กรมวิชาการ.หลักสูตรประถมศึกษา , กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.

กิตติมา ปรีดีติลล, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต 2542

กนก จันทร์ทอง. สิ่งแวดล้อมศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน กรุงเทพมหานคร : สำนักนิเทศ

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544.

กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ,แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมสถานศึกษา สภาพแวดล้อมของ
สถานศึกษาและค่านิยม,เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา, พระนครศรีอยุธยา
(อัดสำเนา) ,2535.

การศึกษากรุงเทพมหานคร, รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร, กรุงเทพมหานคร : งานผลิตสื่อ
การเรียนการสอน,2546

กฤษณี มหาวิรุฬห์. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น, กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์, 2531.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การประถมศึกษา, กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, 2546.

จำลอง เงินดี. เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม,กรุงเทพมหานครมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.

จิราภา มารัยธรรม. สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานของชีวิต, อาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

จีระพันธุ์ พูลพัฒน์. แนวทางการจัดสภาพแวดล้อม, กรุงเทพ มหานคร 2549

จตุพร ปักกระกา.“ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย”,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,2544

จันทร์ธานี สงวนนาม, ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา, กรุงเทพมหานคร:บุ๊คพอยท์,
2551.

ชลอ ไกรทอง ประเภทของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน, โรงพิมพ์สวนดอก, 2549.

ชัยพล ทรงสุนทรวงศ์.มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2548.

ชัยพจน์ รักษาม. แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสร้างเพื่อเด็กไทยมิได้สร้างเพื่อใคร, กรุงเทพมหานคร :
โอเดียนสโตร์, 2537.

ชรพงศ์ ตรีเทพา. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้
โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร ตรีเทพากรุงเทพมหานคร 2554.

ชัยวัฒน์ สุกุณา รายงานการประเมินโครงการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนอุทัย.

พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนอุทัย, 2541.

ณัฐตรา แทนคำ ความสำคัญของสภาพแวดล้อม โรงพิมพ์สามเสน 2539.

ถวิล มาตรฐาน. สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงาน, กรุงเทพมหานคร : 2544.

ถวิล ธาราโกชน. จิตวิทยาสังคม, กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2538.

ถวิล มาตรฐาน. นิเทศโรงเรียน ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, กรุงเทพมหานคร : 2544.

ทองคุณ หงส์พันธุ์. อาคารงานพัฒนาผู้เรียน นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร 2540.

เทศ แก้วกลสิกรรม. การจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย 2542

เทศ แก้วกลสิกรรม. การจัดอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม, กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง: 2549.

ธนาธิป พรกุล. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, กรุงเทพมหานคร : 2549.

ธเนศ ขำเกิด. รวมบทความทางวิชาการ, เพชรเกษมกาพิมพ์ นครปฐม : 2541.

นพมาศ อีระเวคิน. จิตวิทยาสังคมกับชีวิต, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ กรุงเทพมหานคร : 2552.

บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 7, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, 2545.

บุญเรียง ขจรศิลป์. วิจัยการศึกษา, กรุงเทพมหานคร: พิชญา พรินต์, 2534.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาสังคม, กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล,

พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 .

ปริศนา ต้นเจริญ. หลักการจัดสิ่งแวดล้อม, โรงพิมพ์ กุหลาบ, 2540.

ฝ่ายวิชาการภาษาไทย. พจนานุกรมไทยฉบับทันสมัยและสมบูรณ์, เทพเนรมิต, 2552.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน กรุงเทพมหานคร : ซีอิตยูเคชั่น. พ.ศ. 2554.

พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต), พุทธธรรม, กรุงเทพมหานคร:มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2538.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายการศึกษา. และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2542.

พวงพรรณ ชันติธรรม. บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร, พิมพ์

โอเดียน สโตร์ 2545.

เพชรพงศ์ ตรีเทพา. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้

โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร ตรีเทพา กรุงเทพมหานคร, 2554.

พ.โพธิ์ทพพะ. มาสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนกันเถอะ, มิตรครู,

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2545.

เพียงจิต สีดาสุมุทร์, หลักการเรียนการสอน โรงพิมพ์ อนุสร, 2545.

เมธี ปิรันธนานนท์. การบริหารการศึกษา, กรุงเทพมหานคร : พิกซ์อักษร, 2531.

รวีวรรณ ชินะตระกูล. การจัดสภาพแวดล้อมใจโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์. 2548.

รวีวรรณ ชินะตระกูล. ลักษณะสิ่งแวดล้อมที่ถูกลืม โรงพิมพ์ พีวฒ. 2548.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมสังคมวิทยาอังกฤษ -ไทย, กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น,

รามคำแหง, 2541.

โรงเรียนวัดตำหนักใต้. แผนกลยุทธ์ประจำปี 2552, โรงเรียนวัดตำหนักใต้, 2552.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพมหานคร: 2555.

วนิดา วรเกริกกุลชัย. สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สดใสเพื่อเด็กไทยสุขภาพดี. กรุงเทพมหานคร : 2552.

- วิบูลย์ โตณะบุตร และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- วันชัย พานิชพงษ์. **บรรยากาศและสภาพแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, 2541.
- วันเพ็ญ จิตต์เจริญธรรม. **รายงานการวิจัยความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาและครูอาจารย์ต่อการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม ภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษา**, ฉะเชิงเทรา: วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา, 2553.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูล. **บริเวณสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก**. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2535
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. **จิตวิทยาสภาพแวดล้อมเพื่อการออกแบบและการบริหารจัดการ**, กรุงเทพมหานคร : ศาสตร์, 2549.
- สุปรียา หิรัญโร. **สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองสาสน์, 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง**, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2554.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. **สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา**. โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2546.
- อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์. **พฤติกรรมครู**. โรงพิมพ์พงศ์วัฒนา, 2548.
- อุทัย หิรัญโต. **สังคมวิทยาประยุกต์**, กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, อุทัยธานี. พระนครศรีอยุธยา : โรงเรียนอุทัย 2542.

{2} สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- ครูแมวน-นฤมล เนียมหอม. **การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้**. วันที่ 22 กันยายน 2556. FEED **ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมศึกษา** Posted on กรกฎาคม 14, 2554 [วันที่ 23 กันยายน 2556] <http://www.feedthailand.org/environmental-education/>
- วิสา หงศ์ ฟ้า. **การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน**. 22 กันยายน 2556. [วันที่ 23 กันยายน 255] <http://www.gotoknow.org/posts/23950>
- สุรพล นาวัน. **ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมศึกษา (ออนไลน์)** แหล่งที่มา กรกฎาคม 14, 2554 by FEED Admin in FEED [22 ธันวาคม 2556] [www. FEED.com](http://www.FEED.com) Posted on
- ชัยวา สาทอง. **สิ่งแวดล้อม[ออนไลน์]** แหล่งที่มา [23 กันยายน 2556] Channel <http://www.feedthailand.org/environmental-education/>. 2556.
- น้อมศรี เคท และคณะ. **ครูแมวน-นฤมล เนียมหอม. การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ (ออนไลน์)** แหล่งที่มา วันที่ 22 กันยายน 2556. http://www.nareumon.com/index.php?option=com_content&task=view&id=24&Itemid=46&limit=1&limitstart=2

(2) วิทยานิพนธ์ :

กรณีศึกษา กิ่งทอง. วรรณชนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดกรม

สามัญศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.2547.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.จรรยา จำนวน, อ่างใน พิทักษ์ สมาน, การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา, **งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

กรมสามัญศึกษา, อ่างใน จง บุญผ่อง, ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เกาะโพธิ์ถั่วงามวิทยา จังหวัดชลบุรี, **งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

ขวัญจิต คัมภีรานนท์. ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียน สานิต “พิบูล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2541.

คมสัน เปี่ยมชูชาติ. ปัจจัยที่ส่งผลความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม 5 สของงาน สารบรรณฝ่ายธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัด พระนครศรีอยุธยา. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.2546.

จตุพร ปักกระกา, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย”,มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ,2544.

จิตินันท์ เดชะคุปต์, “ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดบริการสถานเลี้ยงเด็กในเขต กรุงเทพมหานคร: ความต้องการรูปแบบและคุณภาพ” **รายงานการวิจัย**, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2542.

ดุขฎี หนองพงษ์. การประเมินโครงการพัฒนาบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 3 ฉะเชิงเทรา. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร- มหาบัณฑิต** สาขาการบริหาร การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.2546.

ธเนศ ขำเกิด, อ่างใน ญัฐญาพร ดุขดี, การศึกษาสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว, **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**, สาขาการ บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา,2545.

ธเนศ ขำเกิด. อ่างในจงกล เทิดประสิทธิ์กุล, ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมโรงเรียนของ นักศึกษาโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อ.เทค), **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2542

นวนพ วงศ์เสงี่ยม, ความคิดเห็นความพึงพอใจและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการระบบ ธนาคารอิสลามของธนาคารออมสิน สาขาหนองจอก,**วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.

บำเพ็ญ ศรีนภา, มหาวิทยาลัยบูรพา. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา,2541.

- เบญจวรรณ บุญประกอบพร. ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษา โรงเรียนพลวิทยการเพชรบุรี บริหารธุรกิจ. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 2545.
- บรรเลง รอดแดง. สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนวิทยาเขตพายัพ, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต อาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**, 2553.
- ปริญญา อังศุสิงห์, อ่างโน ผกาทิพย์ เกษรากุล, สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในทัศนะของนิสิต, **ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร, 2542.
- ไพโรจน์ โดยคำดี. การดำเนินการตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย สถาบัน ราชภัฏสวนดุสิต**, 2546.
- ไพโรจน์ โดยคำดี. มาตรฐานสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**, 2546.
- พัชรพรรณ คำหงส์, “ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่มีต่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 2548.
- มลิวลย์ อารีย์สันติชัย, ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนบุรี จังหวัด สงขลา, **วิทยานิพนธ์ กศ.ม การบริหารการศึกษา, สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 2544.
- วิเชียร นพพลกรัง, “การบริหารวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครราชสีมา ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**, 2543.
- วันเพ็ญ จิตต์เจริญธรรม รายงานวิจัยของความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาและครูอาจารย์ต่อการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม ภายในมหาวิทยาลัยอาชีวศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา. ฉะเชิงเทรา, 2540.
- สมโชค แก้วสีดวง, “การศึกษาสภาพและความสำเร็จของการถ่ายทอดเทคโนโลยีอุตสาหกรรม แผนวงจรรวมของบริษัทข้ามชาติ ตามความคิดเห็นของวิศวกร”, **วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 2544.
- สุวัฒนา วิทยารักษ์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงฝึกงานของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคลำปาง. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่**, 2540.
- อนันต์ เลหาทวิกุล. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนระยองวิทยาคม อำเภอเมืองจังหวัดระยอง, **วิทยานิพนธ์ กศ.ม.การบริหารการศึกษา, ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา**, 2544.
- อนันต์ นามทองตัน, บรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2534.

อิทธิเดช น้อยไม้,ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม
ศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา”
วารสารศึกษาศาสตร์, ปีที่23ฉบับที่1เดือนตุลาคม2554-มกราคม2555.

(4) ภาษาอังกฤษ :

1) Book

Best, John W. **Research in education**, (Third Edition), Engle Wood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1977.

Chin, C., **A study of environment knowledge, attitude, and behavior of secondary school student and pre-and in – service teachers, China**, 1994.

Collins Cobuild advanced learner's english dictionary January . 2006.

Engle and Snellgrow), **Psychology : Its Principle and Application**, 5th ed, (New York : Harcourt Brace and World, 1969

Good, C.V., **Dictionary of Education**, (New York : McGraw-Hill Book Company, 1973.

Kolasa, B.J. **Introduction to Behavior Science for Business**, New York : John Wiley and Sons, 1969.

Kolesnik, W.L. **Education Psychology**, New York : McGraw-Hill Book, 1970.

Kolesnik., **Education Psychology Industry**, Boston: Houghton Mifflin Company, 1970.

Luthans Freeman, **Organization Behavioral**, Singapore: McGraw-Hill, 1995.

Mary L. Good), **Integrating the Individual and the Organization**, New York : Wiley, 2006.

Mike Saka, **The Universe in a Nutshell Educational: cava** Stephens. 1998.

Seager, P. W., **Purposed school building code for Thailand Indiana : Indiana University**, 1961

Isaak, A.C., **Education Psychology Industry**, (Boston: Houghton Mifflin Company, 1970.

2 Research

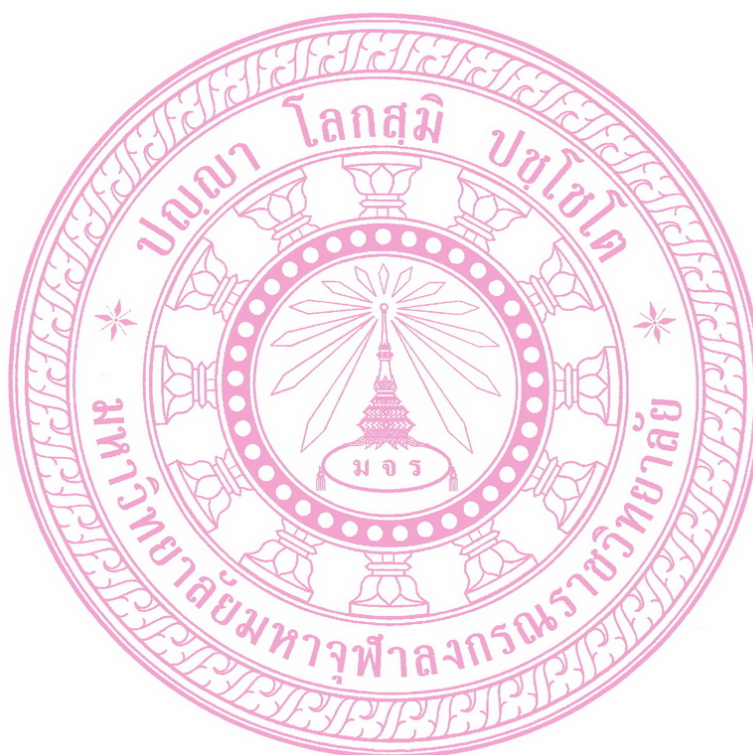
Nunally, Jim C Jr), **Test and Measurement Assessment and Prediction**, (New York : McGraw – Hill Book, 1959.

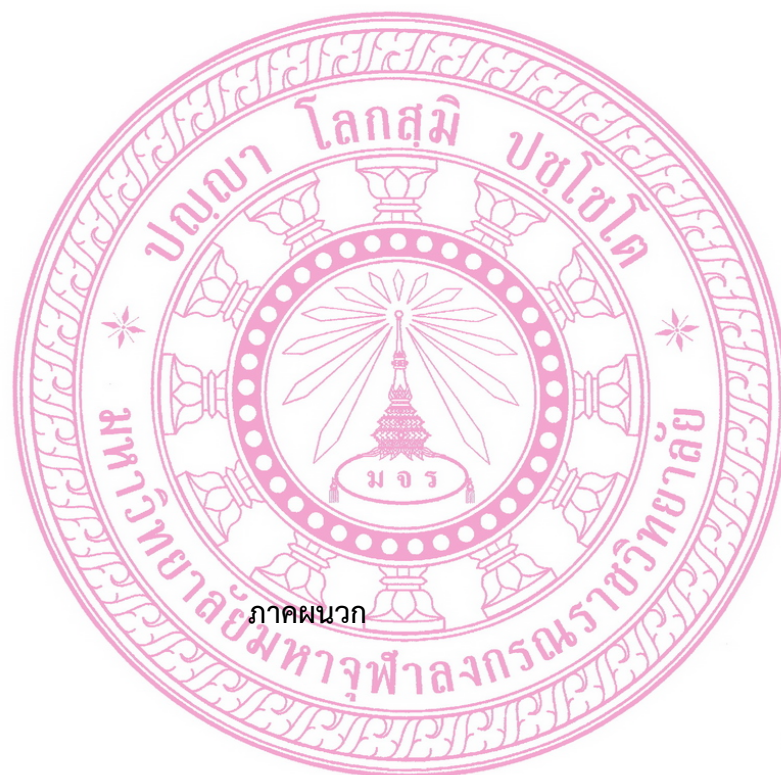
Paul, C., **The relationship between the principle of total quality management and school 2006 climate, school culture and teacher empowerment**, *Dissertation Abstracts International*, 1999.

Stephens, C. A. (August). **“Environmental Education : A Vehicle for Integration Community Members of All Abilities and Discovering a Sense of Place.”** *Dissertation Abstracts International*, 1998.

Suwa Meo, **Universe Bio Woman: news climate**. Waxman. 1997.

- Thurstone, “Attitude can be measures”, Attitude Theory and Measurement, (New York : John Wiley and Sons Inc, 1977.
- Waxman, G. D. “A Model of General Education Environmental Studies Program for the Community College.” Dissertation Abstracts International, 1997.
- Zentner, S. M. The relationship between student discipline and student achievement : A multi – linear approach. *Dissertation Abstracts International*, 2001,

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อม
ในโรงเรียนวัดตำหนักใต้สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1 ความคิดเห็นนี้เป็นส่วนหนึ่งใน การจัดทำวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จึงขอความอนุเคราะห์ให้ท่านกรอกแบบสอบถามฉบับนี้ แบบสอบถามได้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ต้องการทราบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนนทบุรีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ

☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง

2. อายุ

☐ 1) ต่ำกว่า 12 ปี ☐ 2) 13 ปี ☐ 3) 14 – 15 ปี

3. กำลังศึกษาในระดับชั้นเรียน

☐ ชั้น ม.1 ☐ ชั้น ม.2 ☐ ชั้น ม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัด
สภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพ. นนทบุรี เขต 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความที่แสดงถึงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อม
แต่ละข้ออย่างละเอียดแล้วไตร่ตรองดูว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
อย่างไรก็ให้ทำเครื่องหมาย ✓ลงในช่องที่ตรงกับทัศนคติของนักเรียนมากที่สุดโดยกำหนดคะแนนกับ
ระดับความต้องการ ดังนี้

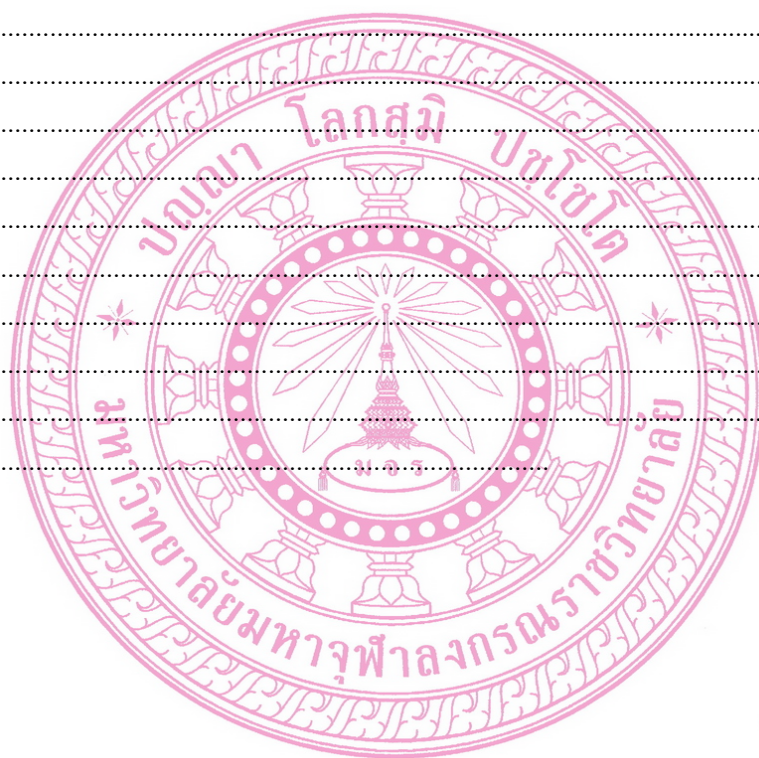
เห็นด้วยมากที่สุด ให้ค่าเท่ากับ 5
เห็นด้วยมาก ให้ค่าเท่ากับ 4
เห็นด้วยปานกลาง ให้ค่าเท่ากับ 3
เห็นด้วยน้อย ให้ค่าเท่ากับ 2
เห็นด้วยน้อยที่สุด ให้ค่าเท่ากับ 1

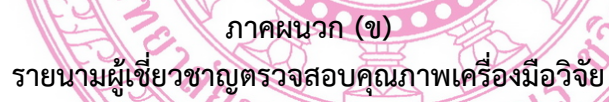
ที่	ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัด ตำหนักใต้สังกัด สพ. นนทบุรี เขต 1	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายในโรงเรียน					
1	โรงเรียนมีสวนหย่อมที่ร่มรื่นสวยงาม					
2	โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนที่พอเพียงแก่นักเรียนและผู้ มาเยือน					
3	โรงเรียนมีสถานที่ออกกำลังกายเล่นกีฬาพอเพียงกับ นักเรียน					
4	โรงเรียนมีห้องสุขาสะอาดและเพียงพอต่อการบริการ					
5	โรงเรียนให้ความสนใจติดตามดูแลเกี่ยวกับการ ให้บริการน้ำดื่มและน้ำใช้ให้สะอาดอยู่เสมอ					
6	โรงเรียนมีสถานที่จอดรถเป็นเอกเทศปลอดภัยจาก อันตรายจากต้นไม้และการเล่นกีฬาของนักเรียน					
7	โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างใน ห้องเรียน					
8	โรงเรียนมีชมรมวิชาการต่างๆ เพื่อเสริมความรู้ให้แก่ นักเรียน					
9	โรงเรียนสนับสนุนให้ห้องเรียนมีการประดับตกแต่งให้มี ความสวยงามและเหมาะสม					

ที่	ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนัก ใต้สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
10	โรงเรียนมีจำนวนคอมพิวเตอร์ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ อย่างเพียงพอ					
	ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียน					
11	มีอาคารที่ตั้งเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการศึกษา					
12	มีสภาพแวดล้อม การสร้างบรรยากาศ เอื้อต่อการเรียน การสอน					
13	มีสภาพแวดล้อมอาคารปราศจากการรบกวนจากเสียง และกลิ่น					
14	มีสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับ การเรียนรู้					
15	มีการสอดแทรกคตินิยมเตือนสตินักเรียนอยู่เสมอ					
16	มีการส่งเสริมทางด้านวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยี ใหม่ๆ ให้เพียงพอ					
17	ครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนได้อย่างทั่วถึง					
18	มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมการจัด สภาพแวดล้อมทางสังคม					
19	ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน					
20	มีการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาและเทคโนโลยีด้านการกีฬา					

ที่	ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนัก ใต้สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน					
21	โรงเรียนจัดหนังสือตำราต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ ให้แก่ครู และนักเรียน					
22	มีการสนับสนุนให้มีกิจกรรมจัดสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับ มารยาทในโรงเรียน					
23	มีการจัดแหล่งเรียนรู้การส่งเสริมมารยาทกับสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน					
24	มีการจัดกิจกรรมทำความดีของนักเรียนในการอยู่ร่วมกับ แบบพี่น้อง					
25	มีการส่งเสริมทำความสะอาดร่วมกันภายในโรงเรียนเพื่อ เกิดกัลยาณมิตรเหมือนพี่กับน้อง					
26	มีการจัดอาคารเรียนให้เข้ากับบรรยากาศในการเรียนการ สอนในวิชาต่างๆ					
27	นักเรียนมีการช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณรอบๆ โรงเรียน					
28	นักเรียนช่วยกันรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน					
29	นักเรียนทำความสะอาดโต๊ะก่อนเข้าห้องเรียนทุกวัน					
30	นักเรียนช่วยรณรงค์รักษาความสะอาดภายในห้องเรียน					

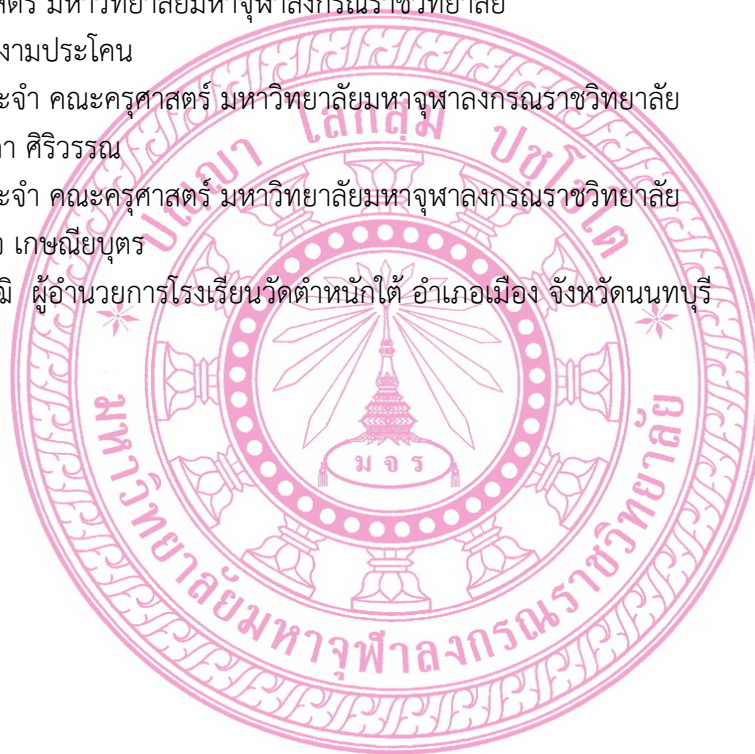
ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบข้อเสนอนะคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สพป . นนทบุรี
เขต 1 ต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนวัดตำหนักใต้

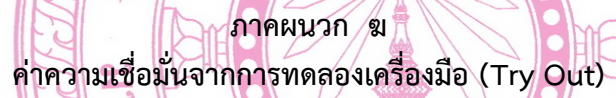

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดตำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1

1. ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. รศ.พิเศษ ดร.วิชุดา หนูวิไล
ผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ผศ.ดร.สิน งามประโคน
อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. ผศ.ดร.อินดา ศิริวรรณ
อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. นางเตือนใจ เกษณียบุตร
ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตำหนักใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	3.7000	.70221	.440	.343
A2	3.7333	.82768	.650	.940
A3	3.3333	.75810	.535	.646
A4	3.3667	.76489	.521	.932
A5	3.2000	.71438	.256	.230
A6	3.3667	.80872	.444	.950
A7	3.6667	.75810	.330	.951
A8	3.7667	.85836	.340	.901
A9	3.7333	.82768	.411	.850
A10	3.6667	.75810	.604	.849
B11	3.5000	.86103	.493	.850
B12	3.4333	.81720	.629	.849
B13	3.2000	.76112	.486	.951
B14	3.4000	.77013	.586	.849
B15	3.7667	.77385	.754	.949
B16	3.5667	.81720	.584	.950
B17	3.8333	.64772	.527	.849
B18	3.6667	.66089	.234	.851
B19	3.7000	.70221	.849	.948
B20	3.7333	.82768	.644	.949
C21	3.3333	.75810	.574	.950
C22	3.3667	.76489	.490	.950
C23	3.2000	.71438	.370	.951
C24	3.3667	.80872	.587	.950
C25	3.6667	.75810	.635	.949
C26	3.7667	.85836	.571	.950
C27	3.7333	.82768	.370	.951
C28	3.6667	.75810	.660	.949

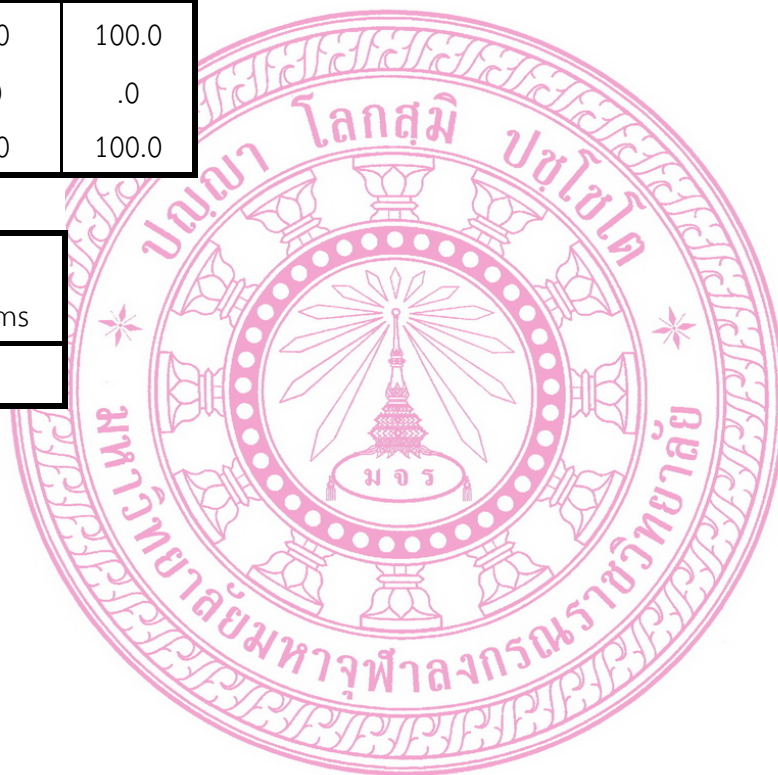
C29	3.5000	.86103	.804	.949
C30	3.4333	.81720	.653	.860

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.854	30

ภาคผนวก (ง)
หนังสือติดต่อหน่วยงานราชการ
เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถาม

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC)ของแบบสอบถามเพื่องานวิจัย
เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อม
ในโรงเรียนวัดคำหนักใต้ สังกัด สพป. นนทบุรี เขต 1
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1

ตอนที่ 2ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อม

ในโรงเรียนวัดคำหนักใต้จังหวัดนนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1
 คำชี้แจงโปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ที่มีต่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน
 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนวัดคำหนักใต้สังกัด สพป.
 นนทบุรี เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 เพียงช่องเดียวเท่านั้น

ข้อ	ข้อความ	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
	ด้านกายภาพในโรงเรียน								
1	โรงเรียนมีสวนหย่อมที่ร่มรื่นสวยงาม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	โรงเรียนมีห้องสำหรับนักเรียนหรือบุคลากร ของโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	โรงเรียนมีประตูและรั้วที่แข็งแรงเพื่อความปลอดภัยของทรัพย์สินภายในโรงเรียน	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5	อาคารเรียนได้ใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	โรงเรียนมีต้นไม้ให้ร่มเงาแก่นักเรียนและผู้มาเยือน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนที่พอเพียงแก่นักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	โรงเรียนมีสถานที่ออกกำลังกายเล่นกีฬาพอเพียงกับนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
9	โรงเรียนให้ความสนใจติดตามดูแลเกี่ยวกับระบบจราจรภายในโรงเรียนให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	โรงเรียนมีห้องสุขาสะอาดและเพียงพอต่อการบริการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	โรงเรียนให้ความสนใจติดตามดูแลเกี่ยวกับการให้บริการน้ำดื่มใช้ที่สะอาด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	โรงเรียนมีสถานที่จอดรถเป็นเอกเทศปลอดภัยจากอันตรายจากต้นไม้และการเล่นกีฬาของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	โรงเรียนมีการป้องกันจุดที่จะทำให้เกิดอันตรายแก่นักเรียน	+1	0	0	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
14	โรงเรียนให้ความสนใจดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างในห้องเรียน	+1	0	0	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
15	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูแสวงหาความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16	โรงเรียนจัดหนังสือตำราต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้แก่ครู และนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	โรงเรียนให้ความสนใจติดตามเกี่ยวกับความสะอาดของห้องน้ำห้องส้วมของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
18	โรงเรียนมีชมรมวิชาการต่างๆ เพื่อเสริมความรู้ให้แก่ นักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19	โรงเรียนสนับสนุนให้ห้องเรียนมีการประดับตกแต่งให้มีความสวยงามและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
20	โรงเรียนมีจำนวนคอมพิวเตอร์ ๒ ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
21	โรงอาหารมีโต๊ะรับประทานอาหารและมีอาหารสะอาดมีอุปกรณ์สำหรับรับประทานอาหารพอเพียง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
	ด้านทางสังคม								
22	มีอาคารที่ต้งเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
23	มีสภาพแวดล้อม การสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
24	มีสภาพแวดล้อมอาคารปราศจากการรบกวนจากเสียงและกลิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
25	มีสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
26	มีการสอดแทรกคคิธรรมเตือนสตินักเรียนอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
27	มีการส่งเสริมทางด้านวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้เพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
28	ให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนได้อย่างทั่วถึง	+1	0	0	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
29	มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
30	มีการวางแผนเพื่อก่อสร้างอาคารหลังใหม่	+1	0	0	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
31	มีการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาและเทคโนโลยีด้านการกีฬา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
	ด้านการเรียนการสอน								
32	มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้ได้บังคับบัญชาและนักเรียน	+1	0	0	+1	0	2	0.40	ปรับปรุง
33	มีการสนับสนุนให้มีกิจกรรมจัดสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับมารยาทในโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
34	มีการจัดแหล่งเรียนรู้การส่งเสริมมารยาทกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
35	มีการจัด กิจกรรม ทำความดีของนักเรียนในการอยู่ร่วมกับแบบพี่น้อง	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
36	มีการส่งเสริมทำความสะอาดร่วมกันภายในโรงเรียนเพื่อเกิดกัลยาณมิตรเหมือนพี่กับน้อง	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
37	มีการจัดอาคารเรียนให้เข้ากับบรรยากาศในการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
38	มีการช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณรอบๆ โรงเรียน	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
39	นักเรียนช่วยกันรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
40	นักเรียนทำความสะอาดโต๊ะก่อนเข้าห้องเรียนทุกวัน	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
41	นักเรียนช่วยรณรงค์รักษาความสะอาดภายในห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล : พระจันทร์ทอน ฉายา จนฺทมโม สกฺล สีนฺทดาวงศ์
เกิดเมื่อ : วันที่ 15 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ 18/20 หมู่ 15 เขตเวียงทอง เมืองแปงจังหวัดเชียงใหม่
ส.ป.ป.ลาว
การศึกษา : -ประถมศึกษาปีที่ - ป.5 โรงเรียนม่วงซี เขตม่วงซี จังหวัดเชียงใหม่
ประเทศลาว
-มัธยมศึกษาปีที่ 6 บาลีสาธิตวัดศรีชะเกษ อำเภอมือง
จังหวัดหนองคาย
-ปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย คณะมนุษยศาสตร์
เอกภาษาอังกฤษ รุ่น ที่ 59 พ.ศ. 2554 ต. ศาลายา อ.พุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม อ.พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
อุปสมบท : วัน เสาร์ ที่ 21 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2555
สังกัด : วัดชมพูเวก ตำบลท่าทราย อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี
รหัสไปรษณีย์ 11000 โทร 080-753-1273
หน้าที่ : พระสอนศีลธรรม พระธรรมวิทยากร
ปีที่เข้าศึกษา : 15 มิถุนายน พ.ศ. 2555
ปีที่สำเร็จการศึกษา :
ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดชมพูเวก ตำบลท่าทราย อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี
รหัสไปรษณีย์ 11000 โทร 080-753-1273
E-mail:fong119@hotmail.com